

Тиждень

український www.ut.net.ua

ФІЛОСОФ АЛЕН БЕЗАНСОН
ПРО ГЕБІЗМ, ГОЛОДОМОР
І КОРУПЦІЮ
У ВІЛЬНІЙ
КРАЇНІ

№ 26 (35) 27 ЧЕРВНЯ — 3 ЛИПНЯ 2008 р.

ПРАКТИКА ПОГРАБУВАННЯ

Зізнання квартирного злодія.
Стор. 24

ОСТАННІЙ ІЗ... ОСЕЛДЦІВ

Людство знищує Світовий
океан. Стор. 64

МОВЧАННЯ РОСІЯН

Жадан із Австрії
про футбольний чемпіонат.
Стор. 68

ЗАКАРПАТСЬКИЙ ТРАНЗИТ

Прикордонний бізнес
на нелегалах. Стор. 36

ISSN 1996-1561

9 771996 156002

Передплатити
журнал

Тиждень
український www.ut.net.ua

на друге
півріччя

та візьміть участь у розіграші
20-ти швейцарських годинників від компанії

CLOCKSHOP
Інтернет-магазин

УВАГА, АКЦІЯ!

Кожен передплатник журналу
на друге півріччя 2008 року*
гарантовано отримає
приз від журналу
«Український ТИЖДЕНЬ»
та книгарні «Є» –
книгу «Іван Мазепа
у запитаннях та відповідях»

Генеральний
партнер акції –
компанія

CLOCKSHOP
Інтернет-магазин

<http://www.clock.com.ua>,
clock@clock.com.ua

Офіційний партнер акції

К Н И Г А Р Н Я

УМОВИ АКЦІЇ!

ПЕРЕДПЛАТИТИ ЖУРНАЛ «Український ТИЖДЕНЬ»*:

- 1. Редакційна передплата:** заповніть квитанцію та оплатіть її у відділенні будь-якого банку (отримувач: ТОВ «Український ТИЖДЕНЬ» р/р 26007026823721 в Печерському відділенні КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК», МФО 322012, код ЄДРПОУ 35392656, за передплату на журнал «Український ТИЖДЕНЬ» на 6 міс. — 84 грн.)
- 2. У будь-якому відділенні зв'язку «Укрпошта»:** ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС – 99319.
- 3. У передплатних агенціях вашого міста:** ЗАО «ПА «KSS», Агентство передплати та доставки «Бліц-Преса», ДП «Фактор-Преса», ТОВ «НВП» «Ідея», АТЗТ «САММІТ», ТОВ фірма «Меркурій», ТОВ «Фірма «Періодика», ТОВ «ВПА», ТОВ «ПресЦентр Київ», ПП «Медиа-Новости», ТОВ «Статус».

Надішліть до 30 червня 2008 року оригінал передплатного абонементу на журнал «Український ТИЖДЕНЬ» за адресою:
03040, м. Київ, вул. Васильківська, 2а, редакція журналу «Український ТИЖДЕНЬ».

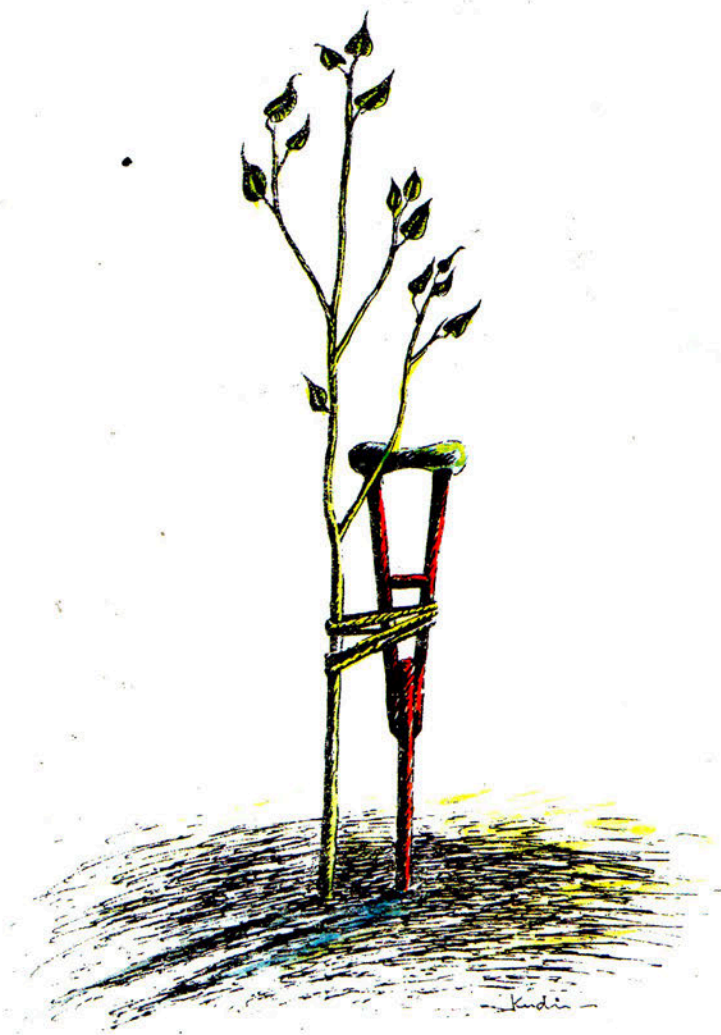
Важливо! До участі в акції приймаються оригінали передплатних абонементів із чітким відтиском касового апарату чи квитанції про оплату, де розбірливо, бажано друкованими літерами має бути зазначено: телефон, адресу, ПІБ.

Імена переможців акції будуть надруковані в тижневику «Український ТИЖДЕНЬ» №28 від 11.07.2008 року, а також зазначені на сайті www.ut.net.ua
Детальніше про терміни та умови акції – за тел.: (044) 503-37-41 (40). Менеджер із передплати – Кашук Тетяна.

*передплата не менше, ніж на 6 місяців (з липня 2008 року – по грудень 2008 року включно)

Можливо, екологічні гасла стануть масовими переконаннями. Чи не задорога ціна «зеленої свідомості»? Малонок Віктора Кудіна

Цього не могло не статися: після зливи корпуси столичної Жовтневої лікарні завалило ґрунтом із будівництва. Того самого, яке зліпними пікетувальниками два місяці тому. Вони попереджали: Ндадо ноочний урок: Київ побудовано на горобках, якщо потурбувати, зрізати дерева та ще й зняти верхній шар ґрунту, місто «попливе» — катастрофічно, опокалішлічно... І тільки тоді!

зліпними пікетувальниками два місяці тому. Вони попереджали: Ндадо ноочний урок: Київ побудовано на горобках, якщо

Тиждень

Засновник ЕСЕМ Медіа ГМЕХ
Видавець ТОВ «Український Тиждень»
Шеф-редактор Юрій Макаров
Головний редактор Роман Кульчицький
Заступник головного редактора Павло Солодько
Відділ політики Анатолій Бондаренко
Відділ економіки Сергій Лук'яничук
Відділ розслідувань Андрій Лаврик
Відділ новин Наталія Васютин
Відділ країни Ігор Кручик
Відділ історії та науки Роман Кабачий
Відділ культури та спорту Вікторія Поліненко
Спеціальний кореспондент Марія Старожилецька
Журналісти Анна Бабенць, Богдан Буткевич, Василь Васютин,
 Сергій Гузь, Ірина Загородня, Антон Зікора, Вероніка Кіфчак,
 Олександра Киріччук, Наталія Петринська, Олена Чекан

Літературний редактор Олександр Григор'єв
Контент-редактор сайта Таяна Овчар
Виконавчий директор Роман Чигрин
Фінансовий директор Андрій Решетник
Відповідальний секретар Юрій Коломицев
Арт-директор Надя Кельм
Дизайнери Ганна Єрмакова,
 Тимовий Молодчиков, Сергій Сторчай
Художники Андрій Єрмоленко, Павло Ніц
Більд-редакція Анатолій Белов,
 Кирило Хайлов, Вікторія Буянова
Фотографи Андрій Ломакін, Євген Котенко
Кольорокоректор Олена Шовкопляс
Коректори Маріяна Петрова, Світлана Стоянова
Відділ реклами Олена Карпенко
Відділ розповсюдження Наталія Астаф'єва

Відділ маркетингу Ганна Кашеда
 Свідоцтво про державну реєстрацію
 КВ №13005-1889Р від 13.08.2007 р.
Друк ЗД «БЛЦ-ПРИНТ», Київ, вул. Довженка, 3
 № зам. 55357
Наклад 30 700
Адреса редакції 01030, Київ,
 вул. Б. Хмельницького, 36, кв. 7
Адреса для листування 03040, Київ,
 вул. Васильківська, 2А
Телефон (044) 503 3740
 Виходить щоп'ятниці
 Розповсюджується
 в роздрібній торгівлі
 та за передплатою
Ціна договірна
 Передплатний індекс 99319

ЦЕНЗУРА

В суржикоперекладі

МАРІЯ СТАРОЖИЦЬКА

Дивна країна Росія, і все дивніша й дивніша. Згідно з нещодавнім опитуванням тамтешніх громадян, 58% вважають, що російським ЗМІ потрібна державна цензура, а категорично проти неї лише 8% росіян. При цьому більше половини опитаних гадки не мають, що відсутність цензури є конституційною нормою, і вважають це якимось подарунком влади засобам масової інформації.

Потребу в цензурі громадяни пояснюють просто: хтось повинен вберегти їх від насильства, розпусти, падіння рівня культури на телебаченні та в пресі, й нехай цим «кимось» буде держава, бо у них самих немає часу й натхнення перемикаєти канали чи то переформатувати сторінки. Унікальна ситуація – створили засоби масового інформування на будь-який смак, а тепер можна їх і прорідити. Адже, за великим рахунком, цензура – це зменшення вибору. Примусове. А вибирати росіян за останні роки відучили. Хіба що з Путіна й Путіна. Тому й цензури вони вимагають масово, щиро й натхненно, як віднедавна роблять будь-що.

І, з усього видно, що вимозі народу підуть назустріч. Це також у традиціях ще тієї держави. Хоча, можливо, більшості голосів у Думі за зміну російської конституції й не знадобиться – і без того вже переважна більшість російських засобів масової інформації знають, що і як писати. Особливо про Україну. Головна теза червня – «холодна ві-

йна». На мою думку, дещо неточно – тоді вже «ракетна війна», бо після «газової», «винної», «сирної» воєн Росія щойно відмовилася від українських двигунів для крилатих ракет. Наступне твердження – українці вже неписьменні, й Росію це не може не хвилювати. Як на мене, можна висунути цілком логічну версію щодо абсолютного збігу в часі заяви російського МЗС (нагадаю, його хвилює зниження в Україні рівня писемності населення українською та російською мовами) та чуток про відставку посла Віктора Черномірдіна. Адже за такої безпрецедентної стурбованості російського зовнішньополітичного відомства тим, що в сусідній державі падає грамотність і процвітає суржик, якось уже просто незручно не замінити «златовуста» Віктора Степановича кимось із кадрових філологів відповідного відомства. Сім років посол, який виріз-

«Україна» під час прийняття з нагоди Дня Росії він вітав свого американського колегу Вільяма Тейлора його рідною мовою. «Оу! Америка! Френд! Раша френд!» – сказав Черномірдіна.

Але повернемося до Росії. Держави, де слово «демократія» стає синонімом безладдя; країни, яка вимагає цензури й, з усього, її незабаром отримає. Абеткова істина: заборонене неминуче стає підпільним і здобуває для частини людей додаткову привабливість. Читати між рядків не так уже й складно, а так само писати – досить легко. Принаймні, ті, для кого демократія і цензура не сумісні, зрозуміють.

Проблема насправді в іншому – певні російські ініціативи досить часто подобаються українському керівництву. Наприклад, президентські привітання на білбордах та теле-реклама успіхів правлячих політич-

**ЧИТАТИ МІЖ РЯДКІВ
НЕ ТАК УЖЕ Й СКЛАДНО,
А ТАК САМО ПИСАТИ –
ДОСИТЬ ЛЕГКО**

нявся емоційним, образним, але далеко не завжди граматично й стилістично вивіреним мовленням, ще й страшний суржик вживав за нагоди, влаштував російське керівництво, але за новітньої «мовної» політики... Втім, Віктор Степанович і сам це вже зрозумів. Ще на святковому посту під російським гербом на червоній килимовій доріжці палацу

них сил. І судових позовів проти ЗМІ все більше, і політики вже спілкуються з пресою переважно через прес-секретарів та офіційними заявами... Це суто російський досвід. Просто в них керівних партій уже менше. Хоча якщо ми переймаємо мему в росіян і інші «новітні» ініціативи, як-от цензуру, то й у нас їх може суттєво поменшати... ■

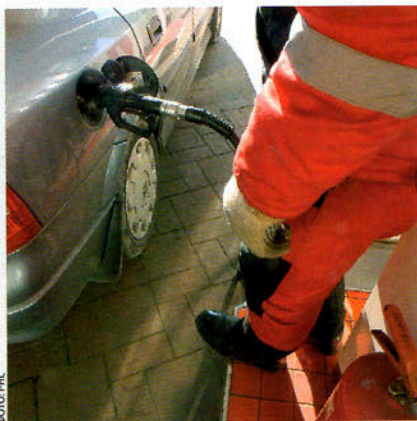

ФОТО: РНЛ

28 НАФТОВА СПРАГА ПЛАНЕТИ
Дорогий бензин сприяє інвестиціям
в альтернативні види енергії

ФОТО: АНТОНІО ХУАНЕС

46 СТАЛЬ І НІЖНІСТЬ
У металургії йдуть працювати
навіть жінки

ФОТО: АНДРІЙ ПОМАКІН

**56 ФРАНКІВСЬК, ФРАНИК,
СТАНІСЛАВІВ** Культурні письменники,
затишні кав'ярні й гори з балкона

ОБРАЗ

1 КАРИКАТУРА ТИЖНЯ.
Малюнок Віктора Кудіна.

ОСОБИСТА ДУМКА

2 ЦЕНзуРА В СУРЖИКОПЕРЕКЛАДІ.
Авторська колонка Марії Старожицької

НА ЧАСІ

4 ФОТО ТИЖНЯ.
Пам'яті збитих велосипедистів

6 ТЕНДЕНЦІЯ ТИЖНЯ.
Систематизований хаос

12 СУБ'ЕКТИВ. Імітація

ВПРИТУЛ

14 ПОВЕДЬТЕСЯ, ЯК ВІЛЬНІ ЛЮДИ.
Філософ Ален Безансон про життя
після смерті комунізму

20 ТРИБУНА ПАВЛОВА.
Блокування Верховної Ради –
психологічний експеримент

22 ФОТО-СЕСІЯ.
Підсумки депутатської роботи

24 ЧАС ГРАБУВАТИ ОСЕЛІ.
Літо – сезон квартирних крадіжок

28 НАФТОВА СПРАГА ПЛАНЕТИ.
За чверть сторіччя в нафті не буде потреби

31 НАВВИПЕРЕДКИ З ІНФЛЯЦІЄЮ.
Поспішайте витратити зароблене!

32 КРАЇНА ЧЕРВОНОГО УГО.
Чавес виглядає блазнем, але проводить
справжні реформи

34 ВЕСТФЕСТ. Батьківщина засновника
ООН Коновальця співала щодобово

ТЕМА ТИЖНЯ

36 ВОЗИТИ «ЧОРНОТУ»
Транспортування мігрантів – постійний
та вагомий заробіток українців

МИ

46 СТАЛЬ І НІЖНІСТЬ. Ті, хто дають країні
метал, – враження **Тижня** з Маріуполя

**51 КОЛИ МОВЧАТЬ АМЕРИКА
І РОСІЯ.** Ці дві країни вмюють те, чого ми
не можемо навчитися

52 СТАРЦІВСЬКА РЕСПУБЛІКА.
Оспівані Швеченком кобзарі: якими вони
були насправді

НАВІГАТОР

56 ВОРОТА В ГОРИ.
Карпати починаються з Івано-Франківська

62 ПІКНІК І ШИК. Спорядження для вдалого
пікніка – запорука успіху альпійського заходу

64 ОСТАННІЙ ІЗ ... ОСЕЛЕДЦІВ.
Харчові уподобання людства знищують
океанських мешканців

66 ОКЕАН БЛАГАЄ ПРО ПОРЯТУНОК.
Виснаження глибинних ресурсів

68 ФУТБОЛ ДЛЯ БІДНИХ.
Сергій Жадан про Євро-2008

70 ОСТРІВ ПАСХИ. Гетьманську столицю
Батурин використовують і політики, і митці

**72 ТАЄМНИЦІ ЛОНДОНСЬКИХ
ПАРКІВ.**
Ігор Померанцев про зустріч із Шпігундом

73 КІНО ВІД БЕЗСОННЯ.
Фестиваль «Відкрита ніч» пройде
не лише на горі Уздихальниці

74 НЕСКІНЧЕННІСТЬ УТОПІЇ.
Власний світ Павла Макова

76 ВІДГУКИ.
Вистави, фільми, виставки, книги,
музичні записи

78 АНОНСИ.
Коротко про культурні події

НАШ ТИЖДЕНЬ

80 Кілька слів від журналістів **Тижня**

МАЛЮНОК: МАРТИН ПІРІЖОК

52 СТАРЦІВСЬКА РЕСПУБЛІКА
Кобзарський клан мав свою мову
й жорстку ієрархію

МАЛЮНОК: АНДРІЙ ЕРМОЛЕНКО

Пам'яті збитих велосипедистів

У Парижі та Стокгольмі, Барселоні та Амстердамі пересуватися велосипедом значно швидше, ніж автомоб. І, до речі, безпечніше: на кожній (!) великій вулиці є велосипедна доріжка, куди «чотириколісним» в'їжджати (тим більше, паркуватися) суворо заборонено – порушення коштує від € 50 і вище. Українські міста до числа прогресивних не входять. Минулої суботи в столиці відбулася акція «Велонаїзд». Півтисячі прихильників здорового способу життя вдалися до театралізованого протесту проти зовсім не театральної загрози: з початку року тільки в Києві сталося 25 ДТП за участю велосипедистів.

Троє загинули (серед них – чудовий письменник і перекладач Анатоль Перепадя). Наші водії звикли хамити всім, проте власникові Porsche Cayenne чи Hummer грубіянити психологічно важче, ніж беззахисному (та ще й, мабуть, неможному) велосипедистові. Ми ще не доросли до такого стану, коли Білл Гейтс дістається свого офісу на двох колесах.

Учасники акції стверджують, що в переважній більшості випадків винуватці-водії уникають покарання. Міліція обіцяла відреагувати. До обіцянок навести лад на дорогах додалася ще одна.

| НА ЧАСІ |

П'ЯТЬ ОБЛИЧ

МАКСИМ ЯСТРЕМСЬКИЙ
може «відсидіти»
до 72 років

Українському хакерові загрожує 72 роки ув'язнення. Ястремського затримали торік у Туреччині. Його звинувачують у кібершахрайстві та незаконному привласненні \$10 млн. Він розмістив ці кошти на рахунках 13-ох банків різних країн.

ЛЕХ ВАЛЕНСА
був агентом спецслужб

У Польщі побачила світ книга «Лех Валенса і таємні служби», підготовлена істориками Інституту національної пам'яті. Вони стверджують, що экс-президент Польщі у 70-х роках співпрацював з органами під псевдонімом Болек.

ДАР'Я ТКАЧЕНКО
стала чемпіонкою світу
з шашок

24-річна українка перемогла на чемпіонаті світу з шашок, який проходив в Уфі. Дівчина вже ставала чемпіонкою світу в 2005 та 2006 роках. Ткаченко народилася в м. Торезі (Донецька обл). Шашками займається з 11 років.

ОЛЕКСАНДР РОДНЯНСЬКИЙ
не буде гендиректором «СТС Медіа»

Олександр Роднянський залишає пост гендиректора російського холдингу «СТС Медіа». Він також не буде гендиректором каналів СТС і «Домашній», але залишиться президентом «СТС Медіа» та ввійде до складу ради директорів холдингу. Його замінить Антон Кудряшов – колишній гендиректор «НТВ плюс».

ОЛЕКСАНДР СВЯТОГОРОВ
помер у Києві

На 95-му році життя помер легендарний радянський розвідник Олександр Святогоров, за голову якого гітлерівці свого часу обцяли винагороду в 150 тисяч чеських крон. Саме Святогоров став прототипом розвідника Йогана Вайса в фільмі «Щит і меч».

СИСТЕМАТИЗОВАНИЙ
ХАОС

За зовнішньою безпорадністю політиків приховані цілком конкретні рухи

Навряд чи нормальна людина здатна переварити чи хоч якось розібратися в політичних перипетіях останнього часу. Та за димовою завісою словесного абсурду політики проробляють цілком логічні сценарії своїх дій. Проза українського політичного життя полягає в тому, що всі ведуть переговори з усіма й одночасно проробляють усі можливі сценарії розвитку. З чуток, які доходять до нас із-за зачинених дверей урядових і парламентських кабінетів, елітних ресторанів та замиських маєтків, можна зробити висновок, що наші політики проробляють три основні сценарії. Перший умовно можна назвати «останнім цвяхом» у труну чинної коаліції. Для його реалізації, за інформацією **Тижня**, робота ведеться в трьох напрямках. Депутатів із БЮТу «опрацьовує» Секретаріат Президента: з кожним потенційно нестійким бютівцем доводиться працювати окремо, обіцяючи йому краще майбутнє без БЮТ. Партія ре-

гіонів залучає до майбутньої широкої коаліції людей Володимира Литвина, адже депутат і бізнесмен від ПР Василь Хмельницький має кількох своїх менеджерів у Блоці Литвина. Третій напрямок – робота з фракцією НУ-НС, у якій чимало противників «ширки». Ними займається і Секретаріат, і регіонали. Президент, слово якого може бути вирішальним для певної групи нашоукраїнців, наразі в справі не втручається. Другий сценарій полягає в збереженні теперішньої коаліції з поси-

ХРОНИКИ ТЕОДОРА БАЙКЕРА
ФОРС-МАЖОР

ТЕОДОР ВІДПРАВИВСЯ
НА "ГОБЛІН-ФЕСТ" В ОДЕСУ

БАЙКЕРІВ НЕ ПУСТИЛИ
ПОКАТАТИСЯ НА ПЛЯЖ "ЛАНЖЕРОН"

НА ЧАСІ

ленням впливу на уряд президента. Деякі ЗМІ стверджують, що цей варіант обговорювали на найвищому рівні, тобто безпосередньо Балага й Тимошенко. Керівник Секретаріату Президента, погрожуючи розпуском коаліції, вимагає від Тимошенко «голів» деяких міністрів і, подекуди, прем'єр цілком серйозно розглядає ці пропозиції. Про те, що такий розвиток подій можливий, свідчать і слова Ющенко на одній із зустрічей з депутатами від Нашої України, де

президент зазначив, що приєднання України до плану дій щодо членства в НАТО неможливе без існування демократичної коаліції, тому потрібно «терпіти зло», яким, на думку Віктора Андрійовича, є Юлія Володимирівна.

І третій сценарій – усунення Банкової з політичної арени взагалі. Цей сценарій мав шанс бути реалізованим місяць тому, коли БЮТ домовився з крилом Януковича у ПР про внесення змін до Конституції, які ліквідували посаду президента. Хоча план через протидію крила Ріната Ахметова у ПР (яке знайшло спільну мову з Банковою) і був провалений, але ідея створити союз БЮТ – ПР, котрий матиме більше 300 голосів, а отже, фактично нівелює вплив президента, не бентежить деяких бютівців і оточення Януковича.

Песимісти стверджують, що доля уряду й коаліції вирішиться вже наступного пленарного тижня, тобто 8-11 липня. Оптимісти ж переконані, що все залишиться, як є, і любі серцю українського політика половинчасті рішення, таємні переговори, консультації, інтриги й змови навколо чинної коаліції розважатимуть нас ще мінімум рік.

**Анна Бабінець,
Роман Кульчинський**

П'ЯТЬ ПОДІЙ

СТИХІЯ. 25 млн грн. виділено на ліквідацію наслідків буревію на Львівщині, під час якого загинуло 5 людей.

ДТП. Мікроавтобус з українцями зіштовхнувся з вантажівкою поблизу м. Грац (Австрія). Загинуло троє наших громадян.

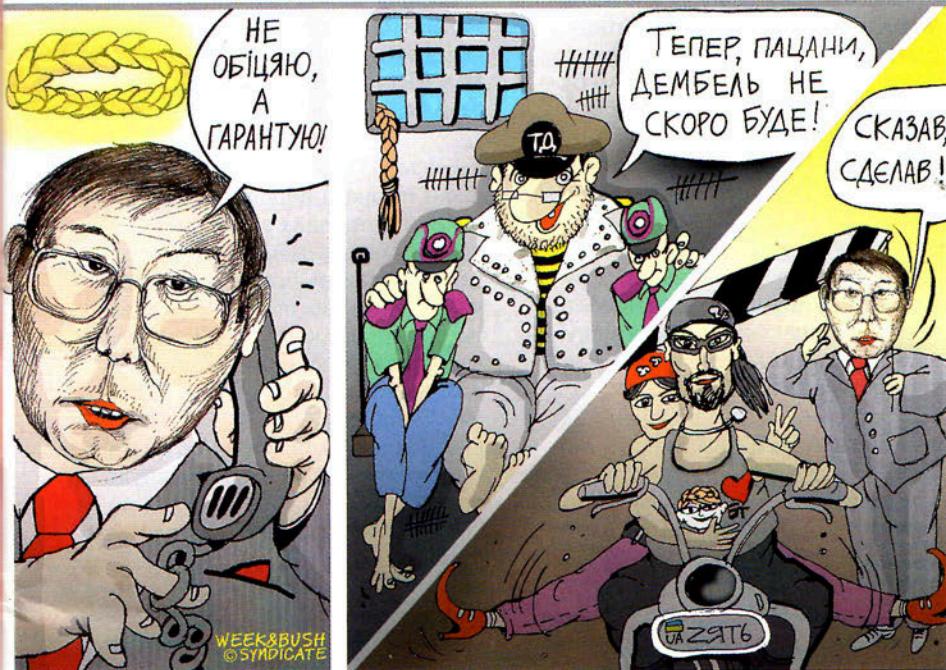
НАША ВУЛИЦЯ. В Лісабоні (Португалія) президент Віктор Ющенко відкрив вулицю імені України.

ПОДОРОЖЧАННЯ. Тарифи на послуги з пересилання листів в межах України й посилок у країни СНД піднято в 30-40%.

РУЙНІВНІ ЗЛИВИ. Після сильних дощів у Жовтневій лікарні (Київ) стався зсув ґрунту, який пошкодив один із корпусів. Причина – будівництво під стінами лікарні.

**ТЕРМІНАТОР
НА РОБОТІ**

ЗАКОН ОДИН ДЛЯ ВСІХ...

Битва за флот

Росія готова платити більше, аби тільки її кораблі залишилися в Криму. Україна непохитна

На День Конституції України, 28 червня, наша прем'єрка Юлія Тимошенко зустрінеється зі своїм російським колегою Владіміром Путіним. Як заявляли попередньо, вони мали б обговорювати взаємне відкриття торговельних місій та представництв України в Росії. Однак, швидше за все, мова йтиме про базування Чорноморського флоту РФ у Криму, бо саме цього питання у своїх публічних виступах напередодні зустрічі торкаються дипломати обох сторін.

Спочатку на сайті МЗС РФ з'явилось інтерв'ю заступника очільника цього відомства Грігорія Карасіна, яке він дав журналу «Огоньок». В інтерв'ю Карасін запевняє, що Росія готова платити більше за оренду своєї бази в Криму та навіть виплачувати ці кошти готівкою, а не погашати ними зовнішній борг України, як це передбачає угода про ЧМ, дійсна до 28 червня 2017 року. А коментуючи указ президента України Віктора Ющенка від 16 травня про припинення з 2017 року дії міжнародних договорів щодо перебування на території України ЧФ РФ Карасін сказав таке: «Багато у російській громадській думці покорило те, якої форми на-

було рішення, що зачіпає нас, прийняте, до того ж, в односторонньому порядку, без консультацій із Росією. Між справжніми партнерами таке трапляється, прямо скажемо, нечасто».

Буквально наступного дня МЗС України вустами свого речника Василя Кирилича заявило: «Питання базування ЧФ РФ не може слугувати предметом торгу, не може бути предметом «продай, купи або заплати». Це dokonана норма, термін якої призначений на 28 травня 2007 року». Кирилич також нагадав, що розміщення військових баз іноземних держав на території України суперечить нашій Конституції і натякнув, що Росія поводитись некоректно, коли змушує сусідню державу порушувати норми своєї Конституції.

А ще через день МЗС України запропонувало Кабміну внести зміни до порядку перетину кордону України військовими, кораблями й літаками Чорноморського флоту РФ. Зміни стосуються також порядку узгодження з компетентними органами України пересувань, пов'язаних із діяльністю формувань ЧФ поза місцями їх дислокації всередині країни.

Європеревірка

Українські молокозаводи відвідають інспектори з ЄС

Українське молоко незабаром може потрапити на європейські полиці. Але за однієї умови — якщо вітчизняні молокозаводи та ферми успішно пройдуть перевірку. Для цього на запрошення наших виробників уже прибули чотири інспектори з Євросоюзу, які відвідають дев'ять підприємств. Європейські фахівці перевіряють санітарний стан на виробництві та ознайомляться із законодавчими аспектами української молочної галузі. Очікується, що підприємства, які успішно пройдуть євротести, отримають дозвіл на експорт сирів і молока на європейський ринок. Наразі Європа купує тільки сухе молоко українського виробництва.

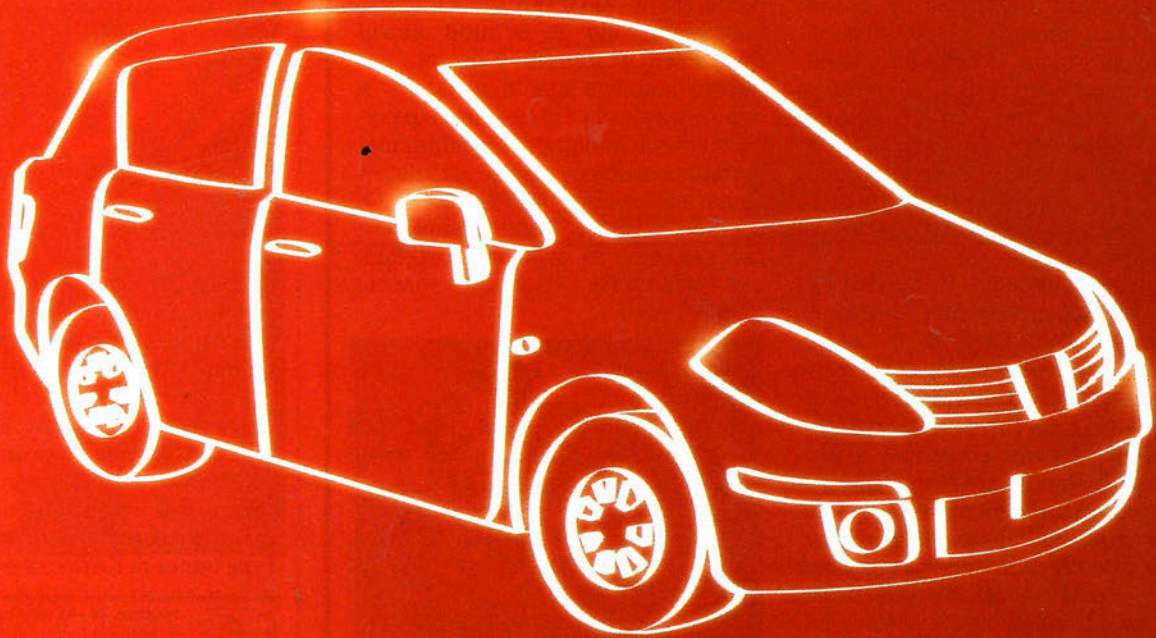

Безсила Нацрада

Національна рада з питань радіомовлення та телебачення не впералася з одеським українофобом

Одеська телекомпанія АТВ, з якою Нацрада бореться вже майже рік, потрапила в немилість через висловлювання ведучого програми «Правда» Григорія Кваснюка. Він дозволяє собі в ефірі казати образи на кшталт: «Пока при власті эти — нацики-щмацки» та «Западноукраинское быдло понимает только один язык — язык кнута, не оружия, а именно кнута. Сучьи холопы, внуки и правнуки холопов».

Проте застосувати до каналу статтю 6 Закону «Про телебачення і радіомовлення» про «зловживання свободою діяльності телерадіоорганізацій» Нацрада на своєму останньому засіданні не змогла... за браком доказів.

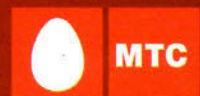

Отримайте подарунки за поповнення на **25** грн

Автомобіль Nissan Tiida
30 подорожей до Туреччини
100 мобільних телефонів Nokia 6300
Додаткове поповнення рахунку на 25 грн

Акція з 20.06.08 по 20.07.08 для абонентів МТС Передплата та JEANS.
Для участі в акції необхідно поповнити рахунок на 25 грн або більше одним платежем.
Для реєстрації в акції необхідно відправити безкоштовне SMS на номер 5001.
Детальна інформація на www.mts.com.ua

МТС оператор зв'язку

ЗАТ «УМЗ», м. Київ, вул. Лейпцизька, 15
МТС залишає за собою право змінювати склад подарунків та їхню кількість на період акції.

На порозі війни

Президентські вибори в Зімбабве можуть спровокувати військові дії

Напередодні другого туру президентських виборів у Зімбабве, запланованого на 27 червня, опозиційна партія «Рух за демократичні зміни» закликала ООН ввести в країну миротворчі війська. До цього заклику вже приєдналися політики США, Великої Британії та Франції. Ситуація в країні й справді нагадує військові дії.

Президент Зімбабве 84-річний Роберт Мугабе попередив опозицію, що вона ніколи не буде при владі. «Тільки бог може відібрати в мене ту владу, яку я від нього одержав», — сказав він. Тим часом лідер опозиції Морган Цвангіраї відмовився від участі в другому турі президентських виборів. Це він зробив після того, як прихильники президента захопили стадіон, де опозиція хотіла провести мітинг. Цвангіраї довелося ніч переховуватися в посольстві Нідерландів. Опозиціонер пояснив своє рішення небажанням

ризикувати людськими життями, нагадавши, що за останні місяці було вбито не менше 70 людей. Заворушення в країні почалися в березні, коли тут не могли підрахувати голоси виборців. Офіційні підсумки оголосили через місяць — Цвангіраї набрав 47,9% голосів, а Мугабе — 43,2%. Таким чином, жоден кандидат не отримав потрібної для перемоги кількості голосів (50% + 1 голос).

Операція «Багдад»

У Європі масові арешти торгівців людьми

Одразу 75 підозрюваних у перевезенні до ЄС нелегальних мігрантів заарештували в дев'яточ країнах. Такі підсумки операції під кодовою назвою «Багдад», в якій взяли участь понад 1300 поліцейських країн Євросоюзу. Операцію було скеровано проти злочинців, які нелегально переправляли мігрантів із Афганістану, Туреччини та Китаю через Ірак.

На стор. 36–45 читайте про те, як нелегали потрапляють у Європу через Україну

ОПИТУВАННЯ

Розлучення по-українськи

Українці розлучаються через конфлікт інтересів, алкоголь та матеріальні проблеми

З початку року в Україні розлучилося 41 500 подружніх пар, а шлюбів було укладено 50 200, що лише на 18% перевищує кількість розлучень, стверджує міністр юстиції Микола Оніщук.

Чому подружжя розпадаються, вирішив з'ясувати благодійний фонд «Розвиток України» спільно з Українським центром соціальних реформ. Переважна кількість респондентів — майже 73% — причинами розлучення називала відчуженість, алкоголізм, насильство, матеріальні проблеми. І лише 18,1% вказали на ревності, незадоволеність інтимним життям та зраду. «Сьогодні молодь чомусь живе за гаслом «Гроші — це свобода!» Кохання, вірність та щастя у багатьох відходить на другий план, — пояснює **Тижню** психолог Юрій Калашников. — Багато молодих людей вважає, що так модно — бути непохитним, але з грошима. Проте не всі живуть за цими правилами. Впевнений, що через 10-15 років гроші не будуть «керувати» людиною, тому що нам потрібно кохання та догляд».

Гучне самогубство

Під час відльоту Саркозі
застрелився ізраїльський
солдат

За 100 метрів від літака президента Франції Ніколя Саркозі у Тель-Авіві пролунав постріл. Застрелився ізраїльський солдат — поліцейський прикордонної служби, який охороняв церемонію прощання президентів Франції та Ізраїлю.

Саркозі і його дружина Карла Бруні саме стояли біля трапа літака з президентом Шимоном Пересом. Охорона миттєво зреагувала. Саркозі та його дружину завели до літака, а співробітники ізраїльських спецслужб евакуювали перших осіб своєї держави в захищену зону аеропорту. Згодом у броньованих машинах їх відвезли у безпечне місце. На льотному полі почалася паніка серед дівчат-військовослужбовців, які перебували в почесній варті, — двоє з них знепритомніли. Приблизно через півгодини співробітники спецслужб, переконавшись, що інцидент не був терористичним актом, дозволили Шимону Пересу зайти до літака Саркозі, де політики ще раз попрощалися.

Ізраїльська поліція схиляється до думки, що прикордонник наклав на себе руки. Між тим, деякі місцеві ЗМІ повідомляють, що трагедія сталася в результаті необережного поводження зі зброєю.

ОЦІНКА

АНАТОЛІЙ БОНДАРЕНКО
редактор відділу політики

Імітація

Інцидент в Одесі може вдарити по боєздатності
внутрішніх військ

Сталося так, що на вихідних я перебував в Одесі одночасно із сімейною парою Шон Карр та Євгенія Тимошенко. Я приїхав до знайомих подивитися місто, а Шон і Женя — на шоу байкерів, відтягнувшись. З відомою парою не зустрівся, хоча на пляж «Ланжерон» я заходив. Зате бачив кілька різних компаній колоритних хлопців у банданах. Одна з них, анітрохи не соромлячись, випивала міцні напої у відкритому ресторані в самому центрі міста. Мотоцикли стояли поруч.

Взагалі-то це абсолютно нормально. Природа байкерів — пити, лаятися, слухати рок, задиратися, давати «в диню» й отримувати «в диню». Навряд чи хтось повірить, що вони приїхали відвідати одеський оперний — репутація не та.

Тому не дивно, що рано чи пізно мало відбутися непорозуміння з правоохоронцями. Байкери хотіли проїхати на пляж, солдати виконували наказ і нікого не пускали, виник конфлікт — солдати перемогли, невдаха Шона забрали у відділення, його дружина, швидше за все, подзвонила мамі. Потім приїхало високе міліцейське начальство, й усе «порішали». Одесити пліткують, що якийсь міліцейський генерал навіть власноруч піднімав горезвісний шлагбаум, за який не пустили наших героїв та їхній байк.

А далі була заява від МВС, у якій, не чекаючи закінчення службового розслідування, оголосили, що в подіях винні військовослужбовці — прапорщик і солдат. Як наслідок військовослужбовцям свіять цілком реальні терміни ув'язнення.

А тепер припустимо на хвилину, що військові (а це були саме військові, а не міліція, репутація якої, м'яко кажучи, не та) все робили за інструкцією і свої повноваження не перевищили. На пляж заборонено в'їжджати всім видам транспорту, крім велосипедів. Вони не пустили відому подружню пару на мотоциклі, тому що виконували наказ старших за званням. Як ви вважаєте, що подумують інші військовослужбовці?

Ось що: «Приїхали крутелики, почали бикувати, битися з нашими, їх законно затримали, а потім наших же зробили винними». Риторичне запитання — чи будуть виконуватися вказівки командування після того, як воно, не чекаючи кінця розслідування, здає своїх підлеглих? Такі дії командирів у бойових умовах завжди призводять до занепаду бойового духу, втрати мотивації, а зрештою, і загибелі підрозділу. В мирний час — перестають виконувати накази, які просто тихо спускають на гальмах.

Але головна мораль цієї історії, яку чомусь не зрозуміли ні політики, ні ЗМІ, полягає в тому, що коли виникає конфлікт між 19-річним рядовим і родичем прем'єр-міністра — дорослим і кремезним дядьком, — в останнього має бути презумпція вини за визначенням. Не солдат, а родич прем'єр-міністра має доводити, що поведив себе в межах закону.

А керівництво МВС мусять спочатку повністю розібратися в ситуації, витратити хай там скільки завгодно часу, а не робити одразу голосні заяви, імітуючи відданість керівникові уряду.

albiback:
Останнім часом я дуже заінтригований тим, де знаходиться так званий Російський материк, про який із таким захватом завжди говорять Затулін і йому подібні персонажі. Можливо, його кордони там, де транслюють передачу Дом-2? <...> Все простіше. Материк там, де газова труба і де російський рубль починає грати в нову гру російської політики під назвою "гранти". <...>

sharpbee:

В інтернет-дискусіях зазвичай захисники російської мови російською пишуть надзвичайно безграмотно. І це ті, для кого вона є рідною. Це ті, хто ще навчався в російських класах, живе в російськомовних регіонах. Мабуть, УЖОСЫ УКРАИНЕЗАЦІИ вже дісталися і до них.

a ingwar:

Не за горами той час, коли Росія зіткнеться, крім двох своїх головних проблем, і з третьою — російсько-китайською двомовністю. Жодних жартів.

arkangel:
Гм. Не думаю, що це дотепно... Що хотіли довести? Рівень молодіжної газети, а не національного журналу. Після такого я не хочу читати УТ. Як нема що друкувати, то віддайте місце під рекламу))) або пишіть якісний матеріал. Рівень художньої ерудиції автора вражає. Для того, щоб писати про мистецтво, треба цю тему вивчати, а також хоча б детальніше ознайомитися з біографією сера Пола. Прочитала резюме автора. Раджу йому тем кіно, літератури, малярства тощо більше не торкатися.

singularia:

Щодо опустити політиків — то вони самі себе опускають. Завдання журналіста — лише спровокувати, «дабы дурь каждого видна была». І в автора це вийшло блискуче. Тут же річ навіть

не в самих відповідях і не стільки в бітломанії, як у тому, як швидко вони «орієнтуються на місцевості» й фантазують на тему, якої не знають. Ну що заважало просто сказати, що вони в тому не розбираються?) Закрадається сумнів, що така схема діє і у всіх інших випадках. А щодо картин — так, воно яось не солідно з уст журналіста — «не розбираюсь, але скажу». Але в стилістиці статті вийшло дуже навіть органічно)))

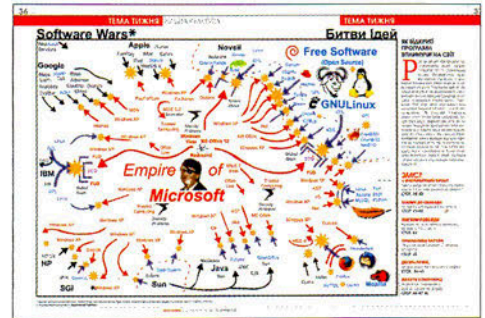

pry4ilok:
У нашій країні вільна людина — ізгой. НЕ пристаєш до зграї — тебе чекає глуха ізоляція. Так, митець може бути вільним, незалежним від чужих смаків, від слави, речей, але якщо суспільство — дешева пластмаса, а не дзвінкий провідник, «Бітлз» задихнуться і будуть поховані на безплатному соціальному цвинтарі. Навряд чи проблема у культивуванні в собі якихось рис. Проблема криється в менталітеті. Зокрема, в рідній запеклій задрості й лінощах.

gas ton:

Із загальним месиджем щодо важливості свободи й нонконформізму — не можу не погодитися. Але щільне цитування Тетчер напружує. Якби ліверпульська четвірка вибивалася в люди за років тетчеризму — цілком може бути, що нічого б не вийшло. Ті роки були дуже важкими для простих хлопців з (колишніх) індустріальних місць. А на те, що Тетчер робила з «важкими клієнтами», які опинилися не по її бік барикад — можна подивитися бодай на прикладі харизматичних лідерів шахтарської профспілки NUM. Розтрощена профспілка, розтрощена галузь, занедбані депресивні шахтарські регіони, і — операції спецслужб із дискредитації Артура Скаргілла. Все це цілком вкладалося у загальну політ. лінію: в когось із яппі тетчерівської ери націо-

нальним автомобілем став Jaguar, а комусь і на велосипед не вистачало.

Якім:

Нещодавно читав книжку Лінуса Торвальдса. Там він дуже чітко висунув ідеї, як можна використати принцип ліцензій ВПЗ в розвитку технологій, політиці і т.д. (А Обама використав цю відкриту ідею)), бо одна голова — це добре, а декілька тисяч — трошки краще)).

З.І. А взагалі, було б цікаво прочитати про процес зародження і розвитку ідеї Відкритого Програмного Забезпечення.

vityok:

«Тема ТИЖНЯ» дуже сподобалась, оскільки сам уже десь так з року 2000-го є користувачем переважно вільного ПЗ. І, власне, не через «великі ідеї» а через банальну зручність. Так, скажімо, в мене ніколи не було проблем з апострофом в українській розкладці клавіатури. Натомість, по всіх усядах можна побачити або зірочку, або лапки замість апострофа. З комп'ютерними вірусами я на FreeBSD ніколи не мав справи, як, власне, і з некоректним антивірусним ПЗ. mp3player майже ніколи не каже про відсутність кодеків — практично всі відеокодеки ним розпізнаються. mpg123 програвав MP3 файли набагато краще за WinAMP. І таке інше... не кажучи вже про переваги GNU Emacs + LaTeX перед MS Word в підготовці навчальних документів (лаб, рефератів, курсових і дипломів). Тож дякую за те, що торкнулися цієї теми!

ВІДДІЛУ РЕКЛАМИ «УКРАЇНСЬКОГО ТИЖНЯ» ПОТРІБЕН МЕНЕДЖЕР З РЕКЛАМИ

Гарантуємо: цікаву та перспективну роботу в хорошому виданні, в дружньому колективі; стабільний хороший заробіток.

Ви — ініціативна, активна, порядна, відповідальна, доброзичлива людина, яка уміє працювати в команді на загальний результат. Знайома з ком'ютером на рівні користувача. Бажаємо з досвідом роботи.

Звертатися за телефоном 503-37-40, відділ реклами чи 050-353-90-60 (Олена Карпенко). Або — присилайте резюме на адресу karpenko@ut.net.ua

Редакційна рада: Анатолій Бондаренко, Кирило Галушко, Роман Кульчинський, Юрій Макаров, Лідія Смола, Олексій Сокирко, Роман Цуприк

АДРЕСА «ТИЖНЯ»

Листи надсилайте за адресою: 03040, Київ, вул. Васильківська, 2а
Телефонуйте: (044) 503-3740; факсуйте: (044) 503-3740
E-mail: office@ut.net.ua

Редакція залишає за собою право на літредагування надісланих матеріалів без узгодження з автором. Рукописи не повертаються й не рецензуються.

Свої зауваги та коментарі до статей Ви можете залишати в блозі **Тижня** — ut-magazine.livejournal.com та на нашому сайті www.ut.net.ua

Фоновий звук

Системи відображення інформації

- комутація та наладка роботи обладнання в приміщеннях площею від 100 до 100 000 м²
- гарантійна, сервісна та технічна підтримки
- розробка та впровадження нестандартних інноваційних рішень

Послуги "під ключ" - від розрахунків до запуску в експлуатацію

ПрессКом® TECHNOLOGY

тел./факс: (044) 585-97-27
www.presscom.ua

на фото: співробітники ГОБ "ПрессКом" (С. Шелюк, В. Володан, А. Шерлок, Д. Власюк, А. Состаченко, С. Штань)

Фестиваль

СЛАВСЬКЕ ROCK

я люблю карпати

селище Славське,
Сколівського району
Львівської області

25-27 ЛИПНЯ

The Ukrainians (Велика Британія), **La Skarnemurta** (Італія), **GIRI** (Швеція), **100 C** (Чехія), **Mamasweed** (Німеччина), **Direc-T** (Туреччина), **Farben Lehre** (Польща), **Koniec Swiata** (Польща), **Віктор Морозов та гурт Мертвий Півень** (Львів), **Файно** (Львів), **Chilibombers** (Київ), **Пропала грамота** (Кам'янець-Подільський), **Green Silence** (Львів)

КОНТРАБАС (Полтава), ВІРАНДА (Київ), ЯСОН (Вінниця), МАРТОВІ (Вінниця),
КОРАЛЛІ (Івано-Франківськ), ДЖАІРА (Рівне), ЧЕЧЕ (Червоноград-Черкаси),
ГАПОЧКА (Київ), ОЧЕРЕТЯНИЙ КІТ (Вінниця), РОЛІКАРП (Київ), FAKE ELEGANCE (Київ),
SJOR (Київ), EVIDENCE (Київ), ІНКУНАБУЛА (Львів),
МИКОЛАРАТОВ (Київ), OUTSTARS (Одеса), ANIMALSSESSION (Київ-Миколаїв).

WWW.SLAVSKEROCK.IN.UA

Поводьтеся, я

АЛЕН БЕЗАНСОН –
ОДИН ІЗ
НАЙАВТОРИТЕТНІШИХ
ЗАХІДНИХ
ДОСЛІДНИКІВ
КОМУНІЗМУ,
ФРАНЦУЗЬКИЙ
ФІЛОСОФ
І ПОЛІТОЛОГ –
ПРО ЖИТТЯ ПІСЛЯ
СМЕРТІ КОМУНІЗМУ

РОЗМОВЛЯВ Юрій Макаров
ФОТО: Євген Котенко

Приїзд цієї людини не став такою подією в українському суспільному житті, як він на те заслуговує. Про особисту участь Алена Безансона у презентації українського перекладу книги «Лихо століття. Про комунізм, нацизм та унікальність Голокосту» повідомили зазедве два-три інтернет-ресурси. Між тим, Безансон належить до когорти тих західних інтелектуалів, які вчасно відкрили світові справжню природу комуністичного режиму та своїм внеском доклалися до його падіння. Коротке інтерв'ю **Тижню** професор дав буквально за кілька хвилин до свого від'їзду з Києва. Сподіваймося, що це не останній його візит в Україну.

У. Т.: Вам належить думка, що два нібито споріднених різновиди тоталітаризму мали принципово різну природу: нацизм ґрунтувався на естетичності, а комунізм – на етичності, моралі... ▀

| ВПРИТУЛ |

К ВІЛЬНІ ЛЮДИ

— Лео Штраус, американський філософ, колись сказав, що в Сталінграді зіткнулися останні, крайні вияви правої та лівої ідей. Можна сказати, що зустрілися останні марксиста та останні язичники.

У.Т.: Але тепер, коли комунізм пішов, частина людей – зокрема в Україні – відчують певний етичний вакуум, брак чітких моральних підвалин у повсякденному житті...

І ЗГІДНО ІЗ СЕРЕДНЬОВІЧНОЮ ТРАДИЦІЄЮ, ХРИСТИЯНИН ЗНАЄ, ЩО ВІН ВІРИТЬ. КОМУНІСТ ВІРИТЬ, ЩО ВІН ЗНАЄ. Є РІЗНИЦЯ!

— Етичні підвалини комунізму були фальшивими, це фальшива мораль. Це було шось принципово протилежне людській моралі, яка має за основу те, що не можна вбивати, не можна красти, не можна брехати. Комуністична мораль, навпаки, припускала в разі потреби необхідність убити, забрати чуже та збрехати. Тобто це мораль навпаки. Що стосується України, то, гадаю, вона вже давно не вірила в комунізм. Останнім щирим комуністом був Микита Сергійович Хрущов – до речі, українець. Далі комуністичні керівники займалися лише розподілом влади, спираючись на ідеологію, в яку насправді ніхто не вірив, і «дерев'яну мову». Отже, майже 40 років у моральному сенсі ваша країна перебувала в порожнечі.

У.Т.: Комунізм навіть після свого зникнення залишає по собі отруєне середовище. Після нього надзвичайно складно влаштувати «велике прибирання».

— Те, про що ви кажете, – не комуністичні ідеї, а комуністичні звичаї. Їх можна звести до безвідповідальності, лінощів, алкоголізму. Люди тієї епохи не сприймають Захід не з ідеологічних причин, а тому, що Захід вимагає від людини зовсім протилежного: відповідальності, активності тощо. Так би мовити, розлучення зі старими звичаями не може відбутися за один день, воно потребує років. Значно легше «розлучитися» з комуністичною мрією, це може бути миттєво. Звичай, спосіб життя – такі речі вимагають значно тривалішого часу.

У.Т.: Є спокуса механічно замінити комуністичну ідеологію православ'ям...

— Між комуністичною вірою та християнською ідеологією немає симетрії. Християнство – це релігія, марксистська ідеологія – це похідна від позитивної науки. Точніше, лженауки. Марксизм-ленінізм – спроба наукового опису суспільства, історії тощо. Він заявляв про себе як про науку, нато-

мість християнська релігія не претендує на роль науки. Згідно із середньовічною традицією, християнин знає, що він вірить. Комуніст вірить, що він знає. Є різниця! В Росії, щоправда, роблять спроби дійти того стану, коли, скажімо, єпископ виконуватиме функції колишнього секретаря обкому з ідеології. Але в Росії духовенство було дуже тісно пов'язане з КДБ. Патріарх Алексій усією своєю кар'єрою завдячував КДБ. Зараз у Росії намагаються замінити «діамат» православ'ям, але їхня версія не має нічого спільного з християнством, це інша форма «гебізму», якщо хочете.

У.Т.: Чи необхідно все ж таки провести в Україні люстрацію, себто публічне очищення від рештків тоталітаризму з юридичним викриттям його злочинів і злочинців?

— Це неможливо. У Східній Німеччині люстрація відбулася, але вона спиралася на солідні юридичні форми, які вже існували в Західній Німеччині. У Польщі люстрація мала місце значно пізніше. Поляки не хотіли, щоби між них залишалися мерзотники, які були при владі, але там цей захід завдав багато шкоди. В тому чи іншому вигляді люстрація відбулася в Чехії, Угорщині. Але в Україні надто пізно, сьогодні це вже неможливо. Втім, процес неминуче відбудеться, по-перше, завдяки зміні поколінь, по-друге, тому що серед вас уже не буде російських комуністів.

У.Т.: ...Але сучасна Україна досить прозора.

— Україна прозора: інформаційний простір, економіка, телекомунікаційні мережі... У ваші справи легко втручатися зі сходу. Але на заваді, сподіваюся, стане воля самого українського народу, зайнятого пошуками своєї справжньої ідентичності. І Голодомор може стати центральним пунктом, стрижнем відтворення національної самосвідомості.

У.Т.: Мені здається, що тут може бути корисний досвід Ізраїлю, який не в останню чергу завдяки усвідомленню Голокосту відчув себе єдиною нацією.

— Саме так! Але Ізраїль зробив колосальну роботу, встановивши долю буквально кожного загиблого. В Україні ця робота тільки почалася. Треба передусім визначити точні цифри та імена, село за селом. Треба згадати імена як жертв, так і їхніх катів. Адже злочин скоєно не лише руками Сталіна, Кагановича та Ягоди. Треба встановити й тих виконавців, які приїхали з Росії, та своїх, власних злочинців. Щось на кшталт роботи Рауля Гільберга «Знищення європейських євреїв» – ви маєте зробити ту саму роботу.

У.Т.: Але в сучасній Росії заперечують сам факт геноциду.

— Тим гірше! Те, що сьогодні в Росії роблять спроби заперечити геноцид, доводить лише спадковість політики. Адже рішення про Голодомор приймалося в Москві російськими комуністами й мало на меті знищити українську ідентичність. І це їм частково вдалося. Українці ►

ДОВІДКА

Лео Штраус (Leo Strauss, 1899-1973) – американський політолог німецького походження; викладав у Чиказькому університеті, представник т. зв. «Чиказької школи», вчитель Ф. Фукуями, автор теорії «конструктивного хаосу» (не плутати з К. Леві-Строссом).

Рауль Гільберг (Raul Hilberg, 1926-2007) – американський історик, провідний історіограф Голокосту; автор фундаментальної тритомової монографії «Знищення європейських євреїв» (1961, 1985).

«Спроби Росії заперечити
геноцид, доводить лише
спадковість її політики»

БІОГРАФІЧНА НОТА

Ален БЕЗАНСОН (Alain Besançon, нар. 23 квітня 1932 року в Парижі) – французький історик, політолог. Фахівець щодо Росії та СРСР, дослідник релігії. Професор Вищої школи суспільних наук (EHESS), член «Нової атлантичної ініціативи» (New Atlantic Initiative, NAI). Основні праці: «Інтелектуальні витоки ленінізму» (1977), «Фальсифікація добра: Соловйов та Орвел» (1984), «Заборонений образ, інтелектуальна історія іконоборства» (1994), «Лихо століття: про комунізм, нацизм та унікальність Голокосту» (1998, укр. переклад 2007).

найбільше постраждали в ХХ столітті. Українці та латиші.

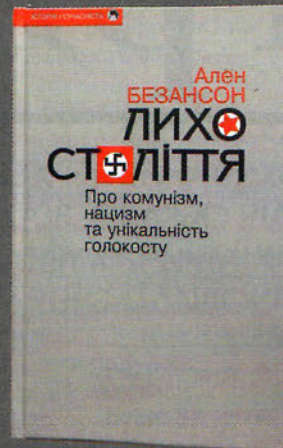
У. Т.: Заперечення геноциду базується на тому, що водночас постраждали й інші народи СРСР.

– У вас в СРСР було багато геноцидів. Був геноцид кримських татар, був геноцид чеченців, був частковий геноцид казахів, був геноцид поляків, які мешкали по цей бік кордону, був геноцид німців Поволжя. І була спроба підрубати українську націю. Головним чином у селі – адже міста Голодомор майже не торнувся. Треба розібратися з кожним із цих геноцидів, ось і все!

У. Т.: Є думка, що не варто копірситися в минулому, адже в ньому складно віднайти якийсь позитивний досвід. І нове покоління важко зацікавити жахіттями минулого, бо воно все одно не зможе його зрозуміти.

– Це, так би мовити, концептуальне забуття. Воно трохи схоже на те, що зараз діється в Китаї. Адже Мао Цзедун був дуже поверховим марксистом, який більшою мірою походив із китайської національної традиції. А китайці вважають, що історія – це чергування катастроф і відносно сприятливих, спокійних періодів, і катастрофи варто забувати. У вас зовсім інша ситуація: ви

Але масові вбивства – не геноцид. У правовому значенні, затвердженому міжнародною конвенцією, геноцид – «методичне знищення певної етнічної групи». Таке формулювання не позбавлене вад (...) Щоб лишатись у межах історичної позитивності й у рамках ХХ ст., я пропоную визнати конвенцією, що геноцид у властивому значенні цього слова, в порівнянні з простою різаниною, потребує наступного критерію: треба, щоб убивства були сплановані наперед у рамках ідеології, яка ставить собі за мету знищити одну частину людства задля утвердження своєї концепції добра. План знищення має охоплювати всю запрограмовану групу, навіть якщо не буде доведений до кінця з причин матеріальної неможливості або внаслідок зміни політики (...). Застосувавши запропонований критерій, ми вирізняємо передусім нацистський геноцид євреїв і циган, «чистий» геноцид, до яких можна додати геноцид інвалідів, яких Гітлер позбувся напередодні війни. Я додаю сюди й український геноцид 1932–1933 років, що нагадає ван-дейський тим, що він здійснювався тоді, коли селяни припинили будь-який опір, і був призупинений, коли політичну мету вважали досягнутою (...) Український і єврейський геноциди спиралися тільки на ідеологічний проєкт, і саме це об'єднує їх. Під час українського геноциду необхідно було зміцнити та удосконалити комуністичний контроль, знищивши ту силу опору, якою було національне почуття або просто існування української нації. Тільки-но досягли цієї мети, для загального проєкту вже не було ані необхідним, ані навіть бажаним «ліквідувати» решту населення. Напередодні своєї смерті Сталін думав про повторення тієї операції. У випадку єврейського геноциду проєкт расової чистоти припускав заповідання смерті всім євреям без винятку. Саме цим він нагадував традиційні масові вбивства, зокрема вірменську різанину-геноцид, коли з жінок і дітей складали піраміди трупів, або недавню різанину тутсі, яку здійснило інше плем'я – гуту (...)

З книги: Ален Безансон.
Лихо століття. Про комунізм, нацизм та унікальність голокосту.
Київ, «Пульсар», 2007. Переклад Т. Марусика

«В Україні є корупція,
але це корупція у вільній країні»

маєте своїх істориків і свою історію, яка, до речі, цілком не відома на Заході. Захід дізнавався про Україну через Росію, а російські історики повністю заперечували існування України як певної цілісності.

У. Т.: Останнім часом бачимо загострення відносин між Україною та Росією. Йдеться не лише

про постійні інформаційні війни проти нашої країни, але й реакцію окремих росіян – як так званих громадської думки, інтелектуалів. Щойно заїде мова про Україну, вони виявляють якусь незрозумілу агресивність...

– Це неминуче, бо для них цілком природним є бажання повер-

нути Україну. Але українці вже відчули смак свободи, особливо після Помаранчевої революції, тому я вірю, що ці претензії марні.

У.Т.: Як до цього ставитися – реагувати чи ігнорувати?

– І те, й інше. Треба реагувати, якщо прояви агресивності важко не помітити, й ігнорувати, якщо це можливо. Себто поводитися як вільний народ стосовно народу, який живе в умовах не зовсім вільного режиму. Росія так само корумпована, може, навіть ще більше, але це корупція у невільній країні. Є велика різниця! ■

ТРЕБА ПОВОДИТИСЯ ЯК ВІЛЬНИЙ НАРОД СТОСОВНО НАРОДУ, ЯКИЙ ЖИВЕ В УМОВАХ НЕ ЗОВСІМ ВІЛЬНОГО РЕЖИМУ

Трибуна ПА

БЛОКУВАННЯ ВЕРХОВНОЇ РАДИ НАРОДЖУЄ БЕЗЛІЧ ОБРАЗІВ. ЗГАДУЮТЬСЯ ВІЙНИ, ПСИХІАТРИЧНА ЛІКАРНЯ, СЛИНОВИДІЛЕННЯ У СОБАК

АВТОР: АНТОН ЗІКОРА

Останнє пленарне зібрання Верховної Ради почалося зі звичної вже процедури. «Я закриваю засідання», — сказав Арсеній Яценюк. Розходячись, депутати нагадували школярів, яким повідомили, що уроку математики не буде, не буде також хімії, фізики та фізкультури. А тому можна як слід розслабитися. Ще б пак: наступний пленарний тиждень вирішили відкрити аж 7 липня. Своїми канікулами депутати зобов'язані БЮТу, що заблокував парламентську трибуну. Прихильники Юлії Володимирівни активізувалися 19 й 20 червня, вимагаючи повторного розгляду законопроектів про відміну депутатської недоторканості та пільг, а також про імперативний мандат.

Представники інших фракцій не могли дорікнути бютівцям. Параліч роботи парламенту став звичним явищем. І можна тільки поспівчувати наймолодшому українському спікеру Арсенію Яценюку, якому дісталася Верховна Рада, що найчастіше блокується. А взагалі захоплення трибуни ВР викликає безліч образів і асоціацій.

«ДІМ УЗЯТИЙ»

«Ми його так і називаємо — Дім Павлова, — сказав мені немолодий чеченець-бойовик (колишній механізатор), показуючи на дев'ятиповерхівку. — Вже двічі з рук у руки переходив. То наш прапор на ньому з'явиться, то російський. А якось було одразу два».

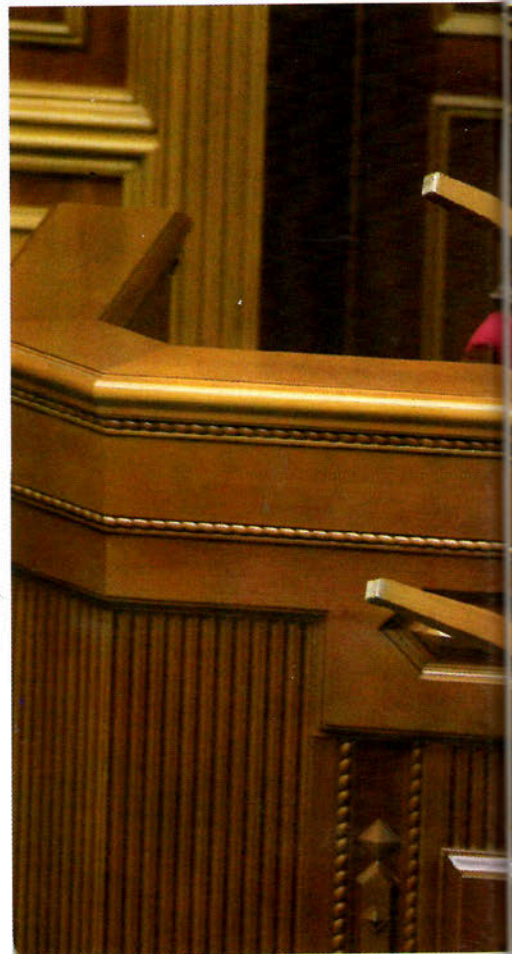
Це відбувалося в серпні 1996 року в Грозному, під час запеклих боїв за місто. Та свій Дім Павлова є майже в кожній «гарячій точці». Якщо

пам'ятаєте, Дім Павлова — це символ битви за Сталінград під час Другої світової війни. З кінця вересня до 28 жовтня 1942 року німці щодня декілька разів на день штурмували цей об'єкт, але захисники будинку на чолі із сержантом Яковом Павловичем відбивали всі атаки. Непокірною будівля знаходилася на площі 9-го Січня. Будинок височів над всією прилеглою місцевістю, з нього можна було фіксувати будь-яке пересування військ противника.

Практика блокування парламенту в Україні почалася в січні 2000 року, коли було сформовано прокурмівську більшість у складі 241 депутата. Зала ВР опинилася в руках лівої меншості зі 157 людей. Кучмісти не билися з лівими, вони просто почали проводити свої засідання в Українському домі. 21 січня пропрезидентська більшість змістила ліве керівництво ВР. Головою парламенту став Іван Плющ, першим віцепікером — Віктор Медведчук. За це рішення проголосували 245 депутатів. А весь цей час опозиціонери не покидали сесійної зали, відмовляючись від їжі і протестуючи проти дій пропрезидентських сил.

Після взяття будинку на площі 9-го Січня групі Павлова відправили два станкових і шість ручних кулемети, дві протитанкові рушниці та 45-міліметрову протитанкову гармату. Туди ж попрямували спостерігачі, щоб доповідати генерал-майорові Родімцеву про пересування німецьких військ і коригувати артилерійський вогонь із-за Волги.

З новою силою блокування трибуни парламенту продовжилося в 2003 році, коли акція «Україна без

Кучми!» набрала серйозних оборотів. Все було барвисто й феєрично. Так, під час засідання 23 грудня депутати від БЮТу й «Нашої України» захопили президію й поставили на стіл ялинку, прикрашену різними законопроектами про внесення змін до Конституції. Спікер Володимир Литвин спробував продовжити засідання Верховної Ради, але йому не дали. Після закінчення п'ятої за день годинної перерви голова покинув сесійну залу. Опозиціонери вирішили залишитися в приміщенні на ніч.

А ось що пише сам Павлов про події сорок другого: «...Довелося тимчасово сховатися в підвалі. Та як тільки обстріл припинився, ми знову зайняли свої пости. Раптом чую голос Чорноголова: «Товаришу сержант, на хвилинку!» Піднімаюся до нього, а

ВПРИТУЛ

ВЛОВА

«У цьому стільці
точно є діаманти»

він показує мені три тіні, що бредуть за площею, і питає: «Зняти?» — «Знімай». Коротка черга валить трьох гітлерівців. Усе ж таки попереджаю весь свій «гарнізон» патронів і гранат дарма не витрачати...»

лунало завивання сирен, трибуна піддавалася регулярним атакам. У 2005-му, коли здавалося, що добро восторжествувало, а зло корчиться в оркестровій ямі, блокувати трибуну почали об'єднані есдеки. Вони

РОЗХОДЯЧИСЬ, ДЕПУТАТИ НАГАДУВАЛИ ШКОЛЯРІВ, ЯКИМ ПОВІДОМИЛИ, ЩО УРОКУ МАТЕМАТИКИ НЕ БУДЕ, НЕ БУДЕ ТАКОЖ ФІЗИКИ ТА ФІЗКУЛЬТУРИ

У квітні 2004-го трибуну ВР знову блокували комуністи й соціалісти. Ліві вимагали вивести український миротворчий контингент із Іраку. А тим часом підкрадалася Помаранчева революція — в парламенті за-

вимагали звільнити затриманого екс-губернатора Закарпаття Івана Різака. Зазвичай сухуваті стримані соціал-демократи заявили, що стоятимуть до останнього й блокаду трибуни не знімуть, якщо їх товариша не звільнять.

«Щоб зірвати план супротивника оволодіти будинком, було прийнято рішення в другій половині дня 28 жовтня всім батальйоном перейти в наступ, — згадує Яків Павлов. — Зав'язався кровопролитний бій, що тривав до самого вечора».

РІК СУЦІЛЬНОЇ БЛОКАДИ

2006-й приніс нові методи блокування ВР. Так, «регіони» окупували саму трибуну, «помаранчеві» — проходи в залі. Божевільня у вересні продовжувалася декілька днів. У лютому 2007 року БЮТ застосував ще одне ноу-хау: прихильники Тимошенко зайняли електрощитову та знеструмили парламент. Це було відповіддю на захоплення правлячою коаліцією трибуни ВР. 2008-й став роком суцільної блокади. З найяскравіших згадується спільна антинатовська акція комуністів і регіоналів із написами на кульках «НАТО — ні!». А ось червнева блокада проти відставки Семенюк, здійснена ПР, була якоюсь млявою, позбавленою всякого завзяття. Зате сьогодні ініціативу перехопив БЮТ. Подивимося, що буде далі, але в будь-якому випадку сподіваємося: це не останнє захоплення трибуни.

Коли взяли в полон генерал-фельдмаршала Паулюса, то на першому ж допиті він зізнався, що при спробах захопити будинок на площі 9-го Січня Німеччина втратила більше солдатів, ніж під час завоювання Франції. А як показали події в Україні, блокування трибуни парламенту — дуже ефективний спосіб добитися свого чи щось виторгувати.

Характерно, що у киян прізвище Павлова асоціюється не з трибуною ВР і не зі Сталінградом, а з психіатричною лікарнею. Один із найстаріших психіатричних закладів України з 1936 по 1993 роки носив ім'я фізіолога Павлова, й досі в народі називається павлівкою. Хотілося порівняти Верховну Раду з психіатричною лікарнею, та є й інші паралелі. Великий фізіолог Павлов проводив експерименти на тваринах, досліджуючи умовні рефлексі. Учений надресировав своїх собак так, що у них виділялася сліна, коли вмикали чи гасили світло, звучав дзвінок тощо. На жаль, він не вивчав депутатів ВР. Напевно, зробив би висновок: коли ті бачать трибуну, спрацьовує умовний рефлекс — підбігти до неї і захопити. ■

2-га сесія шостого скликання Верховної Ради 2008/09 навчального року.

ТЕОРЕТИЧНИЙ КУРС

№№ в. п.	Найменування дисципліни	Кіль. год.	Прізвище професора	Екзаменац. відмітка	Дата складання іспиту	Підпис екзаменатора
1	Граничні наради	7	Щуценько	незаг.		Щуценько
2						
3						
4	Влада на інтер'єр	2	Щуценько	незаг.		Щуценько
5						
6						
7	Змінення шляхом	11	Щуценько	незаг.		Щуценько
8						
9	Барнард					
10						

А. Щуценько Декан

14

ФОТО-сесія

ПАРЛАМЕНТСЬКА СЕСІЯ ДОБІГАЄ КІНЦЯ. **ТИЖДЕНЬ** СПРОБУВАВ З'ЯСУВАТИ, ЯКІ ВАЖЛИВІ ЗАКОНИ ЗМІГ ПРИЙНЯТИ ПАРЛАМЕНТ ЗА ПІВРОКУ РОБОТИ**АВТОР:** СЕРГІЙ КИСЕЛЬОВ, ЕКСПЕРТ ШКОЛИ ПОЛІТИЧНОЇ АНАЛІТИКИ ПРИ НАУКМА

Не виключено, що нинішня сесія стане найменш продуктивною за всю історію Верховної Ради. Депутати проголосували лише 43 закони. З них третина прийнятих законодавчих актів стосувалася міжнародних відносин. Для порівняння: за весняну сесію минулого року Україна отримала 107 законів.

Як жартують політики, поточна сесія, під час якої домінували блокування парламенту, бійки й політичні виступи, була скоріше фотосесією.

ЧОТИРИ ЗАКОНИ

Протягом цієї сесії було прийнято й підписано президентом лише чо-

тири закони, які дійсно впливають на життя країни.

Перший – це нова редакція закону про кабінет міністрів. Основними його нововведеннями стали: по-перше, необхідність узгодження з президентом України звільнення міністрів оборони та закордонних справ. По-друге, обов'язок уряду виконувати нормативно-правові акти президента (в т.ч. акти на виконання рішень Ради нацбезпеки й оборони). По-третє, із прийняттям закону доручення має право видавати не прем'єр-міністр особисто, а уряд. Судячи з основних акцентів закону, він посилює вплив президента, хоча, порівняно з тими пропозиціями, котрі обговорювалися на початку про-

цесу, цей варіант став більш-менш компромісним.

Другий закон стосується Бюджету й має туманну назву «Про внесення змін до деяких законодавчих актів». Він прийнятий парламентом після скасування Конституційним Судом України статей Державного бюджету 2008 р., які вносили зміни до інших законів України. (Детальніше див. **Тиждень** №1-2 від 11 січня 2008 року) Отже, після гучних політичних заяв депутати таки повернулися в правове поле й прийняли скасовану КС частину бюджету окремим законом. Також до нього включили поправки президента, які дещо змінили порядок проведення земельних аукціонів.

Третій — це закон про ратифікацію протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі, а також пакету законів, пов'язаних із вступом. Досвід країн Східної Європи показує, що вступ до СОТ може прискорити економічний розвиток країни. Наприклад, у Польщі вже через рік після вступу обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку країни зріс майже в 5 разів, а ВВП за 2 роки — майже в 1,5 рази. В країнах СНД, членах СОТ, ефект був не таким разючим, значною мірою через те, що їхня торгівля «зав'язана» на Росії, котра до СОТ не входить. Водночас зниження митних бар'єрів може ще більше розширити імпорту. Із одного боку, це стимулює конкуренцію — відповідно, стримує зростання цін і посилює якість продукції. Та з іншого, це призведе до ще більшого зростання негативного сальдо по зо-

уряд отримувати можливість встановлювати граничні надбавки на соціально значимі продукти (зокрема, на хліб, м'ясо та молоко) — як такий, що заважає конкуренції. Цікаво, що обмеження торговельних надбавок передбачаються вже не перший рік. Ще постановою кабінету Пустовойтенка губернаторам надано право встановлювати 15% граничну надбавку на ряд продуктів харчування.

• Також не пройшов закон про встановлення квот на імпорту м'яса, на якому наполягав уряд, наголошуючи на необхідності боротися з інфляцією. Депутати опозиції заявляли, що цей крок ударить по вітчизняному виробникові. А ще у парламенті ходили чутки, що цей закон написаний під певні комерційні структури. Та, по-перше, порівняймо цифри — 250 тис. тонн, завезення яких передбачав законо-

суперечить вимогам СОТ, може викликати серйозні претензії з боку інших членів цієї організації. Але корпоративні інтереси лобістських груп у різних фракціях переважили над політичним курсом, який офіційно проводять лідери парламентських фракцій. І така ситуація красномовно й краще за всі політичні заяви показує реальний стан справ у нинішньому парламенті. ■

ВІД РЕДАКЦІЇ

«ВМІЄМО, ЯКЩО ХОЧЕМО».

Саме такими словами спікер Арсеній Яценюк привітав дружнє — 367 голосів «за» — прийняття у цілому законопроєкту щодо змін у митних тарифах. Дійсно, вміють: фракції-противники в поточній Верховній Раді, з її постійними конфліктами, та блокуваннями, час від часу виявляють дивну синхронність, і деякі законопроєкти приймають конституційною більшістю, трьомастами й вище голосів. У даному випадку секрет поведінки простий — одразу в чотирьох фракціях були лобісти, що дуже не хотіли зниження ввізного мита на ряд товарів — у такому випадку страждає їх власний бізнес.

Дружнє багатифракційне голосування щодо Трудового Кодексу також було рекордним. Законопроєкт отримав підтримку 386 депутатів. **Тиждень** (№25) писав про цей документ, який пропонує стимулювати розвиток бізнесу за рахунок працівників — скоротити заробітну плату, збільшити робочий час, значно зменшити їх права. Такий закон вигідний для будь-якого великого роботодавця, власника бізнесу, а такими є значна частина депутатів, що голосували за кодекс.

Ще два яскравих приклади з десятків подібних: те, що депутати вперто не голосують за скасування своїх пільг, а також відмовились припинити дію угоди з Кіпром, завдяки якій цей офшор залишається для багатьох із них «податковим раєм», підтверджує: поточна Верховна Рада є, можливо, не лише найменш діючою, але й найбільш безвідповідальною за всю історію незалежної країни. Проте, рівень цинізму, з яким депутати в сесійній залі захищають лише власні, й тільки власні бізнес-інтереси, не повинен дивувати. Зрештою, за діючою виборчою системою громадяни не мають можливості хоч якось впливати на цих обранців партій, а не народу.

КОРПОРАТИВНІ ІНТЕРЕСИ ЛОБІСТСЬКИХ ГРУП У РІЗНИХ ФРАКЦІЯХ ПЕРЕВАЖИЛИ НАД ПОЛІТИЧНИМ КУРСОМ

вншній торгівлі товарами і відповідно, може викликати зниження курсу гривні.

І нарешті, четвертим значним рішенням ВР стало скасування Закону «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти». Закон ліквідував діючу систему державних закупівель, у тому числі й Тендерну палату України. За офіційною заявою СБУ, ця посередницька організація фактично призвела до блокування роботи всієї системи державних закупівель, через значні витрати на «посередницькі та організаційні послуги». Спеціалісти Національного інституту стратегічних досліджень підраховали: якщо очікувана вартість закупівлі становила 150 тис. грн., при процедурі відкритих торгів кожен учасник мав сплатити приблизно 23,7 тис. грн. Систему скасовано, але нового закону все ще немає. І за нашою інформацією, частина схеми продовжує діяти й досі.

ІНФЛЯЦІЯ Й ВЕТО

Окрім законів, які вступили у силу, варто розглянути вето вана президентом та важливі законопроєкти, котрі не пройшли сесійний зал. Так, президент наклав вето на закон, за яким

проєкт — це приблизно 9% від обсягу виробленого в 2007 р. в Україні. Показник відчутний, але не настільки, щоб суттєво пригнітити вітчизняного виробника. По-друге, на цей крок уряд зважився лише після суттєвого зменшення обсягів завезення м'яса через вільні економічні зони (ВЕЗ) і території пріоритетного розвитку (ТПР). В минулі роки таким чином завозилося, як правило, не менше 100 тис. тонн на рік. Причому 85–90% цих обсягів шло через Донбас. За уряду Тимошенко імпорту м'яса в Україну знизився (за січень-лютий 2008 р. — на 56,7% порівняно до аналогічного періоду 2007 р.) — і передусім за рахунок перекриття імпорту через такі зони.

І останнє вето президента — на зміни до Закону «Про Митний тариф України». Незадоволення голови держави викликано тим, що закон встановлював низькі митні ставки на ряд товарів лише з 1 січня 2009 року, в той час, як зобов'язання прийняті Україною при вступі до СОТ передбачають запровадження низьких мит з моменту вступу до Організації (*див. Тиждень* №23 від 6 червня 2008 року). За закон проголосували 367 депутатів. Затримка з введенням у дію низьких митних тарифів, котра

ЧАС ГРАБУ

ВАТИ ОСЕЛІ

НАСТАВ СЕЗОН КВАРТИРНИХ КРАДІЖОК

АВТОР: БОГДАН БУТКЕВИЧ

Щонайменше 40% злочинів, скоєних в Україні, — квартирні крадіжки. Про це свідчить міліцейська статистика. І найчастіше домушники залазять в оселі саме влітку — в сезон відпусток, коли найменше шансів застати господарів удома, а законослухняні громадяни, розморені спекою й налашто-

працює вантажником і стверджує, що заробленого чесною працею на життя цілком вистачає. Проте часи буремної кримінальної юності згадує з ноткою ностальгії. «Звісно, порівняно з деякими сучасними вмільцями я працював незграбно, — визнає Борис. — Це грузини завжди мали гарну техніку. А я просто за допомогою викрутки піднімав «язычок» у замку — і вперед. Чи просто

ДО 70% УСІХ КВАРТИРНИХ КРАДІЖОК У СТОЛИЦІ СКОЮЮТЬ ПРИЇЗДЖІ З ІНШИХ МІСТ. ІЗ ТАКИМИ «ГАСТРОЛЕРАМИ» ДУЖЕ ВАЖКО БОРОТИСЯ

вані на відпочинок, втрачають пильність. Утім, це ні для кого не новина. **Тиждень** спробує показати цю проблему з погляду непроханих гостей, для яких залазити у наші помешкання та цупити наше майно — заробіток і спосіб життя.

Є ТАКА ПРОФЕСІЯ

Борис — злодій-рецидивіст. На вигляд йому під 50, сіре, виснажене, зморшкувате обличчя. Тричі відсидів за квартирні крадіжки. Після третьої «відсидки» вирішив відійти від справ. Каже, вже роки не ті, та й не хочеться знову на зону. «Коли в мене на районі хтось «відпрацює» квартиру, то мене одразу до РУВС тягнуть, — бідкається він. — Якщо відверто — набридло». Зараз Борис

вибивав замок ломом. Найчастіше «брав» ті квартири, до яких було простіше зайти. 15-20 років тому всі жили приблизно однаково — не було різниці, куди лізти».

Найлегше, за його словами, працювалося на зламі епох — наприкінці 80-х — на початку 90-х. «Тоді такий «беспредел» коївся, що в ментів просто руки не доходили до нас, скромних домушників, — посміхається Борис. — Ось тоді я з напарником, бувало, трійко квартир на тиждень «брав» — і нічого, гарно жили». Зараз же «працювати» важче, проте зиск від цього можна отримати значно більший. «Народ у нас нажив який не який капіталець, — підморгує екс-крадій. — Тепер є чим поживитися. Але й проблем стало більше». ►

Левову частку квартирних крадіжок скоюють гастролери-непрофесіонали. Однак за вартістю здобичі першість належить не їм. Адже багато хто з цих злодіїв-домушників – наркомани, яким завжди потрібні гроші на нову дозу. Тож вони не марнують час на пошук багатого

Інша річ – домушники-професіонали. Якщо хтось думає, що сучасний злодій, котрий спеціалізується на квартирних крадіжках, має типово кримінальну зовнішність, то він глибоко помиляється. Світлі літні брюки, біла сорочка, краватка, ретельно виголене обличчя. Анато-

робимо так. Я підбираю квартиру, стежу за нею, «пробиваю» всі «розклади» по ній [див. інфографіку]. А потім викликаю хлопців. Вони приїжджають і роблять свою справу. Мені – половина.

Далеко не всі згодні віддавати навіднику-інженерові половину здобичі. Але хто погоджується – не шкодує. Проколів майже не було, тільки один раз узяли хлопця, бо той поліз у квартиру, поставлену на сигналізацію Державної служби охорони. Після цього випадку мій співрозмовник взагалі відмовився проникати в квартири під охороною ДСО. Анатолій пояснює це тим, що сигналізацію ДСО вкрай важко «обійти», а якщо вона спрацює, то часу на втечу практично не залишається – за дві хвилини на місці з'являються бійці спецпідрозділу «Титан».

«Чи були конфлікти з іншими представниками злочинного світу?» – запитую в Анатолія. Той ствердно хитає головою. На початку його «кар'єри» виникли непорозуміння із «синіми» – так званими «злодіями в законі». За злодійськими «поняттями» – законами кримінального світу – в кожному місті є свій «смотрящий» – старший злодій, який тримає «общак» – своєрідну касу взаємодопомоги. І кожен злочинець, незалежно від роду діяльності, має вносити свою частку. Суть претензій до Анатолія полягала в тому, що він не те, що не вносив свою частину, взагалі не спілкувався з криміналітетом, окрім своїх компаньйонів. Останні ж і вирішили проблеми із «законниками», залучивши власні зв'язки у верхівці злочинного світу.

Питаю, чи не боїться він, що колись хтось таки здасть його правоохоронцям. «А їм не вигідно мене здавати, – посміхається Анатолій. – Ну, відсидить він свою «трійку», виїде – і що далі? Знову захоче піти на «справу». А тут я – ось «хата», ось такий-то замок, «сигналки» немає, господарі відсутні тоді-то. Ну, і яка вигода тому пацану, щоб я та кож сів? Та й взагалі, я з неперевершеними людьми не працюю».

«Найпривабливіші для професійних злодіїв – тільки-но зведені райони елітної забудови», – розповідає далі Анатолій. Адже придбати простору квартиру в новобудові можуть дозволити собі досить заможні люди, тож у їхніх помешканнях завжди є чим поживитися. А сусіди в

«ГОЛОВНІ НАШІ ВОРОГИ – ЦЕ БАБЦІ, ЯКІ ЛУЗАЮТЬ НАСІННЯ ПІД ПІД'ІЗДОМ. ВОНИ Ж УСЕ БАЧАТЬ, УСІХ ПОМІЧАЮТЬ, ВОНИ ВСІХ ЗНАЮТЬ І ОДРАЗУ ГАЛАС ЗДІЙМУТЬ»

помешкання й вивчення графіка дня та звичок його власників. І подекуди такі джентльмени удачі, не вгадавши час і наштотхнувшись на господарів, ідуть на банальний грабунок і навіть убивство

лій більше схожий на банківського клерка, ніж ділка злочинного світу. Тим не менше, в середовищі квартирних злодіїв він відіграє вельми важливу роль: шукає заможне помешкання й організовує проникнення у нього. Тобто він навідник.

Свою «кар'єру» розпочав у буремних 90-х. Фаховий інженер, випускник одного з престижних вишів, сидів без роботи й грошей, доки якимось випадково познайомився з двома професійними домушниками – «гастролерами» з братньої Грузії. Дізнавшись, що Анатолій гарний «технар» і чудово розбирається у дверних замках, вони запропонували йому роботу. «Особливо втрачати мені не було чого, тож я погодився», – пояснює він.

ЗЛОДІЙСЬКА РОЗВІДКА ПРОТИ «ЗАКОННИКІВ»

Анатолій шукав для кавказьких колег «об'єкти» й виготовляв відмички. Крадії працювали у Києві місяць, потім на певний час поверталися додому відпочити й «відлежаться», згодом з'являлися знову. Так тривало років зо два, доки правоохоронці врешті-решт затримали обох домушників під час пограбування квартири якогось бізнесмена на Печерську. Анатолій був упевнений, що з дня на день міліціонери прийдуть і за ним. Але злочинці не видали компаньйона.

Сидіти без справи Анатолію довго не довелося – скоро, за рекомендацією арештованих злодіїв, до нього прийшли їхні земляки. Але тепер співпрацю Анатолій будував за іншим принципом. «Грузини класно вміють «вскривати» квартири, але в них зазвичай мало часу, тому беруть лише те, що погано лежить, – каже він. – Тож із моїми «клієнтами» ми

ГАСТРОЛІ

КОЛО ОБІГ ДОМУШНИКІВ У ПРИРОДІ

«До 70% усіх квартирних крадіжок у столиці скоюють приїжджі з інших міст», – розповідає заступник керівника прес-служби ГУ МВС у м. Києві Володимир Дмитренко. За словами оперативних працівників, із «гастролерами» дуже важко боротися. Якщо одразу, за гарячими слідами, не розкрити крадіжку, потім знайти злодія надзвичайно важко. Хоча все одно рано чи пізно вони попадаються, запевняють у міліції.

Бувають періоди, коли з однієї чи іншої області їде більше злочинців, але це не тенденція. Наприклад, столичний главк нещодавно зафіксував сплеск активності злодіїв із Миколаївської та Донецької областей. Але зараз ця хвиля вже ущухла. «Якщо говорити саме про «гастролерів», то найбільше їх – із сусідніх з Київською областей – Чернігівської, Житомирської, Черкаської, – пояснює Володимир Дмитренко. – «Гастролери» з далекого зарубіжжя до нас «залітають» рідко. Часті гості – грузини. Інколи навіть намагаються утворити цілі крадіжські осередки під керівництвом грузинських «злодіїв у законі». Щоправда, міліція досить швидко викриває таку діяльність. До речі, цікава деталь: єдиний регіон України, звідки до нас майже не їдуть, – це Закарпаття. Бо тамтешні злодії намагаються потрапити в ЄС, наприклад, на заробітки, а вже там розпочинати злочинні дії».

ПРАКТИКА ПОГРАБУВАННЯ

ЯК ПРАЦЮЮТЬ ЗЛОДІЇ-ПРОФЕСІОНАЛИ

①

ВИВЧЕННЯ СТАТКУ МАЙБУТЬОЇ ЖЕРТВИ
на чому пересувається, де працює, як вдягається, де відпочиває

②

ПІДГОТОВКА ДО ПРОНИКНЕННЯ
коли бувають удома мешканці, графік їхніх сусідів, вивчення замків на вхідних дверях, виготовлення відмичок чи підготовка інших знарядь

③

КРАДІЖКА
проникнення у житло, збір грошей і цінних речей, відступ

ПЕРЕПОНИ НА ШЛЯХУ ДОМУШНИКІВ

магнітний замок на дверях під'їзду

надто допитливі сусіди, які не ходять на роботу

сигналізація, під'єднана до пульта міліції

консьєрж

ВА-БАНК

Інколи квартирні злодії цілеспрямовано йдуть на пограбування житла, де має з'явитися велика сума грошей. Наприклад, його мешканці назбирали чималу суму або позичили в банку на дорогу покупку – автомобіля, квартири, замиського будинку тощо. Свідомо чи несвідомо інформаторами зловмисників можуть стати:

ваші друзі та знайомі, з якими ви ділитеся намірами

співробітники банку, де ви тримаєте гроші чи берете кредит

продавець або посередник, у якого ви збиралися придбати нерухомість/авто

таких будинках зазвичай не знають один одного. До того ж, часто люди думають: якщо купили житло в шикарному будинку, то там уже ніхто не пограбує. Цим, за словами Анатолія, він і користується. «Не повіриш, але головні наші вороги – це бабці, які лузають насіння під під'їздом, – без жартів каже Анатолій. – Вони ж усе бачать, усіх помічають, вони всіх знають і одразу галас здіймуть. Але в новобудовах їх майже немає».

Питаю його про технічну сторону справи. «А що тут говорити? Якщо людина не хоче, аби її пограбували, то вона не буде купувати замок на базарі, – заявляє Анатолій. – Турецький непотріб мої хлопці відкриють навіть за допомогою авторучки за п'ять хвилин. З «метеликом» (замком сейфового типу) треба попотіти трохи більше. Гірше, якщо стоїть «павук» (замок, що складається з хрестоподібних залізних засувок) – із цим можна й за годину не впоратись. А в нашій справі важливо вкласти максимум у 20 хвилин».

КУР'ЮЗ

ДИВАН-ПАСТКА

У пресі не раз згадувалося, що більшість професійних домушників – це грузини. Ще з 40-х років минулого сторіччя історично склалося так, що грузинська «школа крадіїв» була найкращою в СРСР. У них дуже давні традиції – ще з часів царської Росії. Але, звичайно, вони живуть не у вакуумі й передають свої знання та навички колегам-українцям. Хоча й у професіоналів іноді трапляються конфузи. «Був у нас торік курйозний випадок, – розповідає Володимир Дмитренко. – Злодій заліз у квартиру, що була під сигналізацією. Державна охорона приїхала дуже швидко, так що подітися йому не було куди. Тоді він заховався під диван. Спочатку міліціонери його не помітили, але раптом у нього в кишені задзвонив мобільний телефон. Бійці запропонували злодію вилізти й здатися. Але цей крадій-невдаха був занадто огрядним і застряг. А диван – старої роботи, дуже масивний і важкий настільки, що двоє кремезних міліціонерів не змогли його підняти. Довелося викликати підмогу, й тільки вчотирьох правоохоронцям вдалося визволити злодія з пастки».

ГРАФІКА: ПЛАВЧОНІЦЬ

Нафтова справа

ПЛАНЕТИ

РОКІВ ЧЕРЕЗ 20-30 ЛЮДСТВО МОЖЕ ЗАБУТИ ПРО НАФТУ.
НЕ ТОМУ, ЩО ВОНА ЗАКІНЧИТЬСЯ, А ТОМУ, ЩО СТАНЕ НЕПОТРІБНОЮ

АВТОР: СЕРГІЙ ЛУК'ЯНЧУК

Що буде, якщо просто дорога нафта стане занадто дорогою — настільки, що її споживання зробить кишені покупців порожніми? Сьогодні для відповіді на це запитання не потрібно заглиблюватися в нетрі економічних теорій — достатньо переглянути новини на тему енергетики. І стає очевидно: час, коли покупець, побачивши нову цифру на нафтовому ціннику, невдоволено супив брови, але ліз до кишені по гаманець, уже минув.

ГОСТРА БЕНЗИНОВА НЕДОСТАТНІСТЬ

Показовий факт: у США — найбільшому споживачеві нафти у світі, де бензин трохи дешевший, ніж в Україні, і значно дешевший, ніж у Європі, — люди перестають купувати великолітражні авта. Так, пікап Ford F-150, який понад два десятиріччя (!) був лідером продажів серед американців, у травні опустився аж

встановлюють на автомобілі додаткові баки, заповнюють їх вщерть по пільгових мексиканських цінах, а потім перепродують пальне в США. У Європі ситуація не краща. Чого вартий травневий обвал авторинку — спад продажів сягнув вражаючих 7,8%. Ті ж, хто не можуть не їздити (наприклад, іспанські та французькі перевізники), блокують автостради, вимагаючи від влади знизити ціни на бензин. А от Китай, де ціну на пальне встановлює і субсидує держава, навпаки, днями підвищив її на 18% — щоб знизити попит.

Уже ніхто не має сумнівів — ситуація, коли ціни на нафту за якихось дев'ять місяців зросли вдвічі (з \$70 до \$140), є надзвичайною. При цьому сподіватися, що все якось «розсмокчеться» само собою, вже не випадає. Втім, рецепти в кожного свої. Єврокомісія вирішила запровадити податкові заходи, зокрема, знизити акцизи на нафту (ці витрати лягають на кінцевого споживача) і водночас підвищити податки

наступник, кандидат від республіканців Джон Маккейн, висунув ініціативу збудувати 45 нових АЕС, щоб зменшити залежність Америки від імпортової нафти.

ДОРОЖЧЕ ЧИ ДЕШЕВШЕ?

Серед усього масиву найрізноманітніших (і часто протилежних за змістом) нафтових прогнозів наразі вирізняються два сценарії. Перший — нафта буде дорожчати й далі. Цього погляду дотримуються аналітики низки провідних інвестиційних банків, а також Росія — голова «Газпрому» Алексей Міллер нещодавно заявив, що вже в найближчій перспективі нафта коштуватиме \$250.

Другий сценарій обстоюють представники країн ОПЕК. На їхню думку, нинішня ціна на нафту спекулятивно завищена, і невдовзі знизиться, але водночас залишиться порівняно високою. Орієнтовна «планка», яку неодноразово озвучували чільники ОПЕК, становить нині близько \$100. А экс-міністр нафти Саудівської Аравії шейх Ахмед Ямані взагалі прогнозує, що скоро ціна чорного золота на світових ринках впаде до \$70.

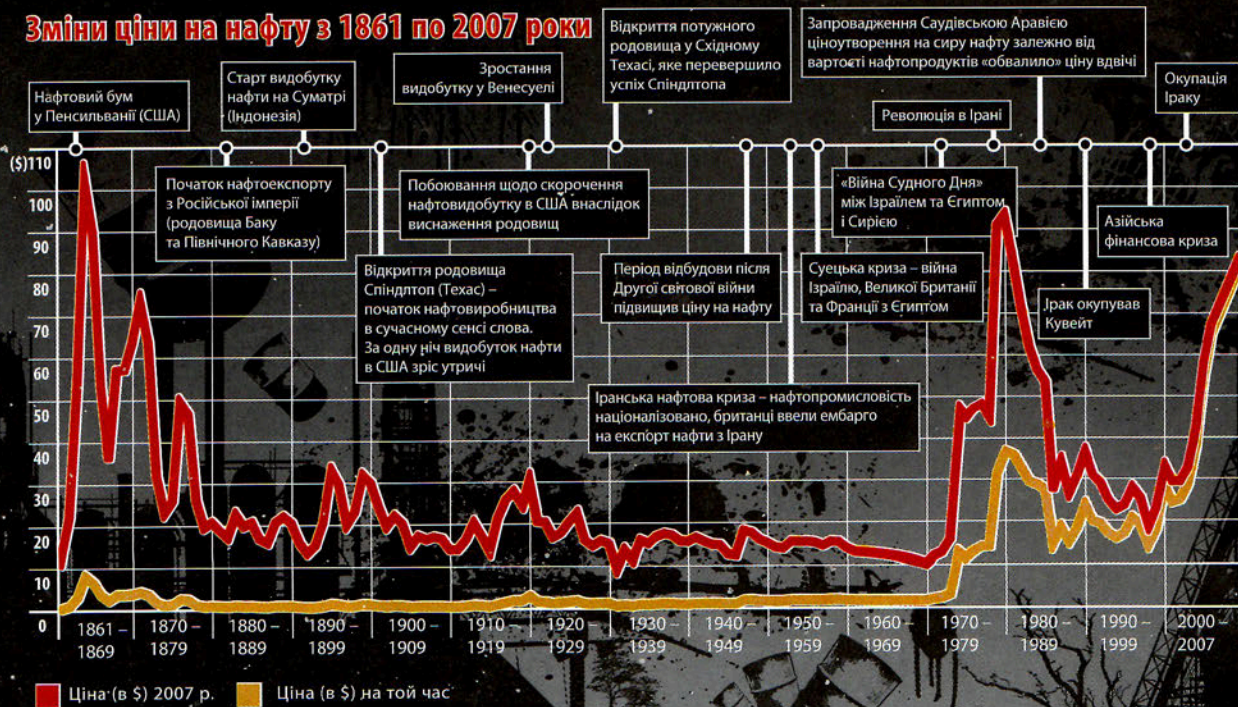
За собівартості близькосхідної нафти приблизно \$1 за барель і ціна \$70, і ціна \$170 означають колосальні надприбутки. Але в першому випадку споживачі нафту купуватимуть, а в другому — робитимуть усе можливе, щоб максимально скоротити використання нафти або й зовсім «зіскочити» на альтернативні паливно-сировинні джерела. І коли цей процес піде, коли світова економіка увіллє десятки мільярдів доларів у пошук

ВУГІЛЛЯ Є НАЙКРАЩОЮ ЦІНОВОЮ АЛЬТЕРНАТИВОЮ НАФТИ В «НЕТРАНСПОРТНІЙ» ГАЛУЗІ

на п'яте місце. Знамениті далекобійні фури, що возять вантажі від одного узбережжя США до іншого, перестали перевищувати швидкість: водії намагаються менше тиснути на акселератор, щоб заощадити пальне. Більше того, на кордоні з Мексикою бурхливо шириться "човниковий" бізнес - американці

на прибуток для нафто- і бензотрейдерів. Країни ОПЕК [див. словничок] на позачерговому саміті говорили про те, чи піднімати обсяги виробництва нафти у відповідь на неодноразові вимоги світової спільноти. Президент США Джордж Буш запропонував «розконсервувати» видобуток нафти на шельфі США, а його ймовірний

Зміни ціни на нафту з 1861 по 2007 роки

дані статистичного огляду світової енергії, оприлюдненого «Бритиш Петролеум», червень 2008 р.

«ліквідувати нафту» й отримає результат, тоді знижувати ціну буде пізно, бо для значної кількості споживачів нафта втратить своє значення за будь-якої ціни.

Втім, якщо продавці нафти не зацікавлені в такому сценарії, то чому вони дозволили розкрутити «цінову карусель»? Найбільш імовірну відповідь дає старий Маркс: «Нема такого злочину, на який не пішов би капітал заради 300% прибутку». Нині нафтовий капітал і торгівці нафтовими ф'ючерсами [детальніше читайте **Тиждень** №23 від 04.04.2008] мають прибутки значно вищі, ніж марксовські 300%. Хто ж тут думатиме про якісь майбутні проблеми?

ПРОГНОЗ ІЗ МИНУЛОГО

У нинішній ситуації спроби передбачити характер нафтових цін — у край невдачна річ. Проте є інформація, достовірність якої можна вважати стовідсотковою. Мова йде про порівняльну статистику — скільки коштувала нафта в різні періоди часу, як змінювалося її споживання й видобування і для чого вона використовувалася в економіці. І тут можна виявити вельми неординарні, але дуже показові факти.

По-перше, нинішній сплеск ціни на нафту аж ніяк не є рекордним: куди йому братися до 3,7-разового стрибка на сорт Dubai, який стався в

НАРАЗІ БІЛЬШЕ 60% СВІТОВОЇ НАФТИ ЙДЕ НА ВИРОБНИЦТВО ПАЛЬНОГО

1974 році (з \$2,83 до \$10,41). Вищим, ніж зараз, був і «ціновий пік» 1979 року — тоді нафта подорожчала у 2,28 рази. А тим, хто не вірять у можливість різкого спаду цін, варто нагадати про 1986-й — барель, що за рік перед цим коштував \$27,53, обвалився до \$13,10.

Натомість зараз встановлено інший рекорд. Нафта постійно дорожчає протягом більше шести років, що є найдовшим періодом зростання з 1861 року! Якщо ж урахувати властиву нафтовим цінам циклічність, то постає логічний висновок — дуже скоро ціни підуть донизу.

Ще один поширений міф руйнує статистика споживання. Так, прихильники «дорогої нафти» пояснюють її неминуче здорожчання все більшими потребами Китаю — мовляв, економіка Піднебесної стала «випивати» стільки, що на решту світу не вистачає. Натомість дані вказують на інше: хоча частка Китаю в світовому прирості споживання нафти наразі залишається найбільшою, темпи зростання в 2007 році були нижчими за середні. Більше того, Китай взагалі почав скорочувати обсяги споживання первинної енергії — ми-

нудорічне збільшення на 7,7% стало найнижчим за період із 2002-го. Тобто в ціновому стрибку 2007 року китайці не винні.

ЖИТЯ ПІСЛЯ НАФТИ

Але найпоказовіше інше — світова економіка починає відмовлятися від нафти. Так, її глобальне споживання торік зросло на 1,1%, але це нижче, ніж у середньому за 10 років. Натомість використання газу збільшилося на 3,1%, вугілля — на 4,6%. Що цілком зрозуміло — саме вугілля є найкращою ціновою альтернативою нафти в «нетранспортній» галузі.

Втім, саме транспорт генерує найбільшу «нафтову залежність». Наразі більше 60% обсягу світової нафти йде на виробництво пального. Цікаво, що в 1973 році ця частка становила лише 45,4%.

Саме транспортна галузь зазнала найважчого удару від різкого здорожчання нафти. Однак завданий нею «удар у відповідь» теж буде найважчим для нафтового лобі. Автовиробникам навряд чи буде до вподоби повторення кризових 70-х, коли раптове зростання ціни на бензин поставило автоконцерни на межу бан-

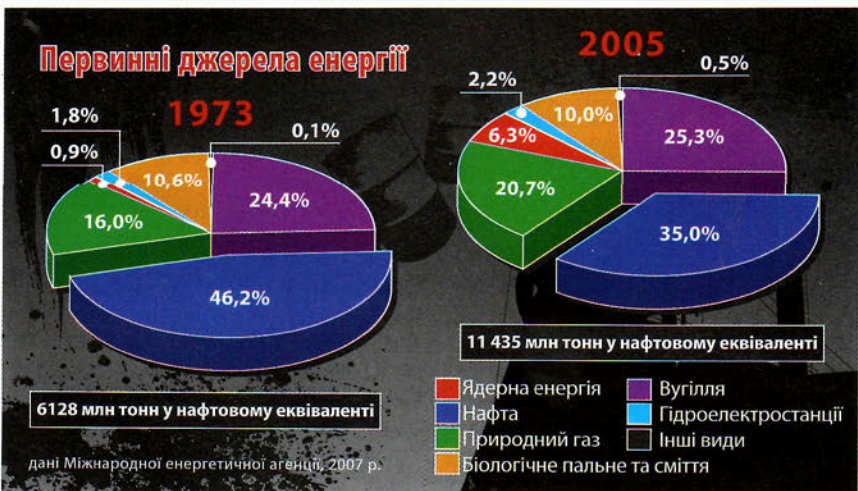
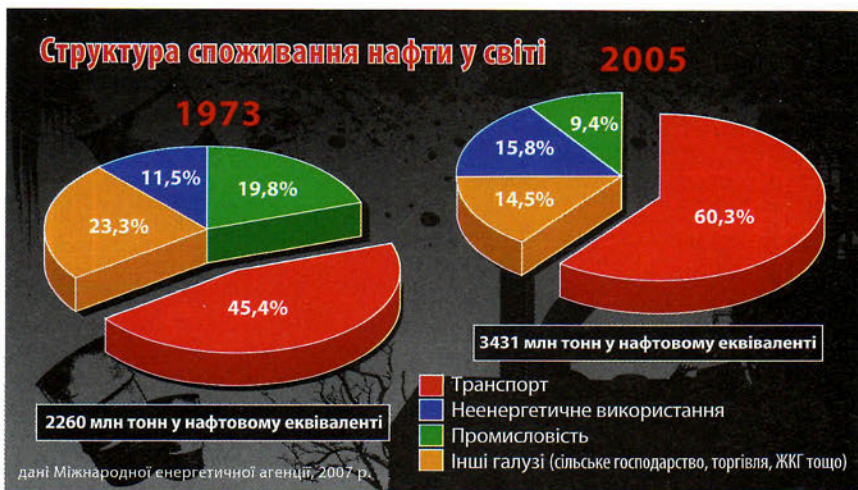
СЛОВНИЧОК

ОПЕК – організація країн-експортерів нафти. Наразі до ОПЕК входить 13 країн, переважна більшість яких розташована на Близькому Сході. ОПЕК контролює дві третини світових запасів нафти, 40% від видобутку та 50% від експорту.

крутства. Тоді вихід знайшли в економічніших двигунах внутрішнього згоряння (ДВЗ). Нині суттєвий прогрес в цьому напрямку неможливий.

Однак є радикальний шлях – відмовитися від ДВЗ взагалі, до того ж, ще й повністю вирішити проблему викидів вуглекислого газу транспортом. Мова йде про електромобілі. Вже протягом найближчих двох-трьох років у серійне виробництво підуть машини, яким бензин або не буде потрібний взагалі, або ж, у випадку з так званим гібридними авто, допоміжний ДВЗ підзаряджатиме батареї електромобіля в далеких поїздах.

Навіть якщо за цей період нафта різко подешевшає, це вже нічого не змінить: потужні інвестиції в альтернативні енергетичні технології спрямовують уже сьогодні, й схоже, що «точку нафтового неповернення» сучасною цивілізацією пройдено. Вже зараз головним «енергетичним конкурентом» нафти стає вугілля, в близькій перспективі до нього долучиться атомна енергетика. Але й це ще не все: провідні високотехнологічні компанії світу буквально наввипередки анонсують проекти з виробництва сонячних

батарей нового покоління – дешевших та ефективніших. Якщо масовий попит у цій галузі розвиватиметься за тим самим сценарієм, що й попит на комп'ютери чи мобільні телефони, то наслідки будуть рево-

люційні. Й цілком імовірно, що років через 20-30 ціни на нафту хвилюватимуть людей не більше, ніж сьогодні наших сучасників хвилює вартість фуражу для кінних екіпажів. ■

ДУМКА ЕКСПЕРТА

СЕРГІЙ САПЕГІН
експерт нафтового ринку,
директор НТЦ «Псіхея»

Паперова ціна

Україна на 80% залежить від зовнішніх поставок сировини й нафтопродуктів. Оскільки в нас використовується формула ціна на бензин, прив'язана до європейських цін на нафту плюс транспортні витрати, то всі катаклізми, які відбуваються на світовому ринку, автоматично перекладаються на українського споживача.

В сьогоднішній ціні нафти з країн ОПЕК \$20 – обґрунтована складова, решта – спекулятивна. Для російської нафти економічно обґрунтована складова, можливо, дещо вища, але все одно спекулятивна частина гігантська.

В ціні нафти все значнішу роль відіграє гра на біржі. Приблизно чотири з п'яти контрактів укладають лише на папері.

Чим більше йде в цей ринок грошей, тим більше зростає «паперова» ціна нафти, що потім перекладається й на товарну ціну. Як наслідок країни-споживачі стають заручниками цієї світової спекулятивної гри. Тому яка б не була економічна структура ціни бензину: поставка нафти, очистка, переробка, поставка на АЗС – це не має ніякого значення у тій ситуації, яку уряд запровадив в Україні, прив'язавши формулу до спекуляцій. Це, м'яко кажучи, нерозумно.

Що ж до прогнозу цін на нафту – хоча аналітики й очікують корекції цін униз, поперше, це буде тимчасова корекція. По-друге, її очікують із осені минулого року – корекції немає. Ціни зростають, і все більше й більше коштів вкладається в біржові механізми, щоб мати від цього зиск. А отже, цикл зростання починається знову.

Назви передки з інфляцією

**НАЙКРАЩИЙ СПОСІБ
ЗАХИСТИТИСЯ
ВІД ЗРОСТАННЯ ЦІН –
ВИТРАЧАТИ ЗАРОБЛЕНЕ
ЯКОМОГО ШВИДШЕ**

АВТОР: СЕРГІЙ ГУЗЬ

Уряд звітує про зниження темпів інфляції. Насправді ж її масштаби стали такими, що жоден із доступних пересічним українцям способів зберігання заощаджень не захищає від втрат, які наразі становлять 3–4% за перші п'ять місяців.

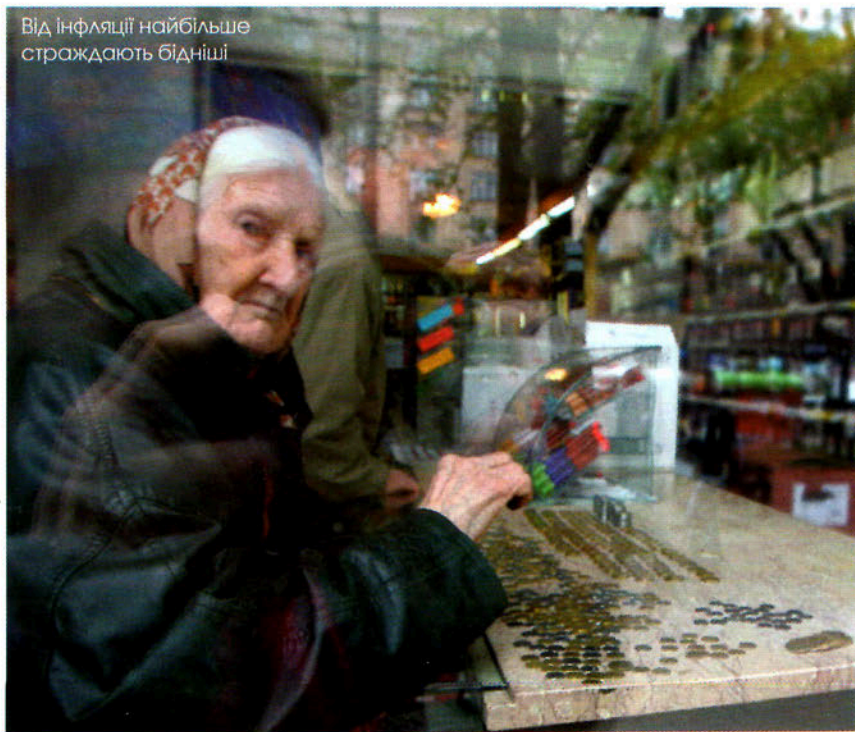
НЕПЕРЕКОНЛИВА ПЕРЕМОГА

На початку червня Кабмін повідомив про зміну офіційного прогнозу інфляції – очікується, що у 2008 році вона становитиме не 9,6, а 15,3%. Насправді цей прогноз дуже оптимістичний – більшість експертів пророкували, що ціни зростуть більше ніж на 20%. Але в уряді є підстави для таких оцінок: інфляція в травні дорівнювала лише 1,3%, що у 2,5 рази менше, ніж місяцем раніше (загалом із початку року вона становить 14,6%).

В новітній історії України в цьому сенсі найвдалішим був 2005 рік – тоді у вересні-грудні інфляція зростала на третину повільніше, ніж у січні-квітні. Якщо ця ситуація повториться і цього року, це означатиме ще 9% інфляційного приросту до кінця року. В сумі отримаємо 21–22% річної інфляції. На 5% більше, ніж пророкує уряд.

Свою роль неминуче зіграє суттєве зростання цін на засоби промислового виробництва – 24,2% за січень-травень цього року. Адаже виробники «відбиватимуть» ці затрати, вкладаючи їх у собівартість

Від інфляції найбільше страждають бідніші

власної продукції. Це означає, що в подальшому знову зростатимуть і споживчі ціни.

Втім, є і позитивна новина: номінальні темпи зростання зарплат, за даними статистики, значно випереджають темпи інфляції. Порівняно з аналогічним періодом минулого року вони зросли на 48%. Тобто з формального погляду, якщо середньостатистичний українець витратить свої доходи негайно, він зможе придбати більше товарів навіть в ситуації нишнішого «цінового злету».

Незможним родинам не до оптимізму – в них дві третини доходів ідуть на продукти харчування та інші невідкладні послуги і товари, тому фактично весь номінальний приріст зарплати «з'їдає» інфляція.

І навпаки, родини, які витрачають на харчування не більше третини доходів, не так страждають від інфляції, оскільки промислові товари подорожчали менше.

МІНІМІЗУВАТИ ВТРАТИ

З початку року банківські депозити зросли до 15–19% річних, тобто, поклавши гроші в банк, клієнт отримає більше за відсотками, ніж «з'їсть» інфляція. Правда, тільки в тому разі, якщо вона не вийде за межі, які наразі прогнозує уряд. Однак навіть коли зростання цін виявиться на 3–5% вищим, банк наразі є найоптимальнішим варіантом зберігання заощаджень.

Ціни на золото залишаються нестабільними внаслідок суттєвого коливання курсу долара на світових ринках. Із початку року ціна на золото, встановлена НБУ, зросла тільки на 1%, що у 10 разів менше, ніж поточний рівень інфляції.

Інвестиційні сертифікати відкритих пайових фондів падають у ціні та фіксують від'ємну дохідність у цьому році. Так само, як і ринок акцій українських підприємств. ■

КРАЇНА ЧЕРВО

У ВЕНЕСУЕЛІ
ПРО ПОЛІТИКУ
ГОВОРЯТЬ НАВІТЬ
ПАПУГИ

АВТОР: Андрій Манчук
(Київ-Каракас-Київ),
СПЕЦІАЛЬНО ДЛЯ *Тижня*

Епатажний президент Венесуели Уго Чавес сміливо й беззастережно критикує США, незважаючи на те, що саме вони є найбільшим торговим партнером Каракаса. Чавес погрожує Євросоюзові, що припинить постачання нафти, хоча від венесуельського «чорного золота» Європа фактично не залежить. Він об'єднує навколо себе лідерів більшості Південно-американських країн, але не може до кінця ліквідувати партизанські збройні угруповання на своїй території. Така парадоксальність очільника держави мала б позначитися й на житті місцевого люду. Та парадоксів у побуті пересічних венесуельців значно менше. За «плюсами» в покращенні життя більшості населення безнадійно губляться «мінуси» влади, що «не словом, а ділом» впроваджує гасла, з якими вона перемогла на виборах.

БІДАЦЬКИЙ ВУЛИК

Венесуела — це країна, де про політику говорять навіть дресировані папути.

РЕФОРМИ ЧАВЕСА ПОКРАЩИЛИ ПОЛОЖЕННЯ БІДНИХ, АЛЕ УРІЗАЛИ В ПРАВАХ СЕРЕДНЬОГО КЛАСУ

Місто Каракас знаходиться у вузькій гірській западині, на висоті одного кілометра, зелене ж пасмо Карибських Анд із величчям піком Авіла відділяє його від моря. На

Попри популярність Чавеса серед бідних, на референдумі минулого року пропозиції з розширення його повноважень венесуельці не підтримали

схили цих гір видряпуються десятки тисяч збудованих власноруч хатин-халабуд, в яких десятиріччями мешкає місцева біднота — передусім, нащадки індіанців і африканців.

— Мій прадід побудував тут свою хату з дощок, дід — в нього на даху, батько — на даху в діда, й тільки моя родина, напевно, врешті зможе

зазвичай називають міські нетрі, які також відомі під назвою «ранчос». Ці бідацькі квартали, в яких до недавня мешкала більшість городян-каракенос, є гідними конкурентами бразильських фавел. До початку реформ президента Уго Чавеса представники влади наважувалися заходити сюди хіба що в супроводі військових або поліцейних підрозділів. Тутешні мешканці не мали нормальної роботи, освіти, житла та медичної допомоги. Їхнє становище дуже сильно контрастувало зі статусом Венесуели — найбільшого експортера нафти в усій Західній півкулі.

МІСІЇ СПАСІННЯ

Ісмаель, колишній член угруповання партизан-«тупамарос», який за старим звичаєм ховає обличчя під маскою, заводить нас до кімнати, де

втекти з цього вулика, — розповідає *Тижню* Кармело Гарсія з баріо Гуаренас. Слово «баріо», яке означає звичайний район, набуло тут, у Каракасі, специфічного змісту — так

НОГО УГО

ФОТО: REUTERS

ВЕНЕСУЕЛЬСЬКИЙ ПРОРИВ

Заледве не від проголошення Симоном Боліваром незалежності Венесуели від Іспанії в 1811 році країною правили військові диктатури. Перші відносно демократичні вибори (без силового захоплення влади) тут відбулися тільки 1969 року. Проте й обране керівництво не могло задовольнити запальних венесуельців. У країні діяв партизанський рух, скерований проти влади лібералів. У 1992 році на бік противників влади стає молодий підполковник Уго Чавес, який очолює повстання. Після тюремного ув'язнення він повертається в політику й виграє президентські перегони.

Чавес керує країною з 1998 року. Експерти називають його учнем і послідовником Фіделя Кастро й вважають, що саме Чавес розпочав другу хвилю поширення соціалізму в країнах Латинської Америки. Попри всю його епатажність і деяку наївність у висловлюваннях, Чавес роздав селянам 3 млн га землі, спеціально викупленої державою у землевласників за ринковими цінами. Налаштував продаж найбільш бідним громадянам продуктів за пільговими цінами й скоротив робочий тиждень. Зменшення бідності, що спостерігається в країні, зумовило економічне зростання на 12% в середньому протягом останніх трьох років — це один із найвищих показників у світі.

— Чавес виграє на наших помилках, — розповідає нам септора Охенія. — Старі партії потонули в корупції та взаємній гризні, а він дав масам те, чого вони прагнули. Члени моєї родини традиційно належать до ліберальної партії Аксьон Демократика, та я визнаю, що нинішній режим обрано демократично й він зробив чимало корисного. А скидати Уго Чавеса шляхом путчу, як це намагалися зробити — шлях до війни й диктатури, який не потрібен нікому в країні.

— Чому ви вважаєте, що Чавес щось дав масам? — вступає з нею в суперечку один із відвідувачів. — Це народ із «ранчо» підняв Чавеса, й піднявся сам разом із ним!

А великий строкатий папуга в клітці, що гоїдається на вікні, почувши знайоме ім'я, хрипко вичавлює з себе гасло, яке часто скандує мітингуючи молодь:

— Uh, ah, Chavez no se va! (Чавес не піде!). ■

щюю освітою — розповідає нам Васкес, який більш за все нарікає на антисанітарію самозбудованих кварталів.

Ще б пак — у баріо Гуаренас ми випадково побачили, як робітники прокладали там перший водогін у історії цього району. А коли в будинках з'явилася шведська каналізація, деякі мешканці навіть не наважувалися використовувати за призначенням унітаз, який видавався їм занадто красивим для своїх функцій. Тепер уряд перевозить людей із баріос у такі собі тропічні «хрущівки».

У великій новій будівлі, на самому краю гори, вчать грамоту літні люди. За даними ООН, Венесуела вже фактично пододала жажливу неписьменність, яка ще нещодавно була «візитівкою» цієї нафтової країни, що славилася також численними «Міс Всесвіту» та неповнолітніми пов'язями.

— Це було не так складно — достатньо було надати кошти, які до того йшли на приватні рахунки олігархів. Зараз у країні багато проблем, уряд часто робить помилкові рішення, бюрократи заважають реформам, але ми вперше отримали самоврядування та шанс на гідне майбутнє, — каже нам вчитель Мігель, який колись торгував на цих вулицях кокаїном, а зараз, разом із тупамарос й іншими громадянами, перетворив район на вільну від наркотикає зону. Хоча, криміналу вистачає тут і сьогодні.

Зараз цей хлопець отримує другу освіту програміста в безкоштовному інтернет-клубі. Вони відкриті тепер майже в усіх баріос. Утім, у цьому клубі заборонено грати в ігри та дивитись кіно.

«ЧАВЕС ВИГРАЄ НА НАШИХ ПОМИЛКАХ»

Ми виходимо з баріос, і прямуємо під схили гори, до району Альтаміра, де у будинках, типових для нашої Кончі-Заспи, мешкає місцева еліта — переважно білошкірі нащадки креольських кланів. Оглядна жінка, власниця кав'ярні, сама пригощає нас запашною венесуельською кавою. На її блузці помітний значок одної з опозиційних до Чавеса партій.

статечний лікар робить огляд маленьких дітей. Медпункт доктора Васкеса був відкритий у рамках програми «Баріо з середини», завдяки котрій у країні було створено мережу безкоштовних медичних закладів. Кадрів не вистачало, й спочатку в гетто поїхали десятки тисяч кваліфікованих лікарів із Куби, але Васкес — місцевий мешканець, який стажувався у Гавані.

— Місії — це спроба подолати бюрократичні перепони чиновників. Уряд дає цільові кошти безпосередньо на конкретні програми, якими займаються самі мешканці бідних районів. Місія «Робінзон» — названа на честь вчителя маленького Симона Болівара — бореться з неписьменністю, місія «Аліментасьон» надає людям безкоштовне харчування, місії «Рібас» та «Сукре» опікуються середньою та ви-

ВЕСТ ФЕСТ

«МЕСИДЖІ» ПОМІЖ ПІСНЯМИ БІЛЯ ВАТРИ НА БЕРЕЗІ ОЗЕРА

АВТОР: ІННА ЗАВГОРОДНЯ

Кореспондент **Тижня** поїхав у рідне село Євгена Коновальця, полковника Армії УНР, котрий заснував ОУН, у Зашків, що на Львівщині, аби взяти участь у фестивалі патріотичної пісні, влаштованому на його честь

На мальовничому березі Зашківського озера, замість якого вже скоро погрожують прокласти трасу, поки що можна чудово відпочити. Вже третій рік поспіль біля самісінької води монтують сцену, а довкола неї лагодять наметове містечко, розкладають причадалля польової кухні та ятки з вишиванками, а трохи далі займають пости рятувальні служби. Готуються до фестивалю, який не тільки на три найближчі дні, але й на весь наступний рік стане головною подією села. Цього року на батьківщину Євгена Коновальця приїхали й оселилися в наметовому містечку майже 7 тис. учасників. Переважно молодь від 16 до 22 років, навіть цілі шкільні класи та гуртки районних будинків творчості. Для багатьох це був перший виїзд на природу без батьків, маленький ковток дорослості, для деякого — перше кохання й абсолютно для всіх — таборова романтика біля ватри.

ОРГАНІЗОВАНІ Й НЕОРГАНІЗОВАНІ РАЗОМ

21-річний Ілля приїхав на фестиваль «з району», тобто із Жовкви, де працює в кузні. «Фест хороший, тільки ціни зависокі, деруть у три шії. А так — озеро, наметове містечко, польова кухня, все, що хочеш», — говорить Ілля, похитуючись у ритмі музики. Він, так само як і молодий бізнесмен Дмитро зі

Львова, не належить до жодної організації. Хоча на фестиваль запрошували переважно організовану молодь, яка відзначилася якоюсь громадською активністю, «неорганізованих» теж приїхало багато, тому свято вийшло напрочуд вельюлюдним. Дмитро приїхав на фестиваль просто відпочити і провести час зі своїми друзями та дівчиною. А водночас й пригадати часи буремної молодості, за яких він не тільки встиг побувати в керівному складі однієї з місцевих партій, але й взяти участь у вуличних боях між різними молодіжними угрупованнями. «Я більше не воюю на вулиці, бо вже підійшов такий «поважний вік» — я одружений, доньці чотири роки. Вже не можу ходити з синцями або ланцюгами». Оглянувши наметове містечко, Дмитро критично зауважує: «Треба було зробити з'їзд рок-н-рольних чуваків і дівчаток, щоб вони поковбасилися під свою музику, а то суто патріотичні вишколи. А так губиться сама сіль фестивалю — націоналісти собі окремо, хіповська молодь окремо».

Окрім звичайних фестивальных туристів і шанувальників патріотичної музики до Зашкова приїхали представники молодіжних організацій Львівщини й інших областей — їх загалом зібралося більше сотні. «Тут представницьке зібрання, — розповідає волинянин Андрій Хведчак з «Української народної молоді», хлопчина з витатуюваним тризубом на плечі, — приїхали майже всі молоді громадські діячі. Я не сподівався, що буде так багато людей». А коли натовп, сонце та вітер, а над головами майорять прапори — завжди відчуваєш приплив патріотич-

ної ніжності, й хочеться співати. «У нас на Волині є речі, подібні цьому, — хвалиться Андрій. — Наприклад, щорічний фестиваль «Бандерштадт», який теж підтримує місцева влада. Раніше ми не мали ніяких інституцій, збиралися підпільно. Але за останні чотири роки, тобто після Помаранчевої революції, став-

Зашків фестивалює три доби

лення місцевої влади до молодіжного громадського руху кардинально змінилося — фінансуються всі масштабні заходи. Так само на цей фестиваль міська влада виділила автобус, аби ми приїхали».

КОНОВАЛЕЦЬ — СВІЙ МУЖИК

Програму фестивалю було розділено на три дні — окремо виступали барди, рокові й фолкові колективи. На бардівському фестивалі світилися справжні регіональні зірки, але для тих, кого муза вперше навідала щойно після 40-ка, ввели окрему номінацію — «Дебют партизана». Молодіжні рок-гурти могли виступити на одному майданчику з зірками. Минулого року це був Тарас Чубай, цьогоріч — «Гайдамаки». Загалом це все скидалося на звичний «огляд самодіяльності», тільки вдало перенесений на природу та сучасну сцену з якісним звуком і екраном. А між виступами місцевих гуртів ведучі «заводили» публіку, ставлячи запитання на кшталт «Кона-

ва-лець — свій мужик?» Молодь у відповідь ствердно кричала

Андрій пригадує свої конфлікти з учителькою історії, котра відмовлялася ставити «дванадцятку» переможцям районних олімпіад: «Колісь перед виборами вона прийшла до школи з передвиборчими листівками та почала роздавати дітям — я запротестував. Мої прадки — із Забужжя, в 1939 році їх переселили на Донбас. На новому місці трималися трохи осібно, тому культура збереглася. Мій прадід, який дожив

інспектор райвно, а та вчителька історії й досі в моїй школі працює, а їй уже сімдесят».

Поки ми розмірковували, як подавали історію України в наших школах і вишах, до сцени з плакатом «У твоїх жилах пульсує кров героїв» сходилося зовсім інше покоління. Соломії Жеплинській всього 15, вона приїхала з міста Новояворівська Яворівського району Львівщини. Ми зловили її біля сцени, де вона махала прапором своєї організації під час виступу співачки. А по-

КОЛИ НАТОВП, СОНЦЕ ТА ВІТЕР, А НАД ГОЛОВАМИ МАЙОРЯТЬ ПРАПОРИ — ЗАВЖДИ ВІДЧУВАЄШ ПРИПЛИВ ПАТРІОТИЧНОЇ НІЖНОСТІ

до 96-ти років, ще змалечку вчив мене: Ленін — це погано, комунізм — це погано. Про УПА я теж дізнався від родини. Оцінку мені переправив

тій захоплено розповідала про те, як цікаво їздити в табори та спілкуватися з однолітками в «КУНі». До нього вона долучилася ще з 13-ти років. «Ми приїхали у Зашків, щоб показати, що пам'ятаємо й шануємо Євгена Коновальця. На лекціях з історії України у вишкільних таборах нам говорять, що він був справжнім героєм. Він вартий того, щоб його так поважали. У мене ще не сформувалася думка, тому я корюся поки нашим наставникам».

«В ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІЙ ЦАРИНІ»

Хедлайнери фестивалю — київський гурт «Гайдамаки», які власне й зібрали найчисельнішу публіку, відірвавши її від екранів з трансляцією виступу Пола МакКартні, — забезпечили чудову програму, перервавши європейське турне спеціально для того, щоб взяти участь у заході. «Гайдамаки» не утрималися від того, щоб трохи «повиховувати» тамтешню молодь. МС Ярема не втомлювався повторювати фірмові гайдамацькі «месиджі» поміж піснями, ненав'язливо, та послідовно визначаючи пріоритети: освіта, соціальна свідомість, рідна мова, чиста совість... Хоча гайдамацька музика й без проговорювання несе свій потужний виховний месидж. «Вшануйте старих героїв, — закликав лідер гурту, — й творить собі нових лідерів, але лідерів сучасних, не спрямованих на агресивну боротьбу, тому що не той час зараз. У XXI ст. треба працювати в інтелектуальній царині». ■

ФОТО: АЛЕКСАНДР ПАНОВ

ВОЗИТИ «Ч

ФОТО: СЕРГІЙ ПАНІС

* Возити «чорноту» – саме так закарпатці називають промисел із переправки мігрантів через кордон. Редакція довго вагалася, чи використовувати цей принизливий неполіткоректний термін стосовно нещасних людей, що втікають від злиднів і насильства на своїй батьківщині. Врешті-решт ми вирішили, що приховувати реальне ставлення контрабандистів і законслухняних місцевих мешканців до нелегалів – намагання видати бажане за дійсне.

ОРНОТУ»*

**ПОНАД \$125 МЛН –
ЩОРІЧНИЙ ПРИБУТОК
УКРАЇНЦІВ, ЯКІ
ЗАЙМАЮТЬСЯ
ТРАНСПОРТУВАННЯМ
МІГРАНТІВ**

Окремі члени Євросоюзу б'ють на сполох: притік нелегальних мігрантів сягає сотень тисяч на рік. І значна частина шукачів європейського щастя мандрує через Україну. Кореспондент **Тижня** відправився на Закарпаття, аби ознайомитися зі специфікою заробітку на контрабанді людей.

ЗМІСТ:**ЧУЖІ СЕРЕД СВОЇХ**

Мігранти ходять повз президентську резиденцію
СТОР. 38

ПОРОЖНЯ ЗАСТАВА

Будні борців із підпільним людським транзитом
СТОР. 40–41

«ЧОРНИЙ» ШЛЯХ

З Азії до Європи через Україну: напрямки й цифри
СТОР. 42–43

«КРІТ»

Інформатор **Тижня** про специфіку промислу
СТОР. 42–44

ЗВІДКИ РОСТУТЬ ВУХА

Експерт про нелегальну міграцію
СТОР. 44–45 ►

Чужі серед своїх

ТИЖДЕНЬ ПІШОВ СТОПАМИ НЕЛЕГАЛІВ

АВТОР: БОГДАН БУТКЕВИЧ

На гори поволі опускаються теплі літні сутінки. Під колесами старенької ниви хрумтить гравій об'їзної ґрунтової дороги, що веде до села Гута Ужгородського району Закарпаття. Тут розташоване одне з найпопулярніших місць для нелегального перетину кордону.

Від крайніх хат Гуті до словацького кордону не більше 2 км. У Словаччині досить лояльне до нелегальних мігрантів законодавство. На відміну від Угорщини або Польщі, тут, навіть якщо тебе спіймали, можна одразу просити політичний притулок — і тебе вже не депортують. А просто запроторять до пункту тимчасового утримання. Який, на відміну від українського режимного «Павшино» під Мукачевим, по суті є звичайним гуртожитком. З якого в першу ж ніч більшість шукачів європейського щастя втікає та йде далі на Захід. До речі, майже всі словацькі пункти утримання нелегалів розташовані не на сході, а на північному заході — біля кордонів Чехії, що полегшує втікачам втілити задум.

Закарпатець Микола, провідник **Тижня**, зупиняє авто. «Тут резиденція Ющенко, — змовницьки посміхається він. — Он там, за горою. Щоправда, він тут рідко буває. А ми оце жартуємо: от якби в тому палаціку можна було б «чорноту» тримати — ніхто не докопається». Резиденцію в Гуті активно використовують можновладці з початку 2000-х років. Там часто відпочивав Леонід Кучма, Віктор Ющенко зустрічав і Різдва, і день народження.

Між тим, сонце вже сіло — навколо майже темно. Але мій провідник чудово орієнтується на місцевості. От ми проходимо висілки Гуті й зупиняємося перед гребенем лісу. Ліворуч від мене бовваніє

якийсь знак. Підхожу ближче — на табличці короткий напис: «Увага! Прикордонна смуга! 1,5 км». Це означає, що тут треба бути готовим до раптової появи суворих хлопців у сіро-зеленому камуфляжі — бійців прикордонної розвідки — що

Ми йдемо вздовж лісу, виходимо на маленький пагорб. Провідник показує мені якісь вогниці, що блимають у далині: «Бачиш? То вже Словаччина. А он бачиш улоговинку? Ось там зазвичай і проводять нелегалів».

Питаю — то як же їх проводять? Це ж не так просто — через кордон пройти. «В Гуті півсела на цьому заробляє, — сміється Микола. — Найголовніше — домовитися з людьми в погонах. Підходиш до потрібної людини, даєш певну суму і за кілька днів отримуєш інформацію: де й коли бути на кордоні. Наприклад, ось тут, біля Гуті. Тобі кажуть, що о 23.45 словацький патруль пройде, а наступний буде хвилин через сорок. Цього достатньо. Бо український патруль обов'язково десь затримається на потрібні тобі 20 хвилин, постоїть, покурить. І за цей час ти маєш встигнути. Як ні — то нарікай на себе — заметуть».

Але навіть якщо попадешся, в тебе є всі шанси викараскатися — тільки гроші плати, запевняє Микола. Та й взагалі, він переконаний — ловлять переважно тих, хто не хоче ділитися і вважає, що він розумніший за всіх.

Наш співрозмовник згадує, що раніше переправляти нелегалів було простіше. «Адже у нас усі одне одного знають, — розповідає він. — Прийшов до свого кума чи свата, що на заставі працює — та й домо-

«АЛЕ НАВІТЬ ЯКЩО ПОПАДЕШСЯ, В ТЕБЕ Є ВСІ ШАНСИ ВИКАРАСКАТИСЯ — ТІЛЬКИ ГРОШІ ПЛАТИ»

запитають про мету вашого перебування. А в разі непереконаливої відповіді, а, особливо, немісцевого походження, навіть можуть затримати.

вилися. Також можна було домовитися через «ментів». А тепер нелегалами СБУ займається, а з ними, сам розумієш, — просто так не домовишся». ■

ТЕЛЕКАНАЛ НОВИН

Коли ти хочеш знати

24

Сьогодні мало знати більше,
сьогодні треба знати все!

УКРАЇНА
РЕГІОНАЛИ ЗНОВУ "З'ЯСОВАЛИ"
СТОСУНКИ З БЮТІВЦЯМИ
КИЇВ

УКРАЇНА
НАСТАВ ГРИВНЕВИХ ІПОТЕЧНИХ КРЕДИТІВ
СКОЛАДАЄ ВЛАЗЬКО 5%
ІПОТЕКА
КИЇВ

США
УРІД ЗАБЕРОКОВА ВІД
НАЦІОНАЛЬНА
NASDAQ З ВОЛЕСЬ ДОДА
БЕЗПЕКА
АРХІВ

ЄВРОСОЮЗ
ЄВРОПАРЛАМЕНТ УХВАЛИВ
ВХОДЖЕННЯ 9 КРАЇН ДО ЗОНИ ШЕНГЕНУ
СТРАСБУРГ

ІСПАНІЯ
ЗУСИЛИЛІ "HONDA" СКОМЕНТОВАНИ
НА СЕЗОН 2008-ГО РОКУ?
ФОРМУЛА-1
АРХІВ

США
РАЙАН БАРКІ
ФЕСТИВАЛЬ
WIRED NEXTFEST
КОМПАНІЯ AIRSCOOPER CORPORATION

КИТАЙ
ПЕРІС ХІЛТОН "ЗАСВІТЛАСЯ"
НА MTV STYLE AWARDS
ШОУ MTV
ШАНХАЙ

ВЕЛИКОБРИТАНІЯ
EMІ ВІДХУАУС - НАГОРША
ВИКОНАВЦІВ R&B
MUSIC AWARDS
ЛОНДОН

ЛІЦЕНЗІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ТЕЛЕБачЕННЯ І РАДІОМОВЛЕННЯ 0087-М ВІД 10.01.2006Р.

10 080 хвилин мовлення щотижня дозволили телеканалу новин «24» стати зручним цілодобовим джерелом інформації

764 новинних сюжети за добу дають повну інформаційну картину дня на одному телеканалі

105 пізнавальних програм за добу дозволяють глядачеві отримати більше, ніж просто новини

65 журналістів-професіоналів стежать за тим, аби жодна новина не пройшла повз вашу увагу

24 корпункти по Україні та за її межами щоденно збирають для вас найважливішу інформацію

8,23 млн. глядачів вже дивляться нас в кабельних мережах, в ефірі та з супутника

Порожня

ПРИКОРДОННИКИ
СКАРЖАТЬСЯ НА
БЕЗГРОШІВ'Я ТА
КОРУПЦІЮ

АВТОР: БОГДАН БУТКЕВИЧ

Ожоронні кордону офіційно запевняють: переважну більшість порушників вони ловлять. Однак коли виникається диктофон, прикордонники визнають: затримати вдається лише нелегалів, котрі не домовилися з місцевою мафією.

СЕКРЕТ «ФІРМИ»

Чашка кави в ідальні застави «Велика Бійгань», і службовий «бобик» мчить нас до кордону. Жахлива розбита дорога через невеликий лісок — і ось ми біля стіни з колючого дроту, яка йде за горизонт. Навколо — тиша, тільки соловейко заливається десь у хащах, судячи з усього, вже на угорській території. Начальник застави лейтенант Сергій Босанець відчиняє великі іржаві залізні ворота, і ми виходимо до контрольної смуги з піску, вздовж якої тягнеться вузька доріжка — нею і ходять прикордонні патрулі. Перед контрольною смугою протягнута майже непомітна для неозброєного ока тоненька пластикова стрічка — якраз на рівні пояса, щоб її неможливо було перестрибнути, а тільки проповзти під нею, неодмінно залишивши сліди, за якими прикордонники потім обов'язково виявлять порушення кордону. «Ми можемо ви-

значити по прим'ятій траві не тільки той факт, що хтось пройшов, але й чоловік це був чи жінка, скільки було порушників, коли саме вони пройшли, — каже Сергій Босанець. — Крім цього, в нас є велика кількість своїх прикмет та контрольних предметів, за якими ми визначаємо навіть те, чи хтось взагалі тут був». Ніби почувши слова командира, один із бійців патруля раптом різко нахилиється й кличе лейтенанта. Я встиг побачити, що під невеличким камінцем лежать звичайні 5 копійок. Командир довго роздивляється монету. Питаю — в чому річ і що означає ця

копійка? «Все нормально, — загадково посміхається лейтенант. — А монетка... То наша професійна таємниця».

Але зараз порушники стали розумними — на простий прорив кордону вже мало хто йде. Вдаються до будь-яких хитрощів, буває, навіть використовують аероплани. За словами лейтенанта, прикордонники також не стоять на місці.

Безпосередньо на кордоні вдень працюють 2-3 секретні пости, які моніторять доручені їм зони. Ці «секрети» дислокуються на пагорбах та

в місцях, звідки можна максимально охопити зором прикордонну територію. Вночі ж кордон охороняють 4-5 патрулів. Але останнім часом використовують і новітню техніку — наприклад, так звані тепловізори. Це пристрій, що встановлюють на мікроавтобус. Він дозволяє в радіусі 10 км визначати будь-який рухомий живий об'єкт за теплом, яке той виділяє. За словами прикордонників, ефективність цього пристрою майже стовідсоткова — шансів пройти непоміченим повз нього дорівнюють нулю. На жаль, тепловізорів ката-

Я застава

СЬОГОДНІ НА ЗАСТАВІ «ВЕЛИКА БІЙГАНЬ» ЗАМІСТЬ КІЛЬКОХ ДЕСЯТКІВ ШТАТНИХ БІЙЦІВ ЗАЛИШИЛОСЯ 18. АНАЛОГІЧНА СИТУАЦІЯ Й НА ІНШИХ ПОСТАХ

строфічно бракує — адже це імпортна техніка, яку частково закуповують у країнах ЄС, а частково вона є допомогою тієї ж Євроспільноти, занепокоєної дірчастістю українських кордонів.

Крім того, 1 серпня у великій кількості контрактників прикордонної служби закінчується контракт. І багато хто продовжувати його не збирається. «Сидиш безвиіздно на заставі, не спиш, жінку бачиш раз на

4 дні — й отримуєш за це півтори тисячі гривень, — розводить руками один з прапорщиків. — А в тебе ще кожен уряд забирає всі пільги. Наприклад, раніше мені та дружині оплачували квиток на проїзд, коли я їхав у відпустку. Тепер усе забрали». Сьогодні на заставі «Велика Бійгань» замість кількох десятків штатних бійців залишилося 18. Аналогічна ситуація й на інших постах.

КОРУПЦІЯ АБО СМЕРТЬ

Більшість охоронців кордону, з якими вдалося поспілкуватись **Тижню**, переконані: боротися з нелегальною міграцією заважає не брак кадрів і сучасної техніки, а корупція.

Часто мала зарплата штовхає прикордонників на співпрацю зі злочинцями. «На моїй заставі був випадок, коли прапорщика намагалися підкупити, щоб той не помітив великої групи мігрантів, — розповідає лейтенант Босанець. — Вони через своїх інформаторів якось дізналися, що в нього виникли серйозні проблеми з сином. Йому терміново була потрібна велика сума грошей на операцію». Прикордонникові одразу запропонували заплатити всі витрати на лікування дитини, якщо він під час свого чергування заплющить очі на нелегальний перетин кордону. І він погодився. Нелегалів провели — сліди так-сяк знищили. Але наступний патруль усе ж помітив порушення кордону й доповів керівництву. Підозра одразу впала на цього прапорщика. За ним встановили нагляд. І під час наступної спроби провести нелегалів його затримали разом із замовниками. «Зараз він перебуває в СІЗО, йде суд, — зітхає Сергій Босанець. — Щоправда, сподіваюся, що суд увійде в його стан і зрозуміє, чому він пішов на злочин».

Буває й таке, що спроби підкупу роблять не справжні контрабандисти, а співробітники прикордонної розвідки та СБУ — аби виявити нечистих на руку прикордонників. Водночас один з відставних прикордонників на умовах анонімності розповів історію про те, як його колега покінчив життя самогубством після відмови співпрацювати з мафією. ■

«Чорний» шлях

Дорога нелегальних мігрантів до омріяної Європи

Андрій Лаврик

Подорож із Азії до Європи коштує нелегальному мігрантові в середньому \$15 тис, щонайменше 10–20% яких дістається українським контрабандистам. Для бідних втікачів із країн третього світу така сума – шалені гроші. Нерідко вони продають власні органи, щоб видертися із злиднів. Принаймні, в спійманих у Україні нелегалів час від часу знаходять характерні сліди від видалення нирки. Переважно незаконні мігранти потрапляють до нас легально чи напівлегально з території Росії. Вони акумулюються у великих містах, переміщуються ближче до західного кордону, звідти невеликими групами. – в Євросоюз.

Спокуса для прикордонника

Тиждень порівняв зарплатні прикордонників і заробітки доправлячів нелегалів

рядовий
1,3 тис. грн

прапорщик
1,5–2 тис. грн*

лейтенант
1,5–3 тис. грн*

переправка одного
нелегала через
державний кордон
\$1,5–2 тис

переправка стандартної групи**
\$15–40 тис.

*Залежить від складності умов служби, вислуги років тощо

**від 10 до 20 людей

«Крїт» *

ІНФОРМАТОР **ТИЖНЯ** РОЗПОВІДАЄ ПРО СПЕЦИФІКУ БІЗНЕСУ НА НЕЛЕГАЛАХ

АВТОР: АНТОН ЛУЗЕР

«Можеш не сумніватися, що вся ця структура вибудована з Києва, – запевняє мій співрозмовник. – Ці люди роблять усе, щоб схема переправки не тільки «чорноти», але й усієї

контрабанди залишилася. На всіх рівнях».

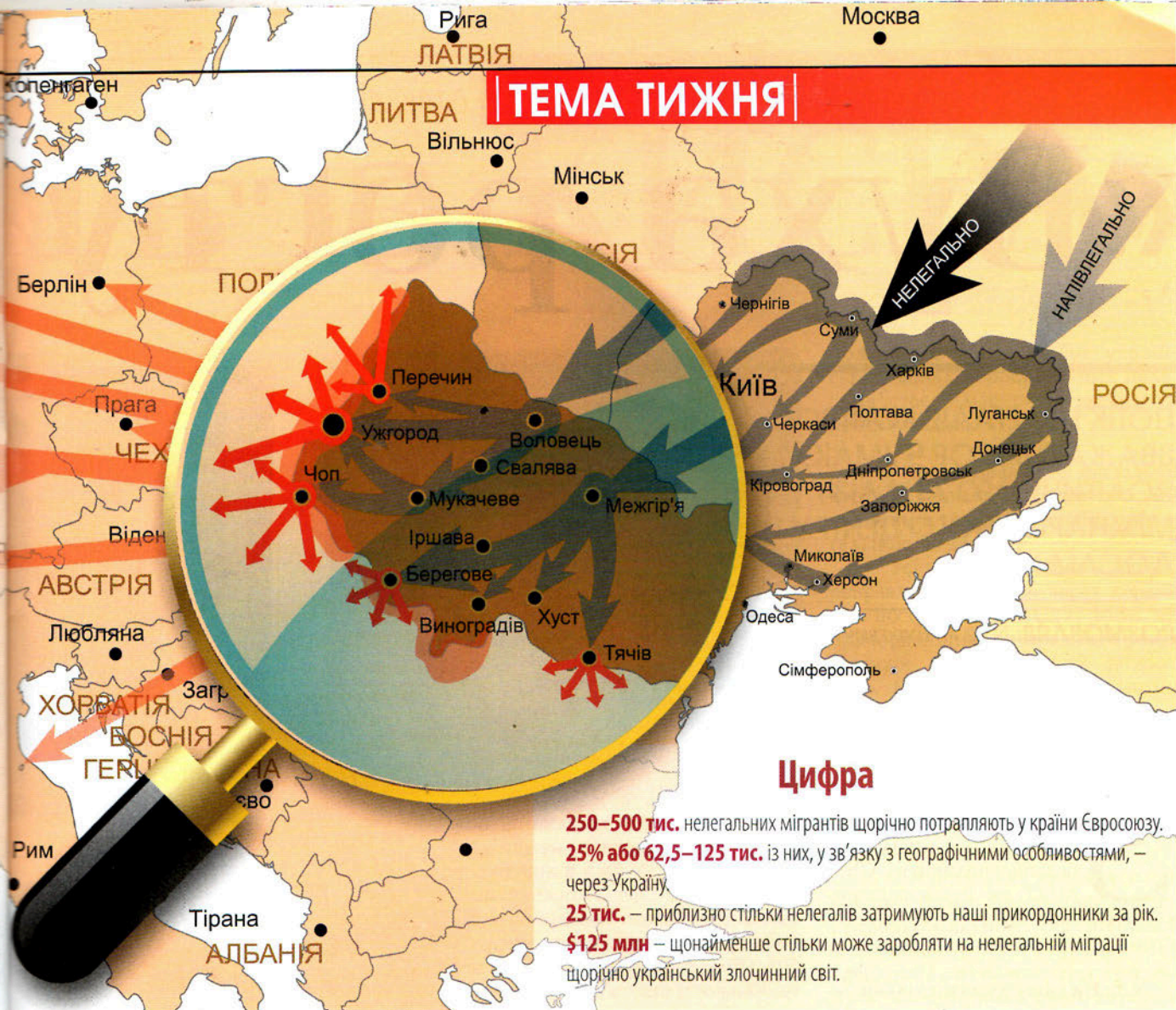
СОРТУВАЛЬНА СТАНЦІЯ

Олексій – офіцер закарпатської міліції. Аби прогнати сім'ю, паралельно займається приватним бізнесом. Це – порушення закону, але керівництво заплющує на таке

порушення очі. Злочин Олексія на тлі інших підприємців у погонах цілком невинний. Кілька тижнів тому він відвідав Київ у комерційних справах і в одній затишній кав'ярні поспілкувався з кореспондентом **Тижня**.

«Ще з есдеківських** часів за «чорноту» відповідали ужгородські «менти», – розповідає Олексій. – Та після того, як Балоба став у Києві великою «шишкою», він почав тягнути ковадру на СБУ. Тому до останнього часу на Закарпатті тривав конфлікт між МВС та СБУ за контроль над каналами переправи нелегалів. Був навіть випадок, коли співробітники СБУ затримали двох офіцерів міліції нібито за причетність до переправляння нелегалів».

За словами Олексія, механізм переправи нелегалів на Закарпатті досить нескладний. «Спочатку «чорноту» привозять до обласного центру – Ужгорода, що є справж-

Цифра

250–500 тис. нелегальних мігрантів щорічно потрапляють у країни Євросоюзу.
25% або 62,5–125 тис. із них, у зв'язку з географічними особливостями, — через Україну.
25 тис. — приблизно стільки нелегалів затримують наші прикордонники за рік.
\$125 млн — щонайменше стільки може заробляти на нелегальній міграції щорічно український злочинний світ.

ГРАФІКА: АНДРІЙ ЕРМОЛЕНКО

ньою «сортувальною станцією» нелегальної міграції, — стверджує він. — «Дахуванням» доставки займається особисто керівництво нашого СБУ. Подумайте самі, це ж їх везуть сюди аж зі східного кордону. Невже це так просто? Але ж привозять без жодних проблем!»

Наш співрозмовник назвав конкретні прізвища й посади тих, хто, на його думку, причетний до нелегальної міграції. Редакція звернулася до Служби безпеки України з проханням прокоментувати цю інформацію. В центральному офісі СБУ нам повідомили, що службових розслідувань стосовно згаданих посадовців не проводилося й не проводиться. І висловили припущення, що хтось спеціально поширює негативну інформацію про правоохоронців, аби завадити їм виконувати службові обов'язки.

Тим часом, Олексій говорить, що після прибуття в Ужгород неле-

гальних мігрантів розміщують на двох промислових базах. Звідти ночами їх розвозять по селах, а далі вони перетинають кордон. На переправці одного мігранта навар складає \$1,5–2 тис., — пояснює Олексій. — За місяць через Гуту, Сторожницю, Соломонов, Великий Березний перекидають мінімум тисячу людей. От і рахуй, скільки це». Полічив — вийшло \$2 млн. «Не віриш? Ти тоді мені поясни, — обурюється Олексій, — яким чином заступник начальника внутрішньої безпеки за 2 місяці заробляє на Audi-8 при зарплаті в 3 тис. грн?» Для довідки: ця модель коштує приблизно \$80 тис. доларів.

ОСОБЛИВОСТІ РЕЕСТРАЦІЇ

Після того, як нелегалів доставили до конкретних сіл, іде наступний етап — безпосередньої переправи через кордон. «Раніше взагалі не було проблем домовитися, щоб не-

легалів перекинути, — каже далі Олексій. — Прикордонники були бідніші. Мені знайомі «погранці» розповідали, як іноді «тривожна група» виходила на затримання пішки, бо на машину не було запчастин. Тепер стало трохи складніше — не всі керівники застав ідуть на контакт із контрабандистами. Возити «чорноту» стало дорожче — адже ще є впливовий посередник, через якого треба домовлятися». ▀

ДОВІДКА

* «Кріт» — таємний інформатор

** До 2005 року Закарпаття вважалося вотчиною Соціал-демократичної партії України (об'єднаної). Винятком було Мукачеве, підконтрольне соратникам Віктора Балого — чинного голови Секретаріату Президента.

«Вуха росту»

ПОТІК НЕЛЕГАЛІВ КОНТРОЛЮЮТЬ ЗІ СТОЛИЦІ, ВВАЖАЄ ВІКТОР ЧУМАК, ДИРЕКТОР ПРОГРАМ ПОЛІТИЧНОГО АНАЛІЗУ ТА БЕЗПЕКИ МІЖНАРОДНОГО ЦЕНТРУ ПЕРСПЕКТИВНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

РОЗМОВЛЯВ: Богдан БУТКЕВИЧ

За сучасного рівня охорони кордону переправляти нелегалів до інших країн без посередництва СБУ, МВС чи прикордонників майже неможливо, стверджує Віктор Чумак.

У. Т.: На вашу думку, скільки затримують нелегалів від їх загальної кількості?

— На мій погляд, мова може йти про 45-50%. Це ті, кого затримують саме наші прикордонники. В наших закордонних колег відсоток затримання набагато більший. Нещодавно відбулося засідання «Україна-Трійка ЄС» у галузі безпеки та правосуддя. Там були озвучені оцінки діяльності української прикордонної служби з боку FRONTEX [див.]

Боротьбу з нелегальною міграцією українських правоохоронців наш співрозмовник вважає бутафорією. «Ти подивись, кого і як вони ловлять, — іронічно посміхається він. — Тільки тих, хто намагається займатися цим без їхнього дозволу та не платить. А навіть якщо затримують, то одразу пропонують співпрацю — плати й виходь. Потім знов плати — і можеш собі працювати далі. Хоча ловлять, власне й не вони, а прикордонники. Ну, спіймали «погранці» групу, завели справу. І пере-

словничок та ЄС. Так ось, оцінки загалом були досить схвальними, особливо щодо протидії нелегальної міграції. Хоча звучала й критика — по словацькій ділянці кордону, що є сьогодні найбільш проблемною. Європейці також називають цифру в 50% і більше затриманих від загальної кількості нелегалів.

У. Т.: Останнім часом прикордонники фіксують різке зменшення кількості нелегалів із країн Далекого Сходу, а особливо — Китаю. З чим це може бути пов'язано?

— Таке справді є. Часто це пояснюють тим, що, мовляв, у Китаї стало краще жити. Також говорять про те, що китайська мафія, так звані «тріади», знайшли якісь нові канали торгівлі людьми.

дають до прокуратури. А якщо прокурор проплачений, він зробить усе, щоб замість ст. 332 Кримінального кодексу (незаконне переправлення осіб через державний кордон України; від 2 до 7 років позбавлення волі) справу перекваліфікували на адміністративне правопорушення.

Неоранім полем для корупціонерів залишається процес реєстрації іноземних громадян та контроль за їх своєчасним виїздом. Діє така схема: після затримання нелегал потрапляє до пункту тимчасового

Віктор Чумак: «Найпоширенішим варіантом корупції у наших чиновників є «злив» інформації».

утримання, звідки його або депортують (якщо є відповідний договір із батьківщиною мігранта), або передають міграційній службі. Всі нелегали, як один, одразу ж пишуть заяви про надання їм статусу біженця. І лєвова частка цих заяв отримує позитивну відповідь. До речі, в Ужгороді вже з'явилися юридичні контори, які спеціалізуються суто на нелегалах. Невдовзі більшість новоспечених «біженців» знову намагаються перетнути кордон — звичайно, нелегально. ■

ТЬ ІЗ КИЄВА»

можливо. Отже, висновок: український канал переправлення нелегалів стає більш ризикованим та менш вигідним.

У. Т.: Як ви вважаєте: наскільки корумпованими є українські чиновники в галузі боротьби з нелегальною міграцією?

— Усі чудово розуміють, що переправляти нелегалів через кордон без посередництва СБУ, МВС чи прикордонників за сучасного рівня охорони кордону майже неможливо. Найпоширенішим варіантом корупції у наших чиновників є «злив» інформації. Тобто потрібним людям дають потрібну інформацію про найкращі та найбезпечніші варіанти переправлення нелегалів. Це робиться на конкретному рівні.

У. Т.: А наскільки високим є цей рівень? Адже мало ймовірно, що правоохоронці підуть на співпрацю зі злочинцями без потурання з боку офіцерів. Ті, в свою чергу, не ризикують без підтримки свого керівництва...

— Ваша логіка цілком допустима — риба завжди гниє з голови. Я зовсім не виключаю, що ці корупційні схеми тягнуться з самого низу до самого верху — Києва — в усіх причетних правоохоронних та силових структурах. Цілком логічно, що без потурання на найвищому рівні такий кримінальний бізнес неможливий. Але реальних доказів цього немає. Випадки затримання «на гарячому» нечистих на руку правоохоронців можна порахувати на пальцях однієї руки. Мені в приватних розмовах співробітники нашого дипломатичного корпусу в тій же Словаччині наводили багато прикладів такої корупції. Але, як відомо, не спійманий — не злодій. ■

Мені здається, що корінь цієї ситуації полягає в Угоді про реадмісію, яку Україна підписала з ЄС, та безумовним виконанням українською стороною двосторонніх угод про прийом та передачу осіб що порушили спільний кордон. Сьогодні міжнародна організована злочинність, що курує нелегальну міграцію, знає: в разі затримання на території ЄС нелегал там не залишиться, його повернуть в Україну. Тому цей бізнес стає невигідним, адже кінцевої мети — укорінитися в країнах ЄС — досягнути

тепер набагато важче. Звичайно, ця угода офіційно набере чинності лише через 2 роки. Але «тріади», що традиційно є одним із наймогутніших злочинних кланів, переорієнтовуються вже зараз. І шукають інші, окрім України, шляхи переправлення нелегалів. До цього варто додати й те, що наші прикордонники стали набагато активніше співпрацювати зі своїми європейськими колегами — тож якість охорони кордону різко зростає. Простий, не підготовлений пролив тепер здійснити майже не-

СЛОВНИЧОК

FRONTEX — Європейська агенція із захисту кордонів.

Сталь і

ТИЖДЕНЬ ГОСТЮВАВ У ЛЮДЕЙ, КОТРІ ДАЮТЬ УКРАЇНІ
МЕТАЛ І КОНВЕРТОВАНУ ВАЛЮТУ

АВТОР: Ігор Кручик

ФОТО: АНТОНІО ХУАНЧЕС

| МИ |

НІЖНІСТЬ

Поїзд наближається до моря. Слобідка, далі — міський пляж. Кричать чайки, залізнична гілка тягнеться вздовж хвиль, а до пахоців водоростей домішується дух креозоту від шпал.

МОРЕ, КОЗАКИ... МЕТАЛУРГІЯ

Приморський Маріуполь — це трохи Бердянськ, трохи Одеса: кріюїнгові компанії в особняках початку ХХ ст. Напіврозвалені старі сходи й балкони... В центрі поблизу міськради стирчить чорна голова — монумент художникові Архипу Куїнджі, уродженцеві міста. Каштани на проспекті Металургів — так аж на-

че київські. Й ось камінь на згадку про козаків кальміуської паланки — засновників міста.

Але уже від центрального ринку видно жовто-рожеві дими та сірий смог над численними високими трубами. В місті є аж два сталеплавильні кити: «Азовсталь» радянські керманічі розташували ледь не посеред міста. Комбінат Ілліча — старший, до-революційний, і пихкає він трохи далі, на околиці. Метал і чавун становлять солідну частку експорту України. Виробляє їх, передусім, Маріуполь — місто грецької діаспори, «маленької Віри» (цей мегапопулярний у часи перебудови фільм знято режисером-маріупольцем про рідні

квартили) і... великої української металургії.

ДУМА ПРО СТАЛЕВАРА

Як у Римі — Ватикан, так у Маріуполі — металургійний комбінат Ілліча: держава в державі, й усі на нього моляться. Тобто покладають надії та користуються його здобутками.

Ми — на домні №1. Цех пагадус картину Брюллова «Останній день Помпеї». Жерло печі — вулканова безодня. Пашить лава, вихлюпуючись на поверхню розпеченою рікою. Тече піском червоний чавун, над ним хаотично злітають язики полум'я. Місток над цією рікою ►

Славик Гудієв – маріупольський
сталевар родом з Кавказу

видається вузьким і ненадійним...
Ступаю на нього.

Зусібіч гудуть потужні вентилятори, нагнітаючи повітря. Знизу пече: здається, зараз спалахнуть підшви черевиків, тоді одяг, волосся... Хоч насправді місток міцний, а спеку можна стерпіти: он унизу маленька фігурка довгою жердиною скеровує лаву. Спускаюся сходами ближче.

**ЦІНИ ДЕМОКРАТИЧНІ:
СОЛЯНКА – 1,59 ГРН, СУП РИСОВИЙ –
42 КОП, КОТЛЕТА – 64 КОП. ЦЕ ПРИ
ТОМУ, ЩО МЕТАЛУРГИ ОТРИМУЮТЬ
3,5 – 5 ТИС. ГРН. ЗАРПЛАТИ**

Стоїмо за кілька метрів від кратера. Горновий: Славик Гудієв – смаглий, темнолиций. Виявляється, за смаглий не тільки тому, що працює в доменному цеху 15-й рік. «Я родом з Кавказу, з Кобулеті», – каже сталевар. Його дружина Елла – маріупольчанка, синів вже 15 років, займається в спортшколі плаванням. Обличчя Гудієва блищить від поту, на сталеварові щільні сукняні куртка й штани – як на мене, занадто цупкі для спеки в 60 градусів?

«Скільки експериментального одягу не пропонували, та краще цього немає», – впевнений Гудієв.

«Бувало, чавун тече куди не треба, – відповідає на розпитування. – Але ми по гарячому перебиваємо»... Тобто, горновий уручну жердиною розгортає пісок, спрямовуючи розпечений ручай туди-сюди, в бажаний бік.

Саме звідси, з доменного цеху, потечуть ріки металу, тверднучи, у 25 країн – і стануть валютою. За I квартал 2008 року металургійний гігант

імені Ілліча виплавив 1,864 млн тон чавуну, 2,377 млн тонн сталі, продав продукції на суму понад 7,5 млрд грн.

Такий-от ландшафт індустріальної епохи, яку розвинені країни давно залишили позаду.

МАЛЕНЬКА ЗАКІПТЮЖЕНА ШВЕЦІЯ

Виходимо на вулицю. В повітрі блищить вугілля – чорно-скляний наліт задіамантив клумбу з квітами. Температура +26°C видається зимною, аж тіло беруть дрижаки. Йдемо повз домну №3. Її споруджував, серед інших, В'ячеслав Чорновіл – ще

будучи студентом будівельного заводу. З однієї з труб виривається ядучо-жовтавий дим.

Комбінат неозорий. В період розпаду СРСР на ньому працювало 26 тис. осіб, зараз – більше 60 тисяч. Головний тутешній транспорт – локомотиви й товарняки, що возять продукцію між цехами, кожний із яких масштабами з аеропорт «Бориспіль». Усюди у виробничих приміщеннях – транспаранти мобілізуючого змісту, чи то пак, слогани, такий собі новітній соцарт: «Чорна металургія – флагман економіки України», «Наша мета – рентабельність!»

Ідальня конверторного цеху. В приміщенні хоча й людно в обід, однак прохолодно, кондиційоване повітря – доречна оаза! На стінах висять апетитні натюрморти. Ціни демократичні: солянка – 1,59 грн, суп рисовий – 42 коп., котлета – 64 коп. Це при тому, що металурги отримують 3,5–5 тис. грн зарплати. На території комбінату – 30 таких дотованих ідалень, у них щоденно харчуються 59 тис. працівників.

Така дешевизна панує через те, що при тутешньому металургійному комплексі функціонує, по суті, власне «натуральне господарство» майже повного циклу: свої агрофірми, рибгосподарства, молочарні, переробні підприємства, аптеки, на-

віть страусова ферма. Зі своїми 220 тис. га орендованих земельних паїв комбінат є фактично найбільшим латифундистом країни!

Іллічівці, крім сталі й чавуну, виробляють багато чого, від булок до сонячних батарей. Когось здивує така багатопрофільність – а мене більше вразило інше. «Колись літали по пиво в Росію, – пригадав один комбінатівець. – З Маріуполя через Таганрозьку затоку на «кукурузнику» в Єйськ. А звідти везеш ящик пляшкового». Тепер тут є усе – й доброї якості. От хіба тільки пива свого металурги не варять, та ж із ним проблем вже давно немає.

Біля стадіону «Титан» сталевари паркують не тільки велосипеди, а й авта – це для багатьох маріупольських пролетарів і менеджерів вже не розкіш. Комбінат має на морському узбережжі пансіонати, бази відпочинку, дитячі оздоровниці. Є й санаторій у Криму. Така «Приазовська Швеція» для сторонніх – дивина. Але хто заздрить, хай постоїть біля домен, понюхає драконові викиди й помилується на засипані чорним пилом квіти.

ПЕРШІ ДОМНИ – ВІД БРАТІВ КЕННЕДІ

Конверторний цех. Від потужного вентиляційного струменя з мене злітає каска. Нас зупиняє інженер Олег Федотов, змушує поводитися обережніше. Він працює тут 9 років,

ІДЕМО ПОВЗ ДОМНУ №3. ЇЇ СПОРУДЖУВАВ, СЕРЕД ІНШИХ, В'ЯЧЕСЛАВ ЧОРНОВІЛ – ЩЕ СТУДЕНТОМ БУДІВЕЛЬНОГО ЗАГОНУ

закінчив Приазовський державний технічний університет. Металурги не наближуються до печей ближче ніж на 5 метрів. У них, окрім касок, костюма й рукавиць, є також пересувні захисні екрани. «Зараз відбувається злив сталі. Зрозуміло? Із цієї сталі потім роблять прокат», – пояснює Федотов, вимагаючи обачливості.

Дах цеху губиться за димами десь угорі, вгадується хіба за сонячним промінням, яке пробивається крізь діри. Усюди на комбінаті – металеві сходи, як на кораблі, з рівня на рівень.

Йдемо далі вздовж залізничних рейок повз печі. Тут теж панує «хеві метал», важкий драйв сталі й вогню. Сталевар піднімає руку, направляючи ківш вагою 88 тонн, наповнений рідкою розпеченою сталлю. Той перехиляється... У нього за допомогою підйомного крана скидають металобрухт. Залізничка швидко тане в ківші, мов лід у теплом лимонаді. В розплав додають ще якісь домішки – з цього «коктейлю» і отримують потрібну марку сталі.

Прямуємо далі. Вузькі щаблі ведуть у скляну «шпаківню» до валь-

цювальників, розташовану трохи вище прокатного стану. Уздовж стану несеться зі швидкістю поїзда розпечений сляб – масивний злиток металу. Механізми розкочують його між валиками, як тісто, у двох-міліметрову сталеву смугу. Сляб навіть здаля обдає жаром.

Вальцювальник сидить перед комп'ютером. Реагуючи на покажчики монітора, пересуває важелі – регулює товщину сталевого аркуша. У «шпаківні» встановлено китайський кондиціонер, але все одно тут спека під сонцем. «А раніше ж ми бігали там униз, поруч із прокатним станом. Регулювали вручну», – розповідає вальцювальник Олександр Марченко.

У середині 1990-х французька фірма «Клісім» завершила тут модернізацію. Вже понад десятиліття цехами котяться хвиля реконструкції: задіяні західні технології та підрядники. Варто пригадати, що й будували цей комбінат колись іноземці: перші домни сюди привезли пароплавами з Америки у 1896 році брати-технарі Джуліан і Вальтер Кеннеді, а першим директором комбінату був американець Генріх Лауде. ►

ЦИФРА

78 млрд грн

Таким був дохід українських металургів у 2006 році.

Державний бюджет отримав з цієї суми близько 7 млрд (загалом же розмір дохідної частини бюджету-2006 – 128 млрд грн). Частка іллічівців у цих відрахуваннях до держскарбниці – майже 2 млрд грн.

У січні-червні 2007 року продукція чорної металургії становила 35% загального обсягу українського експорту товарів. У 2008 році спостерігається тенденція до збільшення цієї частки.

За даними Укррудпрому і Донецького національного університету економіки і торгівлі імені М. Туган-Барановського

Клеймівниця
Юлія Гаргаєва – одна
з небагатьох жінок
у гарячих цехах

МЕТАЛУРГЕСА ЮЛЯ

«Колись ми тут дихали пилом, випарами, — порівнює Марченко. — Тепер, бачте, як у конторі». Хоча до умов праці «офісного планктону» металурги таки не дотягують. Однак вальцювальник тут незмінно вже 32 роки, комбінат — його життя, йому є з чим порівнювати. Дві Марченкові доньки теж працюють на маріупольському металургійному гіганті. Він має авто, їздить відпочивати на Азовське море: «Волю на Білосарайську косу — там чистіше, ніж деінде».

Загалом же в гарячих цехах не видно жінок: сталь і труби повинна виробляти сильна стать. І раптом я помічаю Юлію Гаргаєву. Вона стоїть біля розпеченого бруса, гарна й чорноброва, по гарячому ставить марку сталі. За фахом — клеймівниця.

«Нас справді мало, чоловіків тут набагато більше, — сміється Юля, та не знічується. — Я в цеху другий рік. Росте донька Карина, їй другий рочок. А чоловік... У нього ж вибору немає. Я наполеглива, і хочу бути незалежною у фінансовому плані, тому й працюю». З хатніми справами Юля теж встигає упоратися, хоча частину традиційно жіночих обов'язків все-таки перекладає на чоловіка: коли вона на зміні, він бавить дитину.

ФАТУМ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ

Знов, як риба на березі, ковтаю повітря... Ми стоїмо між корпусами на містку, а під ним локомотив штовхає багатотонний ківш на колесах. У ньому ще нуртує червоний чавун. У такий казан, мабуть, кидатимуть грішників у печі.

Чорна металургія — наш спадок ще з царату, база галузь господар-

Краса розпеченого металу, котрий невдовзі затвердішає і стане валютою

Аби знизити тиск на довкілля, комбінат імені Ілліча реконструює очисне обладнання, витрачаючи понад 100 млн грн зі свого прибутку. Власними зусиллями сталє-

гант абсолютно безпечним для навколишнього середовища — справа малореальна.

У Європі такі комбінати намагаються просто закрити, в нас навіть подумати про таке лячно. Та й де та Тетчер, яка б залізною рукою наважилася перекрити кисень важкій металургії? Тим більше, перед комбінатом наразі стоїть загроза більш жорстка: збитки від падіння курсу долара і зростання цін на залізну руду, видобуток якої — ось вона, руда, в сусідній області! — зараз в руках у монополіста — олігарха.

...Насамкінець мандрів комбінатом підходжу до автомату з безкоштовною газвздою. Беру склянку, вирізану з пет-пляшки, випиваю одну, другу... П'яту. За мною вже посміюється черга. Я дякую. «Нема за що, — всміхаються сталевари. — Приходьте ще!» ■

ЗІ СВОЇМИ 220 ТИСЯЧАМИ ГЕКТАРІВ ОРЕНДОВАНИХ ЗЕМЕЛЬНИХ ПАЇВ КОМБІНАТ — ФАКТИЧНО НАЙБІЛЬШИЙ ЛАТИФУНДИСТ КРАЇНИ!

ського комплексу. Металургія з XIX ст. причадила приморське місто димами, смогом, брязкотом. Люди живуть наче й на курорті — а разом з тим «в передбаннику» важкої та брудної промисловості.

Філософи завжди сперечалися, від чого загине світ: від вогню чи від льоду? Від зубожіння чи переситу? Від забруднення чи опустелення?..

вари почистили Кальчик — по суті, відродили малу річку Донбасу зі стану стічної канами, тепер її набережна — місце прогулянок з дітьми, тут запрацював екстрим-парк розваг.

На поліпшення інфраструктури Маріуполя витратили минулоріч більше ніж півмільярда гривень... Однак зробити сталеплавильний гі-

ПОГЛЯД

КОЛИ МОВЧАТЬ

Америка й Росія

МИ ПРО НИХ ДУМАЄМО ЗНАЧНО БІЛЬШЕ, НІЖ ВОНИ ПРО НАС

Мені випало протягом двох тижнів побувати у двох наддержавках – у Вашингтоні у справах службових і в російській глибинці (Володимирська обл., с. Лучки) в гостях у рідні. В американську столицю – літаком, до Росії – власним авто. Вражень і пригод – хоч відбавляй.

1. Кордон. У велелюдних американських аеропортах – підкреслена гумовими посмішками міжнародна звичливість і паранойні дальні заходи безпеки, власне, іншого й не очікував. Як і відчуті себе унтерменшем поруч із власниками американських паспортів, які пересуваються вільно, а нас, громадян from Ukraine, одному з аеропортних клерків захотілося вишикувати за алфавітом біля порожнього віконця. Щоправда, потім він вибачився за свій чи то жарт, чи то надмірну старанність.

Мат і тютюновий дим на російській митниці теж не справили враження гостинності. Та мені, «чоловікові з українськими номерами», все ж не довелося надто довго чекати на пропусковому пункті. Менше пощастило польським далекобійникам, яким на звертання: «Пане інспекторе, что нам теперь делать?» – червонопикий митник відповідав брутально, проте щиро: «Міне пох...» Жваві «воділи» слов'янської та кавказької зовнішностей не лінувалися запрошувати стражів російського кордону в кімнату для відпочинку, звідки обидві сторони переговорів виходили задоволеними. Дехто давав інспекторам пляшки з коньяком і вином прямо під час реєстрації, щоб не гаяти час.

2. Дороги. Три дні у Вашингтоні перішиш дощ, але поїздки у метро й тривалі прогулянки під зливою так і не змусили мене купити крем для взуття: коли вертався у готель, то з подивом помічав, що навіть підшоши черевиків залишилися чистими. На федеральній трасі в РФ я згодом перестав дивуватися глибині ям і моїй «крейсерській швидкості» 20 км/год. Однак зустріти парочку молодих лосів прямо посеред дороги – враження не-

ДМИТРО КРАПІВЕНКО
головний редактор
news.1plus1.ua

забутне. Звірі, вочевидь, теж не очікували зустріти «машину з українськими номерами» й полишали трасу неохоче та повільно. Прикметною є й географія цієї зустрічі – Калузька область, до Москви якихось 280 км.

3. Мілітаризм. Культ армії в американській столиці – пам'ятники, назви станцій метро – нагадує, що ти перебуваєш на іншому полюсі холодної війни, в таборі переможців. У Вашингтоні можна вивчити структуру військово-морських сил із допоміжними підрозділами включно, побачити вічний вогонь і пам'ятник невідомому воякові. Коли дивишся патріотичні листівки, що продають на вході до Арлінгтонського цвинтаря, нарешті розумієш «єдине правильне пояснення» війни в Іраці: «Американці завжди боролися за свободу». Універсальна формула для В'єтнаму, Афганістану, Іраку та в принципі будь-яких локальних і глобальних конфліктів. Такий собі інтернаціональний обов'язок нести мир усьому світові.

Росія, вшановуючи героїв далекої війни георгіївськими стрічками, також не забуває про ветеранів новітніх війн. Десь у тій-таки Калузькій області, невдовзі після

зустрічі з місцевою фауною, побачив дороговказ, що запрошував відвідати музей Героя Росії – прізвисьце у темряві не розгледів. Командир якоїсь бригади внутрішніх військ. Логічно, що славу цей герой здобув не інакше, як під час «контртерористичної операції у Чечні».

4. Люди в Америці звалили до постійного притоку якихось візитерів, туристів, емігрантів – мій акцент нікого не дивував, як, власне, й моє походження. Про справи американець готовий говорити хоч із представниками диких племен, аби слухали уважно. Говорити «за життя» тут не надто прийнято. Трапився, щоправда, один меланхолійний чорношкірий продавець гамбургерів який, у відповідь на своє: «Звідки ти, мій друже?», почувши «From Ukraine», раптом зрадів і повідав, що дуже поважає мою країну, особливо її схід, де відбулася Сталінградська битва. Мені не хотілося розвінчувати ілюзію цього хлопця про Україну від Сяну до Волги, і я лише ствердно кивнув у відповідь. Чи не вперше я почув, щоб іноземець не ототожнив мою країну з Росією, а навпаки додав шмат її слави й території.

Сільські росіяни взагалі не говорили зі мною про політику. А два роки тому, коли я був у Лучках, ледь не малі діти співчували самому фактові, що я приїхав із України, бо в нас, мовляв, дуже тяжке життя. Тепер, схоже, ТБ-пропаганда вже приїлася й провінціалам, сприймають її стримано, як радянські люди в пізньому СРСР сприймали інфу про злиденне життя на Заході. Двоє знайомих хлопців із міста поцікавилися були, чи справді у нас усі за НАТО, та не встиг я розтулити рота, як один із них відповів за мене: «То це багаті хочуть, як будуть у них всі багаті, так і вступають до НАТО». І з цим не погодитися було важко.

Із Америки та Росії я вертався під одним враженням: ми про них думаємо значно більше, ніж вони про нас. Можливо, саме тому живуть із переконанням, що своя країна найкраща.

Старцівська РЕСПУБЛІКА

ОСПІВАНІ ШЕВЧЕНКОМ КОБЗАРІ НАСПРАВДІ БУЛИ ОБ'ЄДНАНІ
В ПРОФЕСІЙНИЙ ЦЕХ, РОЗМОВЛЯЛИ НА «ФЕНІ» Й ЖИЛИ В МАЄТКАХ
НА ХУТОРАХ

АВТОР: РОМАН КАВАНЦІЙ

Носіями історичної пам'яті українців здавна були кобзарі. Шевченко свою першу книгу назвав «Кобзар», використовуючи впізнаваний бренд і вкладаючи в поезію саме те, що народ хотів почути від кобзаря-проповідника. Як крамольні для імперії ідеї передавалися із вуст у уста і дожили до появи УНР? Чому, перейшовши з-під церковного тину на пролетарські сцени, кобзарство фактично вмерло? Відповідь на ці запитання дає історія злету й падіння особливого українського клану — старців.

СТАРЦІВСТВО ЯК СПОСІБ ЗАРОБІТКУ

Феномен кобзарства в Україні — наслідок взаємодії кількох перехресних явищ. Як зауважує сучасний кобзар Тарас Компаніченко, в будь-якому соціумі була потреба знайти місце для сліпців: «У деяких суспільствах сліпих віддавали в науку до чаклунів, волхвів, бо їх сприймали певними медіаторами між одним світом та іншим. Сліпий надавався до вивчення великої кількості сакральних текстів». З іншого боку, в умовах колоніаль-

ного становища України хранителі історичної пам'яті мали бути «зашифрованими» ледве не під юродивих, щоб не виділитися своєю гіперпатріотичною позицією. І ще одне — крім патріотизму, кобзарство передусім було способом... заробітку.

Давні кобзарі заробляли на життя старцюванням — збирали гроші за пісні й думи, які виконували на весіллях, хрестинах, похоронах чи храмових святах. А то й просто ходили від хати до хати, співаючи різне — від молитов до історичних пісень. Деякі з них накопичували таким чином на непогані садиби, де й зимували. В «сезон» старець мандрував, а його родичі і найняті селяни обробляли земельну ділянку й збирали врожай.

Окрім садиби слугували неформальними школами кобзарства — найдосвідченіші кобзарі називалися панотцями й виховували цілі покоління учнів, не полишаючи свого ремесла. Приміром, на хуторі харківського кобзаря Макара Христенка «частенько збиралися з усіх-усюд сліпі кобзарі та лірники, особливо у великі свята,

розповідали, в якій місцевості «більша подачка і велика людська добросердечність». Книга «Струнник» навчала музичної грамоти, книга «Хвахівець-духовець» — «як орудувати костуриякою, як поступати з грошима» та інших світських премудростей.

«Що робити, щоб незрячого полюбила добра молодиця або удовиця», думи про Запоріжжя, «Козацькі думи про лицарів, кошових, курінних», про християнських мучеників, «Яке лихо зробили царі Україні», «Про чужі землі і які там порядки», «Чи буде уп'ять Україна?», «Чи повернеться хто з того світу?», «Що таке лях та чи можна з ним дружити?», «Коли появились на Україні пани і дворяни?» і навіть «Коли можна убить чоловіка, за що і якого?» — Устиянські книги давали відповідь на будь-які запитання старцівського цеху. Тому їх зміст відкривався тільки під час так званої другої присяги старшим віком і духом панотцям. При цьому промовлялося «заклинання» і «післязаклинальне слово», щоб не відкрити книжкові таїнства жодній непосвяченій людині.

СЛОВНИЧОК

МОВА СТАРЦІВ-КОБЗАРІВ

бандура — когра
Будь здоровий! — Бетляй гальом!
відрізав — відмахлював
вмер — ухалаяв
втікати — скичувати
гарний — кльовий
грати — лабати
гроші — хобарі
жандарм — горгуль
жити — махловати
збрехав — збэндючав
карбованець — хрусть
курити — бенити
любити — кувьбати
молитва — шатер
мужик — лох
народ — херб
нехай — ханай
обличчя — хаврютка
повія — белья
п'яний — укираний
спати — кімати
статовий орган (жін.) — туха
статовий орган (чол.) — псуль
хата — хаза
ходімо — похилаймо
я — МАНЬ

УСТИЯНСЬКІ КНИГИ НАВЧАЛИ МУЗИЧНОЇ ГРАМОТИ, ТА «ЯК ОРУДУВАТИ КОСТУРЯКОЮ І ЯК ПОСТУПАТИ З ГРОШИМА»

щоб заробити на святаки й відсвяткувати ці дні у своєму колі. Грали разом, училися один в одного якось пісні чи приповідки», — пригадує його учень.

До слова, навчання відбувалося «контактним способом» — палець у палець. Мовою старців навчити учня називалося здати гру, останній же «забирав гру» і «посідав бандуру» після смерті вчителя.

ТАЄМНИЧИЙ СЛІПЕЦЬКИЙ ОРДЕН

Старці переказували традицію так званими Устиянськими книгами — збірниками пісень і дум, які передавалися тільки усно (змінювати зміст цих книг дозволялося лише на корпоративних сходках).

Книги склалися з 12 частин, що регулювали життя старців: визначали «звичаї та цеховщину незрячого панібратства», вчили «псалми причитати і за милостиню дяку-

НЕЗРЯЧІ ХАРАКТЕРНИКИ

У побутовій мові старці вживали арго, яке цілком могло слугувати прототипом сучасній кримінальній «фєні» [див. словничок]. Немічний кобзар постійно міг наразитися на небезпеку, тому в спілкуванні з братчиком уберігав себе від неприємностей. Водночас іншість мови старців мала сакралізувати їх діяльність в очах посполитих. Хоча, намагаючись відволікти увагу від наголошування на особливостях мови, один із полтавських лірників зауважив: «Це наш язык, сліпецький язык, та й більш нічого».

Мало хто уявляв, що за образом слабкого старця ховався сильний духом, а нерідко й тілом, козак. Усім знаний образ козака Мамає — це не що інше, як ілюстрація мистецького відпочинку воїна-українця. Один із засновників Слобідської школи кобзарства Гаврило Зелінський був

кобзарем-характерником і чудово володів прийомами рукопашу: «Нерідко брав участь у так званих охотницьких двобоях зі зрячими бійцями і часто виходив переможцем»; «Був здоровий плечистий вояка, воїном був незрячим, грудастим, його боялися за силу», — так згадували про нього селяни.

Про знайомого Шевченкові цехмайстра Хведіра Вовка залишився спогад: «Співав басюкою таким, що земля під ним, було, труситься. Як колихне на тій бандурюзі, аж хмари,

Старці чітко відділяли себе від власне жебраків. Найстрашнішим покаранням було так зване відрізання торби — на цеховому зібранні винуватця, який порушив «старцівський устав», позбавляли права заробляти музикою й співами. Тепер нещасний, вигнаний із товариства, міг тільки просити «Христа ради» разом зі звичайними жебраками.

Як розповідає **Тижню** кобзар Володимир Кушпет, автор книги «Старцтво: мандрівні співці-музиканти

ОЧОЛЮВАВ УСЮ БРАТІЮ ЦЕХМАЙСТЕР, КОТРОГО ОБИРАЛА РАДА ПАНОТЦІВ

було, колишуться». А після зруйнування Січі кобзар Гнат Рогозянський у серпні 1775 року вчинив резонансну акцію, яка цілком тягла на політичну — скликав Спасівську нараду кобзарів, що накреслила орієнтири українського співотцтва на «час темних віків».

ЦЕХ ІМЕНІ ГОМЕРА

Стийку позицію кобзарів в українському суспільстві не останнім чином формувала їх внутрішня самоорганізація: під впливом магдебурзького права та існування в містах України ремісничих цехів у подібні структури були об'єднані й старці. Кобзарі-бандурщики (ті, хто грали на кобзі), лірники (на лірі) і стихівничі (також їх називали псалмопівцями — виконавці духовних віршів) створювали власні цехи-братства, подібні до полкового устрою. Очоловав усю братію цехмайстер, котрого обирала рада панотців. Незряче співотцтво поділялося на чоловічу й жіночу частини, кожна з яких мала свого отамана, соцьких і десятицьких.

в Україні», їм вдалося «захопити» майже всю сільську територію України, російську частину Слобожанщини, Крим і Приазов'я. Проте не всі мали право скрізь вільно старцювати «на всі чотири сторони»: початківці співали по одному-двох повітах, а учні тільки обслуговували панотця.

Лише на час прощ до монастирів та чудотворних ікон «на празник» обмеження знімали. Регіональні спільноти старців зазвичай збиралися біля церкви — на цей храм віддавали частину заробленого, місцева ікона вважалася покровителькою всієї старцівської громади, а священник заплющував очі на те, що «духовне» співають люди без сану і відповідної освіти.

ПОЛЮБИТИ І... ЗГУБИТИ

Парадоксальним чином процес занепаду кобзарського мистецтва на початку ХХ ст. спричинили його палкі любителі й послідовники. Певний міф кобзарства створили ще в ХІХ ст. Пантелеймон Куліш, Гнат Хоткевич та інші, які дуже вже хотіли зберегти кобзарський спів для сцени.

Душа Івана Гуса

Братіє незряча! Коли могутні світа цього будуть вас силувати на одкровеніє тайников і утрості книг устиянських, хай у ваше серце увіде душа мученика Івана Гуса, що в муках за нас спопеліла на вогнищі страшному... Крепітьсья душою і тілом, закам'яніть серця свої і скуйте їх булатом. Уста свої закусіте мовчанням. Робіть, як требують звичай присяги і тайниця устиянських книг, в якій зберігається правда людська і ота правда, якої царі та пани не вспіли схоронити у домовину разом з Україною...

«Післязаклинальне слово» з Устиянських книг

За образом слабкого старця ховався сильний духом, а нерідко й тілом, козак.

МАЛОПІСЬКОСІРІЙСЬКА СТУДІЙСЬКА

Один із перших показових виступів відбувся в Харкові у 1902 році. Фактично це була інтелігенція, котра, начитавшись Шевченка із його образом Перебенді, вирішила «рятувати» пам'ять народу, записуючи від кобзарів їх творчість і навчаючись від них способу гри. Причому на зламі століть у репертуарі кобзарів переважали вже не історичні думи, а побожні пісні, котрі були основою заробітку. Яків Щоголів у своєму віршованому зверненні до кобзаря просить заспівати про Дорошенка, Сомка чи Сагайдачного, а отримує «про біду» та «про Хому і Ярему».

Цінителі дум рук таки не опускали, й завдяки ним ми знаємо, хто

такі Маруся Богуславка, Сава Чалий, брати Азовські чи козак Голота. Завдяки Миколі Лисенку нам відомо, як виглядала й функціонувала остання кобза, на якій грав Остап Вересай. Він уперто називав себе кобзарем у час, коли більшість його побратимів вживали назву «бандуристки», хоч до кінця особливо не розумів різниці (вважалося, що кобза — то «мужицька» назва, а бандура — «панська»).

Кобза Вересая, поза позірною схожістю на інші тогочасні інструменти, — лютнеподібний інструмент, на якому грали по-гітарному, притискаючи струни до корпусу. На бандурах звук видобувався, як на арфі — перебиранням струн. Кобза

Вересая — приклад простіших форм, що існували за Шевченка й раніше. Натомість старосвітська бандура — наслідок еволюції кобзи, якій додали струн і так званих приструнків. Саме бандуристиків та їх послідовників-інтелігентів історія колективно вивела на сцену й знищила фізично (типовий приклад — життя Івана Кучугури-Кучеренка з Харкова, якого 1919 року силоміць мобілізували до «червоних» агітбригад, пізніше він став одним із керівників Мураф'янського комнезаму. Розстріляний у 1937 році).

НЕОКОБЗАРСТВО

На зорі незалежності деякі адепти відродження давнього кобзарства закликали заледве не мавпувати спосіб життя давніх старців — ходити від села до села й будити українців від пострадянської сплячки. Переміг здоровий глузд — зрештою, в давні часи тих, хто «косили під сліпого», нещадно били. У 90-х роках у селі Стрітівка під Обуховим засновано кобзарську школу на правах музучилища. Стрітівка — єдине місце в Україні, де можна факультативно навчитися грі на кобзі й старосвітській бандурі.

Сьогодні йдеться про реконструкцію давнього кобзарського мистецтва, знищеного за радянської доби й спотвореного десятиріччями колективістської творчості, коли, за словами Тараса Компаніченка, «капели [бандуристиків] були кобзарськими колгоспами». У 30-х роках це явище набуло колосально потворних форм. Їх змушували співати про Сталіна й Леніна, якесь «гоп-ти-ни-ни», про вареники, аби складалося враження, що це українські пісні. Профанація, в якій залишилася форма без особливого змісту». Тож сучасний кобзар повинен не тільки абстрагуватися від радянської псевдотрадиції, він не може обійтися без вивчення досвіду гри відомих музикантів минулого, як і без вивчення давніх інструментів — торбана, лютні, кобзи й бандури.

Чимало спогадів про кобзарів закінчуються словами «у 20-х роках ХХ ст. був ще живий». Сьогодні неокобзарство не претендує на головного носія пам'яті, як і на відродження старцівства. Проте як мистецтво, як свідчення традиції залишається цікавим. Завдяки йому почути «тих, хто ще були живі», можемо й ми. ■

ДУМКА ЕКСПЕРТА

ТАРАС КОМПАНИЧЕНКО
Київський кобзарський цех

Наш феномен

З дитинства нам говорили, що кобзарство — це унікальне явище української музичної культури. Проте це фактично означає нічого не сказати, оскільки всі ці речі потребують розшифровки. В нас українську культуру вивчають за певними ерзацями й штампами, і в них же поміщається образ кобзаря — чи то козака Мамая, чи то сліпця. В капелах ХІХ — початку ХХ ст. сиділи вже не сліпі люди, це були часи бандури в руках інтелігенції: Порфирій Мартінович, Опанас Сластьон, художник Рахлін (він, до речі, обманув Пікассо: той забрав Рахліна як сліпця-кобзаря до себе, а Рахлін підглядав, як Пікассо малює; врешті все розкрилося, й Пікассо його вигнав). На початку ХХ ст. зароджується неокобзарство, котре вже само вибирало, що йому співати, і надавало перевагу епосу. Романтики ХІХ ст. шукали в кобзарях не псалмів і кантів, вони шукали підґрунтя національної пам'яті.

Сьогодні наші ЗМІ привчені до штамповано українського образу: не звучить українська фортепіанна музика, не звучить український модет (тип камерного концерту доби бароко), канти, симфонічна музика, оперета. Чуємо низькопробні речі, присмачені псевдопатріотичним пафосом. Коли сидають грати три бандуристки, я змушую себе це слухати як людина культури. Але коли немає камертона, від якого ми починаємо вибудовувати піраміду музичної традиції, важко уявити, наскільки далеко ці експерименти зайшли. Якщо вони грають ХХ ст. на своїй бандурі (створеній у 1950 році Іваном Склярем — Ред.), прекрасно, співайте романси, але не міфологізуйте простір. Так і кажіть: ми граємо твори 20-го століття.

ВОРОТА В ГОРИ

З ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ПОЧИНАЄТЬСЯ ВСЯ КАРПАТСЬКА ТУРИСТИКА. АЛЕ ЧАСТО ЗАХЕКАНІ МАНДРІВНИКИ НЕ ВСТИГАЮТЬ НАВІТЬ ПОМІТИТИ, В ЯКОМУ Ж КРАСИВОМУ МІСТІ ВОНИ ПЕРЕСІЛИ З ПОТЯГА НА МАРШРУТКУ

АВТОР: НАТАЛКА СНЯДАНКО
ФОТО: АНДРІЙ ЛОМАКІН

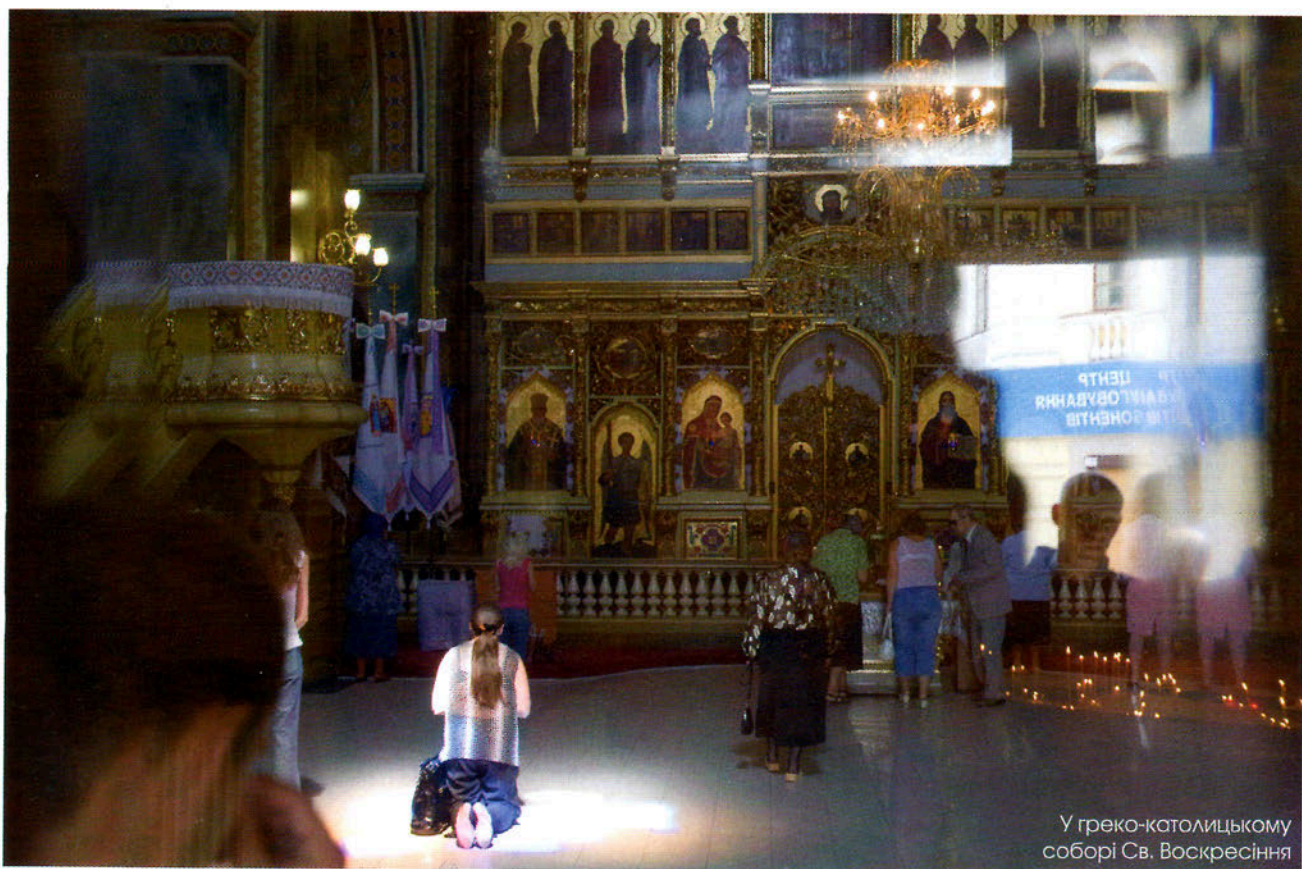
«**В**орохта, Коломия, Делятин!» – вигукують водії маршруток на залізничному вокзалі.

Вони пропонують приїжджим туристам мандрувати далі – до каменятих потоків Покуття, таємничого високогір'я Горган, розрекламованих туристичних центрів на кшталт Буковеля, Яремчі чи президентської резиденції в Гуті. Звідси ж двічі на день вирушає у шестигодинну мандрівку австрійською колією легендарна «Червона рута» – транскарпатський дизель «Івано-Франківськ – Рахів», яким можна доїхати аж на Закарпаття. Або дорогою виходити і підніматися на Петрос, Близницю чи навіть прикордонний Піп Іван Марамароський...

Але перш ніж вибратися в Яремчу чи Косів, у королівство топірців та вишиванок, або навіть на Говерлу, варто зупинитися хоча б на кілька годин у самому Франківську. Чи то Франику, як фамільярно говорять місцеві.

ФРАНКІВСЬК VS СТАНІСЛАВІВ

Так я й роблю: озираюся, оглядаю вокзальний антураж і раптом звертаю увагу на велетенський напис «Київстар» над входом до вокзалу. «Уявляеш, іноземні туристи ду- ▶

У греко-католицькому соборі Св. Воскресіння

мають, що це назва міста», — розповідає мешканка Франківська Таня Срушевич. І справді, напевно, це звучить для них значно звичніше,

ДЕ ЗУПИНИТИСЯ

На крилах — в апартаменти ЗУНР

Потягом із Києва їхати трохи більше, ніж півдобі: купе коштуватиме 110 грн, плацкарт — 64 грн. Квиток на літак обійдеться від 525 до 1150 грн, залежно від авіакомпанії-перевізника. За бажання можна оселитися, наприклад, у славнозвісному готелі «Дністер» на початку вул. Липової, де у 1918 році було місце дислокації уряду ЗУНР. Тепер цей готель виглядає занедбано, й навіть у найкращому номері вам доведеться змиритися з тим, що вигоди розташовані в коридорі, зате приємно здивує ціна — лише 70 грн за ніч. Ну, і вигляд із вікна, звичайно ж, на найкращі вулички міста.

Дещо ліпші умови в готелі «Жокей» (номер коштує 100–130 грн) або «Прикарпаття» (91–260 грн), ще є готель при залізничному вокзалі й кілька невеликих відомчих готелів нафтогазового сектору, куди також «вписують» туристів.

ніж якесь майже двовимірне «Івано-Франківськ» чи неможливе до артикуляції «Станіславів».

«Насправді це два різні міста, — писав Юрій Андрухович, — власне кажучи, перше перебуває всередині другого, місто в місті. Але ніяк не можна вважати їх тотожними». Андрухович протиставляв станіславів-

вої алеї, конструктивістські кам'яниці середмістя з хаотичними новітніми склопакетними доповненнями, рештки фортечного муру та оборонної споруди замку... А також: синагога, ратуша, вірменська церква, Ринкова площа, створена за центральноевропейським стандартом, та пішохідна зона головної

**СИНАГОГА, РАТУША,
ВІРМЕНСЬКА ЦЕРКВА,
РИНКОВА ПЛОЩА, СТОРОНА
ЗА ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКИМ
СТАНДАРТОМ, — УСЕ ЦЕ СЛІДИ
ОДНІЄЇ ІМПЕРІЇ, ЯКУ
НЕДОЗНИЩИЛА ІНША**

ське середмістя та івано-франківські околиці: «Всі ці так звані мікрорайони, промислові території, пустирі, панельні джунглі, ракові пухлини пізнєсовітської урбаністики, сморід і морок, селяни в місті, малолітні злочинці, алкоголіки, наркомани, цілодобові поплавки, стрілянина під дискотеками».

Ще в місті є: романтичні сецесійні [див. словничок] вілли вздовж Липо-

вулиці Незалежності (так звана стометрівка) — все це сліди однієї імперії, яку нездогнала інша.

КРАЄЗНАВСТВО ПІШКИ

Знаменита Колегіата — Фарний костел Богоматері і Св. Станіслава, збудований у 1672-му на замовлення Анджета Потоцького, про що мали свідчити численні статуї, родинні портрети та скульптури Потоцьких.

Вид із ратуші на два міста одразу: на Франків і Станіславів

МОЖНА ОСЕЛИТИСЯ, НАПРИКЛАД, У СЛАВНОЗВІСНОМУ ГОТЕЛІ «ДНІСТЕР» НА ПОЧАТКУ ВУЛ. ЛИПОВОЇ, ДЕ У 1918 РОЦІ БУЛО МІСЦЕ ДИСЛОКАЦІЇ УРЯДУ ЗУНР

Десь у цьому районі було й не-діюче зараз легендарне кафе «Лилик», де збиралися представники знаменитого «франківського феномену» — літератори, музиканти й художники: Юрій Андрухович, Юрій Іздрик, Тарас Прохасько, Іван Ципердюк, Мирослав Яремак, Володимир Єшкілев, Ярослав Довган, Тризубий Стас, музиканти «Перкалаби» та багато-багато інших.

Сьогодні ці люди вже занадто відомі й самодостатні для того, щоб зараховувати їх до якихось там «феноменів». І те, що вони не поспішають до Києва, а залишаються вдома, подарувало Франківську статус культурної столиці.

Варто постояти на терасі історичного об'єкта — кінотеатру «Люм'єр», збудованого у 1920-х роках і задуманого як готельно-ресторанний комп-

лекс. Сьогодні там — сучасний кіно-театр, обладнаний за останнім словом техніки.

ФРАНКІВ РОМАНТИЧНИЙ

Поміж потрісканих мурів однієї з найбільш зруйнованих кам'яниць у центрі пробилася трава й позачвітали кущі, здається, жасминові. Вражають не так самі руїни, як контраст їхнього сусідства зі щойно пофарбованим фасадом добротного відремонтованої будівлі поряд.

Естетичні пріоритети мешканців цих розкішних кам'яниць надто відрізняються від уявлень про красу тих людей, які будували місто. Тому сучасні франківці так часто вибивають старі дерев'яні вікна сецесійних будівель і вставляють натомість щільніші, з металопластику. А на місці старої ліпнини намощують над захаращеними ста-

рим мотлохом балконами пластмасові дашки кислотних кольорів. Розвішують білизну в дворах. Хоча з усього переліченого якраз білизна дратує найменше... Як знак якоїсь особливої довіри та не розрахованої на чужі очі інтимності.

«Франківськ потрібно оглядати з висоти, — радить Тарас Прохасько. — Місто компактне й саме так справляє найкраще враження. А крім того, так добре видно щільність дахів і обриси першого передгір'я. Щоб ви не сумнівалися, весною з верхніх поверхів Франківська видно сніг на карпатських вершинах!»

Третю, напіввіртуальну категорію будівель поміж вишуканим середмістям і панельними джунглями околиць становлять курйози на зра-

СЛОВНИЧОК

Сецесія — стиль у мистецтві. Виник в Австрії, коли група художників на знак протесту проти офіційного академічного мистецтва вийшла зі складу монхенської виставкової організації *Glaspalast*. Вважається початком модерну.

НАВІГАТОР

зок нової кам'яниці на площі Ринок. Тая Срушевич розповідає, як після завершення всіх робіт посеред двору залишився стояти кран — споруджена будівля не дозволяла його прибрати. Цю історію довго обговорювали в пресі, а потім кран таки розібрали — за допомогою ще одного крана.

ВЕЖА, З ЯКОЇ ВИДНО КАРПАТИ

Тая веде мене вулицями середмістя, показує свої улюблені кам'яниці, знамениту «переговорку»: велетенський пункт телефонного зв'язку в самому центрі, біля якого тривалий час збиралася молодь, а взимку всередині приміщення було зручно грітися. Тепер на вулиці біля цієї будівлі — книжкові розвали, а молодь збирається на лавках парку неподалік звідси. Дорогою ми зустрічаємо кількох знайомих Тані, й усі розмови починаються з фестивалю британського кіна, який саме проходить у місті. Мене дивує така монолітність жителів у відвідуванні культурних заходів.

«Це все тому, що культурне життя у Франківську страшенно занедбане, — робить припущення Тарас Прохасько. — І коли відбувається нарешті хоча б щось, усі намагаються туди потрапити».

Культурне життя Франківська найчастіше зосереджене довкола знакової кав'ярні «Химера» — саме тут відбуваються концерти, літературні зустрічі, прес-конференції. Організатором більшості літературних імпрез є франківське видавництво «Лілея-НВ» і його керівник Василь Іваночко. Саме в цьому видавництві виходили книги обидвох Андруховичів, Іздрика, Прохаська, Лишеги, Єшкілева, Тані Малярчук та інших відомих сьогоденні авторів.

У «Лілеї-НВ» кілька років тому вийшов й розкішно ілюстрований фотоальбом «Наш Станіславів», звідки походять наведені вище цитати. А також оця, від Тараса Прохаська: «Справжньому традиційному європейському містові необхідні два елементи, які, власне, роблять його містом. У місті може не бути навіть каналізації, і воно буде містом. Але не обійтися без муру і башти... Мур потрібний для того, щоб вирізнитися на тлі полів, щоб відділити себе від решти території, ставши у такий спосіб конкретною і відповідальною точкою на мапі. А ба-

«Станіславські феномени»
тепер люблять тусуватися у «Химері»

«Блукаю містом – модерн, ампір...»

Я понад усе любив вештатися вулицями зі старою забудовою, повз усі ці типово франківські особняки, напіввілли, псевдопалацики, модерн, ампір. Ось тобі, до речі, приклад: «Блукаю містом – модерн, ампір // самі аж просяться слова на папір». Як можна було забути цю риму: ампір – папір?

Це був дивний час – у тому сенсі, що я почав для себе відкривати Франик. Мені не було куди з нього подітися, тож я мусив навчитися бачити його атракційність. виявилося, що я при цьому не мушу її вигадувати – вона є. Але вона дещо прихована. Я мусив роздмухати кожну архітектурну дрібницю – а Франик, тобто старий Станіславів, повністю складається з самих лише архітектурних дрібниць – отже, кожну з них я мусив для себе відкрити, відокремити від загалом невизначеного тла і роздмухати її до масштабів міфу. Спробуємо ще раз: «Блукаю містом – модерн, ампір // самі аж просяться слова на папір // Слова про браму, про дах і комин // ґанки, веранди, мансарди й балкони». Не сумніваюся, що це про Липову, тобто вулицю Шевченка. Або про тодішню Маяковського.

Юрій Андрухович. Таємниця

шта призначена для того, щоб заперечити вимушену замкненість міста. З башти потрібно хоча б іноді дивитися понад мури і бачити околиці і

далекі краєвиди, і ще дальший обрій. В Івано-Франківську є мури. А башти нема. Тому кожен із нас має знайти свою вежу, з якої бачив би гори». ■

Стілець складаний
44-532 грн

Мангал розкладний
130-290 грн

Стіл складаний
158-750 грн

Набір для пікніка (4-6 осіб)
40-720 грн

Флісовий плед
135-583 грн

Сумка-холодильник
50-250 грн

Набір шампурів (6 шт.)
34-105 грн

Дрова або деревне вугілля
20-120 грн

ПІКНІК І ШИК

ВДАЛИЙ ПІКНІК – ЦЕ НЕ ТІЛЬКИ СМАЧНЕ М'ЯСО, А Й КІЛЬКА КІЛОГРАМІВ РІЗНОМАНІТНОГО СПОРЯДЖЕННЯ. ЯКОГО ТА ДЛЯ ЧОГО САМЕ – З'ЯСОВУВАВ **ТИЖДЕНЬ**

АВТОР: ВАЛЕНТИНА КУЗИК

Пікнік вигадали для того, щоб насолодитися близькістю до природи. Однак така близькість за відсутності будь-яких дарів цивілізації – задоволення не для всіх. Навіть ті, хто в студентські роки лазили по горах і ходили на байдарках, вже обзавівшись дітьми та постійною роботою, замислюються над тим, як поєднати любов до природи з комфортом. І тут їм у пригоді – пікнікові прибамбаси: обладнання для приготування

м'яса, меблі-трансформери, надувні килимки, кошики з аксесуарами. Саме вони прийшли на зміну недолугому пластиковому посуду та старим коцям під сидінцями.

М'ЯСО – ВСЬОМУ ГОЛОВА

Перше, що спадає на думку, коли йдеться про відпочинок на природі, – це незамінний шашлик чи барбекю. Приготування ритуальної страви доручають, частіше за все, найвідповідальнішому та найумілішому. Саме такому на допомогу –

шампури, решітки-гриль, мангали, барбекю. В канонічній конструкції шампурів чи решіток вигадати щось нове воістину складно, тому виробники начиння особливу увагу приділяють матеріалам. Приміром, решітка-гриль без антипригарного покриття – учорашній день, а ручки шампурів – обов'язково дерев'яні – як данина моді на все екологічне. Мангали, окрім жаростійкого покриття, можуть похизуватися ще й нечувано здатністю до трансформацій. Легким рухом руки громізд-

кий на перший погляд мангал перетворюється на дипломат завтовшки 5-6 см, а обладнання для барбекю в зібраному вигляді нічим не відрізняється від сталевого кейса. «Компактність — одне із найголовніших правил, коли йдеться про пікнік, — запевнив **Тиждень** Євген Ярошен-

імуть багато місця в багажнику легковика.

«Обираючи між пластмасовими меблями чи з металевим корпусом, вигідніші останні. Вони хоч і дорожчі на 40–60%, але щонайменше в 10 разів довговічніші!» — говорить Ярошенко. На щастя, «ме-

підкіотниками та підставками для напоїв.

СУХО Й КОМФОРТНО

Зручно вмовстившись на стільці, кортить загорнутися в теплу ковдру? Від холоду екстремального «пікнікаря» рятують спеціальні флісові пледи. Окрім того, що вони щонайменше вдвічі легші за звичні ковдри з шерсті, фліс іще й «дихає», а також залишається теплим, навіть якщо відвологне у вечірньому тумані. Такий плед може слугувати й скатертиною, якщо одна сторона вкрита водонепроникною плівкою. Коли набридне сидіти біля вечірньої ватри, можна й зорі порухувати, лежачи горілиць на... самонадувному килимкові, наповненому спіненим поліуретаном. Саме вони — мініатюрні (розміри в згорнутому вигляді не перевищують 30x40 см, а вага — 400 г) — альтернатива складаним меблям. Але доволі тендітні — будь-який прокол чи іскра від вогнища можуть стати для такого килимка летальними.

Арсенал для «цивілізованого пікніка» — задоволення не з дешевих. За підрахунками **Тижня**, на все про все доведеться витратити від 280 до 3400 грн. Проте такий набір пікнікового спорядження стане в пригоді не один сезон. А коли немає можливості придбати «все й одразу», то маєте від нас безкоштовну пораду. Кооперуйтеся для вилазок на природу з тими приятелями, хто має саме те обладнання для пікніка, якого бракує вам. Зокрема, в цих наборах передбачені додаткові чарки та шампури. ■

АРСЕНАЛ ДЛЯ «ЦИВІЛІЗОВАНОГО ПІКНІКА» — ЗАДОВОЛЕННЯ НЕ З ДЕШЕВИХ. НА ВСЕ ПРО ВСЕ ДОВЕДЕТЬСЯ ВИТРАТИТИ ВІД 280 ДО 3400 ГРН

ко, директор компаній «Стелс». — Навіть вага — фактор другорядний, адже відпочинок на природі передбачає виїзд за місто, як правило, — на машині».

«Вищий пілотаж» пікнікової справи — спеціальні набори для шашлику, котрі позиціонують як універсальні. На кшталт «усе з собою». Втім, комплектація їх аж ніяк не безмежна: шампури, сталеві чарки, керамічні тарілки, виделки, ножі, штопор та сільничка (кількість приборів — залежно від кількості осіб — 2–6). Не зважаючи на порівняно скромне начиння, ззовні ці коробки та корзинки виглядають справді розкішно: лозові, бамбукові, шкіряні, навіть оздоблені напівдорогоцінним камінням!

Зекономити можна, купивши туристичний посуд окремо, не у сформованому наборі. Тоді навіть є шанс придбати речі кращої якості за меншу ціну. Річ у тім, що більшість виробників наборів для пікніків дбають радше про зовнішність «корзинки», ніж про її наповнення.

Не обійтися на пікніку й без термосумки: виконані з кольорового поліестеру, деякі моделі виглядають як вишукані жіночі аксесуари. До того ж функціональні — місткість таких «холодильників» — від 6 до 60 л, а час зберігання продуктів — 8–10 годин.

СТІЛ В НАПЛІЧНИКУ

Та не секрет, що лоно природи буває холодним, ним (і вашими затерпими від невдалої пози ногами) полюбляють пересуватися мурашки й інші комахи. Проте ці жахи — в минулому. Сьогодні на пікнік везуть не тільки стільці та столи, а подекуди й ліжка і гамаки. Вантажівка, до речі, вам не знадобиться, бо всі меблі — трансформери, тож не за-

талева» не значить важке, адже пікнікові трансформери виготовляють із надлегкого авіаційного алюмінію чи сталі. Стійкість металевих «пир'інок» забезпечують особливості конструкції — ніжки стільців з'єднано між собою, тому вони не вгрузають у пісок і не перехиляються. До того ж, вони повинні мати антикорозійне покриття, й тканинні частини стільців — захист від вигорання.

Попри показну тендітність, стільчики здатні витримувати вагу до 110 кг, столи ж можна сміливо навантажувати смакотами вагою до 20 кг. Найпростіші стільчики розкладаються одним порухом рук і більше схожі на табурет. Не зважаючи на свою скромну кілограмову вагу, вони так само витримують центнерового пана чи пані, що ж казати про їхніх складніших за конструкцією побратимів. Наймодніші стільці-трансформери мають спинки, кут нахилу яких можна регулювати, вони оснащені

Природа при кав'ярні

Щодо мене особисто, то я людина міста! Я не знаю жадної назви дерева або рослини, чи птаха. Це не мій факс. Знати їх це професія ботаніка, дендролога, міколога. Я не люблю природи, якою вона є. Вона діє прикро мені на нерви. Я витримую природу виключно тоді, коли її пристосовано вже для людських вигід. Краєвид повинен роз-

криватись з тераси ресторану. Природа повинна бути подана при столиковій кав'ярні: добра кавка, тістечка й довкола калюворовані тканини двабіччя. Асфальтовані пішоходи в цілинному лісі. Запалений вхідний збір і поруччя, на які можна спиратися, зазираючи в безодню. Природа повинна бути комфортабельною.

Віктор Домонтович. Без ґрунту

ОСТАННІЙ ІЗ

ХАРЧОВІ УПОДОБАННЯ ЛЮДСТВА ПОГРОЖУЮТЬ ЗНИЩИТИ БАТЬКІВЩИНУ НОМО SAPIENS – ОКЕАН

АВТОР: Станіслав Ісаєнков, кандидат біологічних наук, університет Йорку (Англія)

Відомо: чим більше людство живе, тим більше воно споживає харчів і, відповідно, засмічує довкілля. Порівняно з часами натурального господарства використання енергії на одну людину зросло в понад 960 разів. У сотні разів більше води, ніж у патріархальних суспільствах, використовують не для пиття, а в промисловості. Одним із елементів повільного нищення світу, в якому живемо, є океан та його багатства. Хоча які там уже багатства...

ФЛОТИЛІЇ СМЕРТІ

Споживання риби зростає зашвидко для того, щоб забезпечити «дешевими» протеїнами населення планети. Рибна продукція у світі за останні 50 років стала популярніша вдвічі. Водночас очікують, що в наступні 25 років люди їстимуть риби ще в два рази більше.

З 1970 року загальна кількість суден, що займаються рибним промислом, теж подвоїлася. А риболовецький флот Китаю, порівнюючи з 1979-м, узагалі зріс ушестеро. Станом на сьогодні у світі нараховується близько 3,5 млн риболовецьких суден. З такими обсягами вилову Світовий океан уже не встигає відновлюватися.

СТАТИСТИКА

90 млн т риби на рік

За оцінками сільськогосподарської Організації Об'єднаних Націй (FAO), з 15 головних регіонів рибного промислу Світового океану 5 уже повністю виснажені, а в 9 інших рибні запаси стрімко зменшуються. Світовий вилов риби за останні 40 років зріс у 4 рази – з 18,5 млн т у 1952-му до 89 млн т у 1989-му.

Так, є винятки – Аляска, Ісландія й Нова Зеландія, – але загалом за останні півстоліття рибні запаси океанів зменшилися на 80-90%. Наша любов до делікатесних консервів і японських суши практично знищила нанівець популяцію тунця й меч-риби в Середземному морі й Північній Атлантиці. Завдяки моді на суп із акул'ячих плавців світова рибна індустрія виловлює близько 10 млн акул

щорічно. Репродуктивний вік цих мешканців моря настає на 20-му році життя, тож можна очікувати, що років через 30-40 акули просто зникнуть.

ЧВЕРТЬ РІЧНОГО ВИЛОВУ – НА СМІТТЯ

Флотилії головних риболовецьких країн нині розпочали свою експансію на південь – до шельфів країн третього світу. Завдяки недоскона-

... оселедців

лому екологічному законодавству особливо привабливим є багатий — тобто колись багатий — на рибу континентальний шельф Західної Африки. Оснащені всім сучасним обладнанням, рибальські судна успішно виловлюють останні рибні запаси, пришвидшуючи для бідного населення Африки перспективу залишитися без головного джерела протеїнів. У водах Азії бачимо подібну картину: там інтенсивне рибальство практично знищило рибні запаси Таїландської затоки та Яванського моря.

Оскільки запаси поверхневої частини океану вже вичерпані, сві-

това риболовецька індустрія почала видобувати рибу з великих глибин. Такий видобуток глибоководних видів має великі ризики. Перш за все, немає належної оцінки запасів цих об'єктів промислу. По-друге, біологія глибоководних тварин вивчена недостатньо, й часто ми навіть не знаємо про їх репродуктивний цикл. Мешканці океанських глибин дуже довго живуть і набувають статевої зрілості іноді аж у 50 років! Уявіть собі, що ви вечеряєте засмаженою рибиною, вік якої 50 чи 100 років...

Є й інші проблеми, пов'язані з методами вилову риби — неселективність та попутний вилов. Тобто ловлять усе підряд і всім, чим можна. Внаслідок такої невибіркової близько чверті річного світового улову повертається назад у море вже мертвим. Витягнув сейнер, скажімо, 5 т тунця й 1 т оселедця: останнього нам не замовляли, геть його! І навпаки: той, хто ловить оселедця, викидає тунця.

Загалом же щороку за борт викидають 27 млн т риби. Такий обсяг «рибного сміття» дорівнює половині світових потреб людства в рибній продукції на рік. Треба додати, що дуже багато й інших морських мешканців потрапляють у рибальські сіті, їх так само скидають назад у море вже мертвим і непотрібним баластом.

АЛЬБАТРОСИ НА ГАЧКУ

Деякий рибальський реманент є особливо небезпечний для морських тварин. Наприклад, близько 10 тис. альбатросів щорічно гинуть на рибальських гачках. Сіті дрейфують і вбивають мільйони морських істот, хоча призначені для вилову тільки одного чи двох комерційно важливих видів. Морські ссавці нерідко гинуть у тралах, неводах та сітях для вилову тунця. Дуже великої шкоди завдає метод тралення. Трал фізично знищує все, що трапляється на його шляху. Це призводить до спотворення океанського дна, знищення полів морських водоростей, руйнування ко-

ралових рифів і перетворення цих біоценозів на морську пустелю. Проста паралель: якщо ми будемо ловити оленів у тайзі за допомогою бульдозерів, це й буде схоже на принцип роботи трала в океані.

Перспектива відновлення рибних запасів Світового океану виглядає дуже туманно. Чи зможе людство знайти ефективний спосіб використання того багатства, що нам дала природа, покаже час. Чи зможе людство нагодувати себе за таких умов споживання природних ресурсів? Однозначно — ні! Планета Океан — це також планета, де ми живемо. Океан дав цій планеті життя. Не було б на Землі океанів, не було б ніколи й Homo sapiens. ■

МІЖ ІНШИМ

Коралові рифи вже майже знищено

- Глибоководні коралові рифи відкрили лише 10-15 років тому. За підрахунками вчених, внаслідок тралового лову 80-90% глибоководних коралових рифів біля берегів Норвегії та Північної Атлантики знищені назавжди. У багатьох країнах світу рибальський промисел за допомогою тралів уже заборонили законодавчо.

- Мода на споживання коралових риб у Азії завдає значної шкоди рифам, і деякі види риб уже занесені до міжнародної Червоної книги. Оскільки дуже часто такі види риб виловлюють за допомогою динаміту чи навіть ціанідів, то знищується не тільки риба, вщент руйнуються й самі коралові рифи. Лише 3% коралових рифів такої країни, як Індонезія, перебувають у первинному незайманому стані.

- Оскільки тунець, акула, меч-риба та інші види хижих океанських риб є останньою сходинкою трофічного ланцюга, вони накопичують у своїх тканинах велику кількість важких металів. У багатьох країнах Заходу таку рибну продукцію не рекомендують уживати вагітним жінкам.

Людська жадібність довела океан до грані вимирання. Ловля кита біля берегів Ісландії

ОКЕАН БЛАГАЄ ПРО ПОРЯТУНОК

ЗАБРУДНЕННЯ ТА ВИСНАЖЕННЯ РЕСУРСІВ СВІТОВИХ ГЛИБИН

АВТОР: ВЕРОНІКА КІФЧАК

Господарська діяльність людини призвела до інтенсивного й швидкого забруднення Світового океану та знищення найбільшої водної екосистеми.

Загалом за останні два десятиріччя кількість живих організмів в Океані зменшилась учетверо.

За останні десять років 70% нерестилищ Океану стали непридатними для виживання маль-

ків, багато видів цінних промислових риб (перуанський анчоус, каліфорнійська сардина, тріска, скумбрія, оселедці, морські окуні) або зовсім знищені, або на межі цього.

Одних тільки дельфінів гине 250 тис., акул — 100-150 тис. щороку. Кити перебувають під загрозою вимирання. На ілюстрації ми показали головні джерела забруднення.

Важкі метали належать до найрозповсюдженіших і дуже токсичних забруднюючих речовин. Для морських екосистем найбільш небезпечними є ртуть, свинець і кадмій. Щороку у Світовий океан з різних джерел надходить понад **4 млн т легких органічних сполук**, близько **120 тис. т хлорованих вуглеводнів**, понад **350 тис. т свинцю**, понад **5 тис. т ртуті**, понад **10 тис. т кадмію**

Внаслідок забруднення Світового океану кількість кисню у воді значно знизилася

Гинучи, водорості опускаються на дно, де починають гнити, поглинаючи весь кисень з води. Зокрема, у водах біля атлантичного узбережжя Африки, в екваторіальних районах Тихого океану області з низьким вмістом кисню збільшилися на **85%**.

Це чинить руйнівну дію не тільки на підводний світ, але й на економіку прибережних держав

Вплив гідробудівництва на річки

Річки на яких стоять дамби замулюють океан. Це особливо відчутно у місцях впадіння таких великих річок, як Ніл, Конго, Замбезі

Шкідливі відходи

Велика кількість забруднюючих речовин виноситься в Океан річками, куди скидають близько **600 млрд т** промислових і побутових відходів на рік

Нафта

Щорічне надходження нафти в океан дорівнює 6-10 млн т. Нафта може дрейфувати в морі на сотні кілометрів

Катастрофи суден

Викиди із суден у море і втрати під час

бункерування

Буріння на шельфах

Природне просочування з надр

Надходження з атмосфери

Надходження з континентів зі стоками

Усього — 3,54 млн т на півроку

Експлуатація мінеральних ресурсів у шельфі

Будівельні роботи – днопоглиблювальні та паливні – призводять до деградації природних ландшафтів

Небезпечні вантажі становлять половину людських перевезень і нараховують більше **3 тис. найменувань**. Зростає частка особливо токсичних речовин.

Зростання рівня CO₂ в атмосфері призводить до того, що більша його кількість розчиняється в морській воді та підвищує її кислотність. Це має значний негативний вплив на екосистему – гинуть коралові рифи та найпростіші водні організми, рачки, планктон, що є базою харчового ланцюга для всіх мешканців Океану. Поточний рівень CO₂ на **30%** більший, ніж був до індустріальної революції. 600 000 років до цього він не змінювався. Половину всього вуглецю, що викидається в атмосферу, поглинає Океан

Мінеральні добрива

Близько третини мінеральних добрив, які вносять у ґрунт, вимивається з нього дощами й виноситься річками в моря й океани; лише азоту й фосфору таким шляхом потрапляє у Світовий океан майже **62 млн т на рік**

Сміття

Щоденно у Світовий океан скидають приблизно **6,8 млн металевих, 0,64 млн паперових і пластмасових та 0,43 млн скляних предметів**

ФУТБОЛ Д

УКРАЇНСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК І ФАНАТ ПРО ЩІРІ ПОСМІШКИ Й МОТОРОШНІ ГРИМАСИ ЄВРО-2008

АВТОР: СЕРПІЙ ЖАДАН, СПЕЦІАЛЬНО ДЛЯ *Тижня* з Австрії

Футбол, наче великий яскравий шматок із святкового пирога життя, більшістю вболівальників, фанатів і просто випадкових перехожих сприймається не так із погляду фізкультурного руху, як у контексті соціально-геополітичних взаємин з обов'язково присутнім духом реваншизму й справедливості. Він давно та безнадійно випав зі сфери контролю спортивних клерків, розчинившись у мерехтливому інформаційному полі глобалізації та шоу-бізнесу. На футболі сьогодні заробляють усі, кожен у міру своїх талантів і запитів — від китайців, котрі штампують нові адідасівські м'ячі, до власників австрійських барів, які підіймають ціни на алкоголь під час трансляції футбольних матчів. Футбол зараз поєднує не більше, ніж, скажімо, McDonald's. Але й не менше. Цього річне Євро-2008 лише підкреслює всі радісні посмішки та зловісні гримаси феєр-плей.

ВІДЕНЬ: IMMIGRANT SONG

Наприклад, економічний аспект. Загальновідомо, що проведення подібних масових спортивних заходів, це, перш за все, супервигідний проєкт. Вибити тендер на проведення в себе чемпіонату й потім три тижні продавати на кожному розі сюрчки, сосиски й турецькі прапори — що може бути ліпше? Оскільки, подумайте самі — хто би став купувати в Австрії турецькі прапори, якби не Євро? Турки? Але вони приїжджають до Австрії вже зі своїми. Натомість підключені до загальної істерії свята спорту й здоров'я безхитрісні

туристи скуповують усе, що трапляється під руку, забезпечуючи таким чином успішне процвітання австрійської економіки. Те, що збірна Австрії у футбол грати не вміє принципово, мало кого обходить, адже, як відомо, головне не перемога — головне участь.

Або ще такий варіант: скільки охочих можуть вмістити стадіони Австрії та Швейцарії, особливо зважаючи на вартість квитків і способи їх розповсюдження? Певна річ, лише невелику частину. Що в такому разі робити з рештою? Бажано спрямувати їх у правильне русло долучення до загальної фієсти з тим, аби не випустити потенційних клієнтів із рук і не втратити контроль над, скажімо, бікуватими німецькими вболівальниками, котрі обов'язково полізуть до когось битися. Тому в містах, де проводяться поєдинки, створюють фан-зони — такі собі резервації для бідних: тобто тих, хто не мають квитка на стадіон або сили туди йти. У фан-зоні до твоїх послуг великі екрани, на яких ти бачиш те саме, що твої багаті співвітчизники бачать безпосередньо на смарагдових полях. І не скажеш, що це несправедливо — кожен отримує свою порцію радості. Найгірше тим, хто футболом не цікавиться в принципі.

У фан-зоні Відня в перші дні Євро-2008 одразу ж можна було зробити певні висновки про еміграційні процеси, які переживає сьогодні Австрія. Турків та хорватів тут було значно більше, аніж австрійців. А якщо припустити, що турки теж не всі цікавляться футболом і не всі прийшли до фан-зони, лишається незрозумілим — а хто, власне, залишився в

До фанатських лав росіяни залучили навіть Чебурашку

Стамбулі? Але добре — це Стамбул, там тепло. Що ж у інших містах?

ІНСБРУК: СОЦІАЛЬНА НЕРІВНІСТЬ

До Інсбрука на час матчів у групах невпинно з'їжджалися росіяни, греки, шведи й іспанці. Тут одразу владала в око соціальна диференціація — якщо зі Швеції та Іспанії прибували переважно молоді люди, так би мовити, студенти та різночинці, котрі можуть собі дозволити подібний переїзд у межах старої доброї Європи та подібні витрати в межах розумного, то з Росії чартерними рейсами злі-

ЛЯ БІДНИХ

тався добре відгодований новий російський мідл-клас — батьки сімейств у шапках-вушанках і безкозирках, їхні фарбовані набіло та обвішані золотом дружини та дітимажори без прикметних ознак. Різниця і їхня поведінка — гарячі запальні шведи співали з ранку до ночі на вулицях і в барах, лізли до росіян обійматися й загалом поводитися легковажно. Росіяни натомість святкувати не поспішали — жінки йшли на шопінг, а чоловіки засідали в барах і похмуро вивчали меню, замовляючи наявний там алкоголь в абетковому порядку.

Така картина: у фан-зоні, в одному з барів, сидить печальна група росіян, чоловік шість-сім. Навколо них півколом — чоловік тридцять шведів. Усі нібито спостерігають по телевізору за матчем між Італією та Румунією. Хоча насправді з цікавістю розглядають один одного. Росіяни п'ють, не закушуючи, тому всі думають, що вони п'ють мінеральну воду без газу. Шведи весь час дружно скандують гасла. Росіяни вперто мовчать і замовляють ще. Несподівано шведи затягують гімн Радянського Союзу (!) шведською (!!!). Тут уже росіяни розуміють, що промовчати буде некорект-

но, встають і нетвердо, проте переконливо, відповідають: «Гей, гей, відсмочки в червоно-білих!» Шведи сприймають це як знак пошани й кидаються до росіян обійматися.

Я не міг зрозуміти, чому росіяни не співають і не тішаються, чому не дають вихлюпнутися назовні своїй загадковій російській душі. Їм що — в Росії горілки мало, що вони приїхали пити її в Альпи? Все стало на свої місця наступного дня в Зальцбурзі.

ЗАЛЬЦБУРГ: КАЛІНКА-МАЛІНКА

У Зальцбурзі росіян було ще більше. Вони з'їжджалися цілий день, заповнюючи тісні вулички й тусуючись коло будинку Моцарта. Вони стояли на перехрестях і допомагали переляканим регулювальникам виконувати їхні безпосередні обов'язки — справлятися з вуличним рухом. Їм відвели в центрі міста окрему фан-зону, де для них якісь емігранти виводили «Калінку-малінку» з сильним берлінським акцентом. На сусідніх вуличках греки били в барабани й розлякували вуличних голубів. Але росіяни не реагували. Вони вперто винохували бари й зависали там до початку гри.

Ще один епізод: на перехресті стоять трое череватих російських уболівальників, на вигляд — менеджери якої-небудь нафтової компанії, обгорнуті національними прапорами, стоять і зосереджено повторюють, мов мантру: «Іхав грека через ріку, бачить грека в ріці рак...» Все стало зрозумілим під час матчу — коли ці російські менеджери та домогосподарки, діти-мажори й сини полків перекричали греків з усіма їхніми барабанами та сурмами. Вони навіть не давали гордим синам Еллади жодного шансу підтримати рідних нещасливих улюбленців. Просто задавили їх своїми горлянками й легенями — перемігши їх, врешті-решт. Що й слід було довести. Тому що футбол — це не лише емоції, це ще й грамотно вибрана тактика. Й уміло підібраний спонсор. додам від себе. ■

Острів ПАСХИ

КОЛИШНЯ ГЕТЬМАНСЬКА СТОЛИЦЯ БАТУРИН – І ДОТЕПЕР УКРАЇНСЬКЕ ПОЛЕ ПОЛІТИЧНИХ І МИСТЕЦЬКИХ ЕКСПЕРИМЕНТІВ

АВТОР: Мар'яна Прут
ФОТО: Кирило Хайлов

«Час», автор проекту Вячеслав Гутиря, 12 умовних фігур навколо хреста – апостоли, знаки зодіаку чи годинникові «позначки» – вирішуватимуть самі глядачі

Восени виповнюється 300 років із днів батуринської трагедії. 1708-го російське військо з князем Меншиковим на чолі зруйнувало мазепинську столицю Батурин, вчинивши різанину, під час якої загинуло тільки мирного населення близько 20 тис. осіб. Формальний привід для таких жакіть – запрошення Мазепою шведського короля Карла XII із войками на зимівлю до Батурина. Реальний – майже такий самий, як сьогоднішні

істерики наших північних сусідів з приводу НАТО та Євросоюзу: Україна мала бути чим завгодно – частиною «цілого», житницею та здравницею, лише не рівною серед країн Європи.

Віддуння тодішньої російсько-шведської війни чується й досі. Звісно, про цей момент історії ніколи не забували, але зацементувати його як один із ключових у справі об'єднання нації, української спільноти стало можливим лише після набуття державою незалежності.

СТОЛИЦЯ ГЕТЬМАНСЬКА, НЕОФІЦІЙНА

Звісно, Батурин бачив не лише військові лихоліття. Наприкінці 1990-х сюди ледве не винесли органи законодавчої влади й державного управління. «Корки» в столиці лише натякалися, але фахівці вже тоді попереджали, що коли з центру Кисва не прибрати Верховну Раду, Секретаріат Президента, Кабмін і всі міністерства, рано чи пізно місцевим жителям стане непереливки. А в Батурині й символічно буде, й проблем із

транспортном жодних, хіба дороги та відповідну інфраструктуру створити.

Поговорили, посміялися та й забули. А ось із історико-культурним комплексом «Гетьманська столиця» вийшло не так кумедно. Він повільно і з перервами будується протягом 15-ти років, поступово перетворюючись на ментальний «довгобуд», немов би зводиться не для себе, а для чужого дядька. Лише кругла дата змусила піднятися й заворушитися: до жовтня мають комплекс довести до ладу, бучно відкрити, відбути урочистості й нарешті, на що ми всі сподіваємося, чесно й без вагань сказати, що ми думаємо про цю давню сумну подію.

Та реставрацією палаців і встановленням величного монумента загиблим справа не обмежується. Цьогоріч у Батурині зблиснули навіть лелітки сучасного художнього мислення.

ПРОСТО НЕБА

Аби зробити тутешній комплекс не лише патріотичним, а й красивим, із 20 травня до 1 липня в смт Седнів (це теж Чернігівщина, кілометрів 100 від гетьманської столиці) проходить міжнародний скульптурний симпозиум «Батурин-2008». Умов для проведення масштабних мистецьких акцій у самому містечку немає, тому метри творять у Седневі, на базі Будинку творчості Спілки художників України, який існує в цих розкішних ландшафтах на березі річки Снов з 1964 року. Свого часу всі витвори мають перевезти до Батурина, де й буде закладено парк сучасної скульптури.

Творчі пленери давно не дивина, а умова нормального існування художнього середовища, яка кристалізувалася по тому, як у спробі змінити напрям творчого мислення митці вийшли з майстерень «на повітря», тобто на пленер. Будь-який пленер нині — не просто збіговисько майстрів у певній географічній точці з обов'язковим підживленням фантазії й творчої потенції трюнками високого градусу. Симпозиумом він називається насамперед тому, що має вирішувати художні завдання та виявляти мистецькі критерії на заздалегідь визначену тему. В цьому випадку всі роботи, звичайно ж, присвячено осмисленню історії, формуванню нації й пошуку сучасних форм візуалізації таких складних матерій.

БАТЬКИ Й ДІТИ

Ось у цьому пункті — тематичній конкретизації — завжди заковика. Коли йдеться про історію, нашим скульпторам, особливо тим, хто ще пам'ятають художні ради, найчастіше ввижаються скорботні матері та похнюплені козаченьки з сумними кониками над «братськими» могилками. До того ж монументальна скульптура лишається найбільш консервативним видом мистецтва, й запропонувати інновації в її межах надзвичайно складно.

Оглядаючи результати симпозиуму, знайомим до болю образам, що більш пасували б багатим надгробкам, ніж модерній скульптурі, вже й не дивуєшся. Єдине, що рятує цей, сподіваюся, зникаючий жанр, так це віртуозне виконання. Українські майстри старшого покоління, попри власну консервативність, технікою володіють бездоганно.

Та загалом седнівським митцям вдалося взяти напрямок саме на сучасне розуміння скульптурного комплексу. Молодші колеги, особливо ті, які поїздили світом і попрацювали в принципово інших ландшафтах, виявилися розкутішими. Тривимірну скульптуру, яка за визначенням є «фігурою», вони здатні елегантно вивести з тенет реалізму на шлях чисті асоціативності. Частина молоді пішла шляхом стилізації — від козацьких хрестів і орнаментальних рельєфів до сповнених напруженою композицією закутих трагічних постатей, вібруючих фактур поверхонь каменю, ламаних форм, які кожного разу, залежно від освітлення, набувають іншого емоційного забарвлення.

Склалися й багатофігурні композиції, котрі якнайліпше відповідають концепції парку скульптур — наприклад, кілька постатей, що

«Україна України» Миколи Білика.
Одна з небагатьох абстракцій, емоційна
існальність якої залежить, у тому числі, від освітлення.

ведуть майже чутний діалог, утворюючи замкнене енергетичне поле. Чи масштабний проект із хрестом як смисловим центром, жартома названий авторами «годинник». Грубі фігури, які поступово видозмінюються в своїх рисах — від давньої скіфської баби через ніби лубочного козака *Мамая до, можливо, нашого сучасника*. Кожен побачить у цьому своє.

ЛУПАТИ СЮ СКАЛУ

Працюючи пліч-о-пліч на невеликому майданчику, художники мимоволі втягуються в те, що називається колективною творчістю. А колективне підсвідоме ще ніхто не скасовував. Так-чи інакше, на очах із цілком різних робіт виростає цілісність, а монологи обертаються на діалог зі своїм братом-митцем і глядачем. Враження єдності задуму підсилюється ще й спільними матеріалами — сліпучо-білим на яскравому сонці інкерманським вапняком та ямпільським пісковиком.

Ложкою дьогтю в солодкій бочці стирчить невизначеність із терміном облаштування нашого Острова Пасхи посткозацької доби. Батуринські урочистості на носі, а парк сучасної скульптури завис у повітрі. Й досі невідомо, коли будуть усю цю красу перевозити на визначене для неї місце і де в Батурині постане той парк. Здається, немає ще навіть архітектурного плану. Подейкують, що скульптури можуть залишитися на зимівлю в Седневі. А потім ми дивуємося, чому, куди не кинь, — у нас суцільні трагедії. І де той грім, після якого всі починають чухатися, мов навіжені? ■

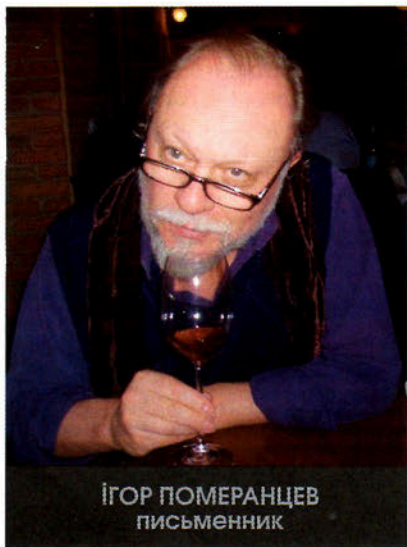
ДОВІДКА

Симпозіум «Батурин-2008»

Захід проходив за підтримки Президента України. Організатор і куратор симпозіуму — директор продюсерського центру «АРТ» Олена Лівницька, художній керівник проекту — відомий скульптор Юлій Синькевич. Пленер зібрав 23-х скульпторів із Грузії, Канади, США й України. Його мета — «створення парку скульптури європейського рівня та європейського значення як пам'ять про страшну трагедію 1708 року». Здається, слово «трагедія» в державному дискурсі щодо сучасного українського мистецтва закріпилося всерйоз і надовго.

ПЕРСОНАЛЬНЕ

Таємниці ЛОНДОНСЬКИХ ПАРКІВ

ІГОР ПОМЕРАНЦЕВ
письменник

Кому довелося побувати в Лондоні, знає, які прекрасні тамтешні парки. Часом їх навіть важко так назвати. Вони бувають занедбаними, як пустища; величавими, наче діброви; романтичними, як гаї. В них легко заблукати й так само просто знайти рятівну стежку чи алейку. Як покоролівському щедрий Лондон на парки й сади! Ну яке ще місто в світі готове поступитися деревам, кущам, траві десятками квадратних миль коштовної землі? Всі ці Гайд, Голланд, Ріджентс, Грінвіч, Річмонд, Сент-Джеймс парки — це озонатори британської столиці. Тому й повітря семимільйонного міста чисте та свіже. Яюсь я зустрівся в лондонському сквері Корн Філдс із людиною, завдяки якій поновому побачив місцеві парки. Тб був колишній подвійний агент. Він люб'язно погодився поговорити зі мною, радіо-журналістом, і моїм магнітофоном у сквері, де він колись проводив «тайникові операції». Тож що він мені розповів. Виявляється, шпигуни з побоюванням ставляться до зустрічей у лондонських парках, бо двох чоловіків тут можуть «сплутати» з гомосексуалістами. Та вихід є. На операцію завжди можна взяти своїх дітей. Їх навіть не доведеться під'южувати: двоє-трьох малих — це вже ватага козаків і згряя розбійників, сам

чорт в'язи скрутить, будь-яке стеження накриється.

Так-от, у цьому Корн Філдс сквері мій співрозмовник одного разу заклавав схопок для нелегала. Це була штучна цеглина, виготовлена фахівцем з оперативної техніки. В середині цеглини було заховано вісім тисяч фунтів стерлінгів. За планом, розробленим заздалегідь, мій візаві мав покласти цеглину на доріжку під деревом. Під перехресним галсом дітей, котрі наче з ланцюга зірвалися, він пройшов алейкою, витягнув із пластикового супермаркетівського пакета цеглину, швидко кинув її під дерево й неквапливо пішов собі. На виході зі скверу на стовпі воріт поставив мітку, аби нелегал знав, що цеглина на місці.

«І що ж було далі?» — не витримав я. Співрозмовник поблажливо посміхнувся. «Далі? Вони його прогавили. Там була ціла бригада британців, теж з дітьми, возиками, фотокамерами, Сара випишувала кола на велосипеді. Джим запускав повітряного змія... Вони підхопили нелегала, сіли йому на хвіст, але він занервував, і, щоб не навести на мене тіль, вони його відпустили».

Ми походили сквером, вдихаючи ароматне повітря. Я виключив магнітофон. Мій співрозмовник схвильовано питає: «Ви знаєте, скільки у 1985 році в Лондоні було офіцерів КДБ і ЦРУ? До двох тисяч! Якщо вони одночасно виходили на операцію, то в цей день могли бути задіяні до двохсот ресторанів і барів, сотні автобусів, кебів, поїздів метро, річкових трамваїв...» У моїй уяві проносилися образи підприємств громадського харчування та міського транспорту, вони мерехтіли перед очима, найжджали один на одного, вищали й гарчали. Я думав про парки, в яких рояться агенти, нелегали, шпигуни... Кожного разу, повертаючись до Лондона, я довогу гуляю в Гемпстедському парку. Іноді беру з собою онуку. До чого ж це чарівне пустище, особливо поряд із Гайгейтським цвинтарем. Над нами ширяють птахи, на гілках дерев стрибають білки, під ногами шурхотять вужі. Так, лише онучка, я, птахи, білки, змії. Й більше — ні душі.

КІНО ВІД БЕЗСОННЯ

ЦЬОГО РОКУ КІНОФЕСТИВАЛЬ «ВІДКРИТА НІЧ»
ПРОХОДИТИМЕ В РОЗШИРеноМУ ФОРМАТІ

АВТОР: НАТАЛІЯ ПЕТРИНСЬКА

КАДРИ З ФІЛЬМУ: «ТУТ, ТАМ І ВСЮДИ», РЕЖ. ЮРІЙ ТКАЧЕНКО

Улітку перегляд фільмів поза межами чотирьох стін – процес приємний сам по собі. А якщо додати ще цікаву програму, то народне паломництво на київську гору Уздихальниці біля замку Річарда стовідсотково забезпечено. Рецепт діє безвідмовно, тому фестиваль «Відкрита ніч» збирає публіку, здатну проминяти власне безсоння на короткі спалахи режисерської фантазії.

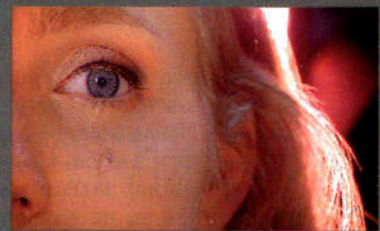
Короткий метр – традиційний і зручний жанр, оскільки витримати кілька двогодинних картин поспіль уночі здатен далеко не кожен. Зазвичай, до сходу сонця глядачі встигають переглянути близько 30 знятих на відео та кіноплівку українських стрічок, після чого обирають найкращі роботи. Приз їхніх симпатій – лише один зі способів відзначити таланти, бо решту переможців у багатьох номінаціях визначає професійне журі.

«Відкрита ніч-2008», яка проходить 28-29 червня, досягла підліткового віку – фестивалю виповнилося дванадцять років. На «тинейджера» нарешті звернули увагу поважні дорослі, принаймні про це свідчить розширений формат події. Тепер пряме включення на Першому національному телеканалі доповнюватиме трансляція в Інтернеті. За словами організаторів, вихід у світ через мережу здебільшого розрахований на українську діаспору Канади, яка не перший рік прагне дізнатися хоч щось про кіноздобутки нашої країни. Фестивальну програму також одночасно «крутитимуть» у залах кінотеатру

«Київ», у селі Нові Петрівці Київської області та на етнофестивалі «Трипільське коло», який триває у Ржищеві.

Студентські роботи наразі представлені здебільшого десятихвилинними історіями курйозного, любовного та соціального змісту. Наприклад, «Вихідний день» Валерія Коваленка розповідає про те, як мати з маленькою донькою відвідують парк атракціонів, а ввечері жінка повертає дитину до інтернату. «Вирвані листки» Мар'яна Бушана теж присвячені темі важкого дитинства – восьмирічний хлопець тікає з дитячого будинку, аби знайти свою маму. Є тут чимало світлих міні-оповідей про перше кохання, здійснення мрій та сюрпризи долі.

А ось професійні картини претендують на серйозність і концептуальність. Філософствувати доскоху фаховим режисерам дозволяють менші часові обмеження – їхні стрічки тривають 20-30 хвилин. «13 кілометр» Ігоря Письменного та Віктора Андрієнка демонструє, що самотність – невіддільна частина людського життя, але якщо навчитися з нею жити, можна досягти внутрішньої гармонії. Фільм цікавий ще й тим, що «довгоносик» Андрієнко виступає тут не в звичному комедійному амплуа, а грає драматичну роль. «Закон» Віталія Потруха за оповіданням Юрія Липи звертається до теми помсти і зради в екстремальних умовах. У «Тут, там і всюди» йдеться про неземне кохання, а «Корова» більш приземлена: фільм розповідає, як рогате створіння стало для свого господаря найближчою істотою. ■

Нескінченність утопії

МИСТЕЦТВО – ЦЕ МОЖЛИВІСТЬ СТВОРИТИ ВЛАСНИЙ СВІТ І ЖИТИ В НЬОМУ ТАК, ЯК ХОЧЕТЬСЯ, ПОВЕРТАЮЧИСЬ У РЕАЛЬНІСТЬ ТІЛЬКИ ПО ХЛІБ

АВТОР: Мар'яна Прут

Постать і творчість харківського художника Павла Макова викликають любов чи нерозуміння, захват або роздратування. Але чи не в першу чергу – завидки. Професіонали заздять його філігранним офортам і тому, що митець не лінується марудитися з цією складною технікою. Люди пересічні – створеному ним ідеальному всесвіту, до якого художник дозволяє зазирати крізь віконце своїх робіт.

«Не від світу цього», – кажуть про таких, як він, щасливців, котрі змогли захиститися від болота буденності. Так, його роботи зберігаються

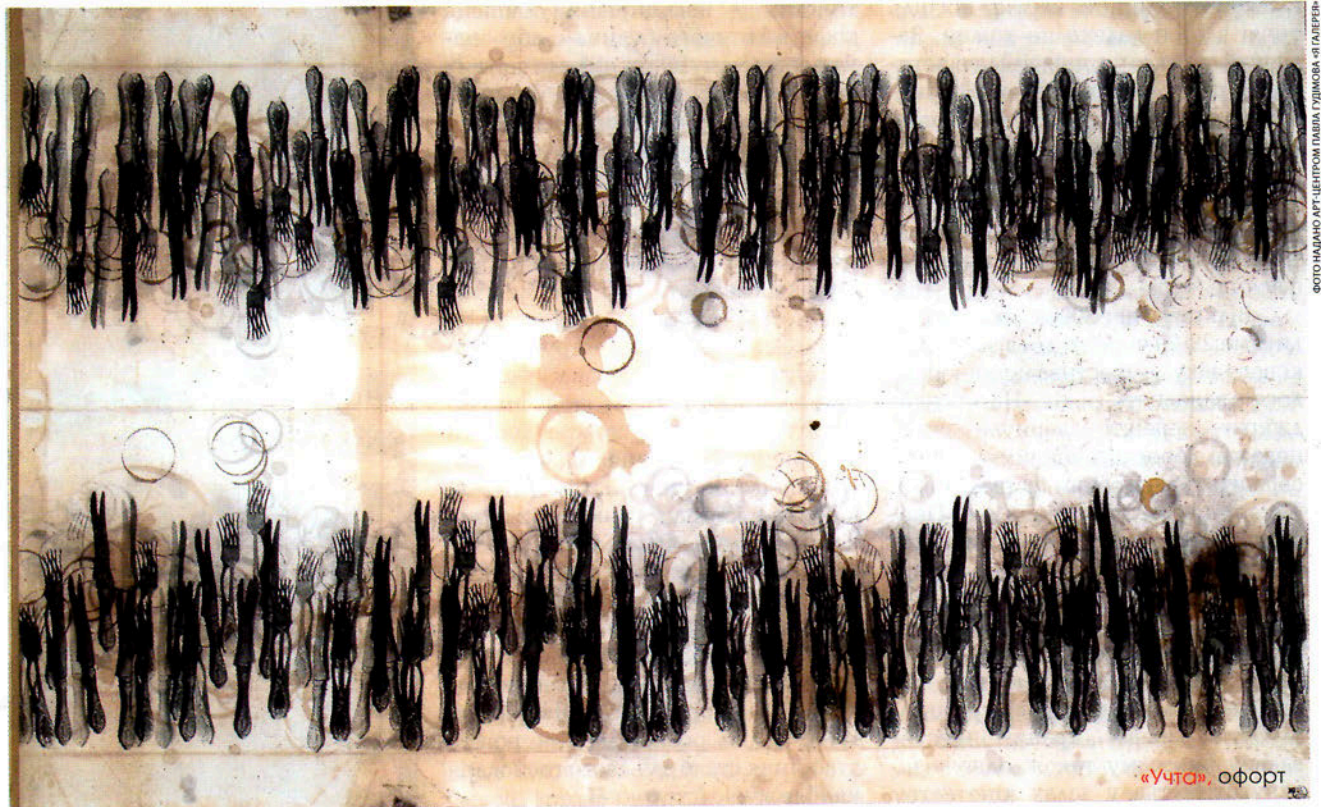
в московській Третьяковці, нью-йоркському музеї «Метрополітен» і лондонському зібранні Альберта й Вікторії. Він проводить майстер-класи в багатьох країнах. Та, напевно, це не головне, оскільки це очікувані рефлексії нашого прагматичного розуму на щось відмінне й натхненне.

«Утопія» – безкінечний арт-проект, який Маков розпочав ще 1992 року. Насправді його графічні аркуші – літопис химерної країни мрій, облаштованої, як реальність новел Стефана Цвейга й детективи Себастьяна Жапрізо, коли можна собі уявити таку пекучу суміш. І що б ми не бачили на його офортах – сади

ПАВЛО МАКОВ
деміург художнього світу

чи солдатиків, кипариси, квітанції з хімістки чи схожі на скорботних родичів ножі-виделки, ми ніколи не зрозуміємо, як там насправді в Утопії Павла Макова. І це прекрасно. Залишається тільки зачудовано вдивлятися в роботи митця й заздрити, що ми не змогли вигадати свою фантастичну місцину. ■

«Учта», офорт

ФОТО НАДАНО АРТ-ЦЕНТРОМ ПАВЛА МАКОВА «ГАЛЕРЕЯ»

ХТО ДИВИТЬСЯ ТВ-РЕКЛАМУ?

ВДОМА Ж НІКОГО НЕМАЄ!

ПрессКом® ADVERTISING

Всеукраїнський IndoorVideo оператор
www.presscom.ua

РУССКОЕ РАДИО УКРАЇНА

РЕМОНТНИЙ СЕЗОН, ЧИ КВАРТИРНИЙ ЖАХ НА «РУССКОМ РАДИО»

Те, що літо – це пора весіль та ремонтів, ми знали завжди, але цього року «Русское Радио» підтвердило, як то кажуть, «чистоту експерименту». З неймовірним успіхом стартувала і продовжується акція «Виграй 10 тисяч на ремонт».

За її умовами необхідно надіслати на адресу remont@rusradio.com.ua фотографію найжахливішого куточка вашого помешкання і чекати дзвінка від ранкового «Будильник шоу». Власне, на честь своєї другої річниці «будильники» і влаштували ремонтний «бум» на «Русском Радио». А що? Для улюбленого слухача нічого не шкода, хоч і 10 тисяч баксів! Та коли фотографії почали надходити шаленими темпами, будильники зрозуміли, що жарти жартами, але ремонтувати таки є що!

«Спершу взагалі складалось враження, що люди спеціально під конкурс роздбовують свої домівки, бо такого спеціально не придумаєш, - каже Аня Свірідова, - але це справді якось нелогічно. Так що тепер на сайті «Русского Радио» є ціла галерея, яку можуть використовувати режисери фільмів жахів, як знімальний майданчик».

Вибирати фіналіста справді буде нелегко, бо один квартирний жах перевершує інший. В цьому можна переконатись на сайті www.rusradio.com.ua і дочекатись 27 червня, коли одне з помешкань отримає можливість більше не брати участі в акції «Виграй 10 тисяч на ремонт».

Фото учасника конкурсу

Ведучі „Будильник Шоу” на „Русском Радио”:
Галібін та Свірідова

CD

Близьке всім

Аби почути скрипку Страдіварі, чимало людей готові платити великі гроші. Українцям, щоб почути звучання намолодо стародавньої пісні, достатньо сходити на етнофестиваль чи придбати диск «Іа ми ходимо, проходаємо», записаний двома різножанровими гуртами — фольклорним «Отава» та Київським кобзарським цехом. Це ідеальна збірка для тих, хто швидко втомлюється від кобзарсько-лірницької монотонності реальних псалмів або ж навпаки хочуть відпочити від поліфонічної яскравості, вслухаючись у голоси Тараса Компаніченка та Яреми (Вадима Шевчука).

Гармонія звуків ліри, старосвітської бандури, білого голосу (техніка автентичного співу) творять емоційну цілість диска, попри те, що пересипано його різними за стилем піснями: є колядка, шедрівка, веснянка, петрівка, є весільна й чумацька. Вражає інше: записані вони нерідко в селах, які від Києва — на заячий скок, аж не віриш своїм вухам. Колядка, що дала назву диску, — із села Забуччя Києво-Святошинського р-ну, а підбірка заспівів до чарки «Ой, хто п'є» — із Заворичів Броварського р-ну. На останню раджу звернути увагу тим, хто полюбляють прикрашати своє життя елементами етно: запам'ятовується легко, виконується так само, а позитиву оточуючим додає неабиякого. Хіт диска — народний кант «Птичка невеличка по полю літала». На відміну від записаного на Чернігівщині «Божичами», «київський» варіант динамічніший і емоційно напружений — від низького заспіву до надвисокого «виводу».

Роман Кабачій

«Іа ми ходимо, проходаємо».
Забуті пісні Київщини. — Оберіг XXI.

КІНО

Вендетта по-українськи

Після успіху стрічки «Малена», де героїню Моніки Белуччі постійно цькували задрісні міщани, Джузеппе Торнаторе знову повернувся до теми знущань над жінками. Його новий фільм «Незнайомка» балансує на межі психологічного трилера та соціальної драми. Режисер примудрився скласти до одного кошика класову нерівність, еміграцію, проституцію, незаконне всиновлення дітей, сурогатне материнство та відчуженість у родині. На створення сценарію італійця надихнули газетні статті, в яких ішлося про жахи утримання секс-рабінь, зокрема з України. Роль зганьбленої героїні на ім'я Ірина Ярошенко дісталася театральній акторці з Пітера Ксенії Раппопорт, яку можна назвати найвдалішою знахідкою фільму. Вона навдивовижу переконлива, як і її партнер Мікеле Плачідо, котрий впізнається лише після перегляду титрів. Лисий, як коліно, й трохи забрезкий Плачідо постає в ролі жор-

стокого та огидного сутенера. Здається, з утратою волосся зник увесь шарм комісара Каттані. Мотивація дій Ірини, котра приїздить до Італії нібито в пошуках роботи домогосподарки, розкривається в коротких кадрах-флешбеках, де вона згадує своє минуле. Ці спогади сповнені чорнушною естетикою — багато крові, насильства та бруду. Чого тільки вартий кадр, коли героїня викопує з безкрайнього смітника за містом тіло свого коханого. Зрештою, пробираючись крізь хащі минулого Ірини, глядач розуміє, що

ВИСТАВКА

Драйвові Карпати

Світ київського художника Олексія Малих сповнений різноманітними символами й містичними створіннями. Тому й не дивно, що митця завжди вабила архаїчна тематика: «Світло Майя», «Сад каменів», «Шаман і Венера». Але не лише в ній митець знаходить ірреальне начало. І географічно зрозумілі місцини — Іспанія, Чилі або рідні Карпати — на його полотнах також наповнюються духами.

Українським узвишшям і полонинам Олексій Малих присвятив не один цикл робіт, він пише їх ще з кінця 1990-х. Тож нинішня виставка «Beautiful Карпати» — своєрідне продовження улюбленої теми. Назва відсилає до однойменної пісні гурту «Мертвий Півень» і одразу настроює на певний лад: Карпати постають як яскраво розфарбований, але упізнаваний світ. Жодних загадкових «Метаморфоз» чи «Таємних рухів», ніяких згадок фантастичної «Мольфарії» — іншого присвяченого Карпатам про-

екту. В теперішню експозицію включені незвичні, як для Малих, роботи: круті схили, яри, будиночки, квітучі дерева. Проте дійсність ця й справді в тональності «Мертвого Півня». Карпатське небо в нього то жовте, то червоне, гори виблискують фіолетовим, стріхи хаток — світло-бузковим. Це тут «залазить п'яне сонце в річку, останній промінь свій кидає». І саме в таких Карпатах можна побачити «за небокраєм неба край».

До 9 липня
Галерея «Триптих»
(Київ, Андріївський узвіз, 34)

Анна Шабеко

КНИГА

Трипільське питання

основні ментальні «двигуни» українки — помста й материнський інстинкт. А ці почуття здатні призвести до будь-яких наслідків і, відповідно, фіналу.

У кінотеатрах України
з 19 червня

Наталія Петринська

Про Трипілля, як про гуманодів, ми знаємо багато різного, й інформація ця або приблизна чи газетно-сенсаційна, або викривлена на догоду ідеології так, що правди вже не розібрати. Автори книги «Трипільська культура» Наталія Бурдо та Михайло Відейко відштовхуються від питання, що відомо дослідникам про «золотий вік енеоліту»? У цьому питанні авторам досвіду не позичати — їх спільний стаж вивчення трипільської археології на час написання книги становив 70 років.

Історики не намагаються подати ще одну версію «як воно там було», а чесно й послідовно пригадують, як було під час вивчення культурних шарів. Розповідають, що означають ті чи інші знахідки й чому зібрані нелегально пишні колекції артефактів шкодять науці більше, ніж якби в розкоп потрапила бомба. З читачем автори ведуть розмову, наче терплячі вчителі з не дуже тямущими окупантами «гальорки». Починаючи від азів і поступово переходячи до складніших матерій, вони не забувають по-

вернутися до вже пройденого, аби переконатися, що все зрозуміло. Такий метод дає свої плоди. Від Трипілля поступово відшаровуються міфи, легенди, чутки та застарілі історичні дані. У світли сучасних фактів ця давня цивілізація поступово проявляється в усій красі, а її здобутки — архітектура протоміст і будова жител, практика хліборобства й розмаїття тогочасних ремесел, фортифікаційні споруди й зброярство — окреслюють параметри життя людей, які у 5400–2600 роках до н. е. створили між Карпатами й Дніпром тисячі давніх поселень. Допитливим читачам як подарунок — докладні відомості, в яких музеях і що саме можна побачити з трипільських старожитностей.

Вікторія Поліненко

Наталія Бурдо,
Михайло Відейко.
Трипільська культура. —
Х.: Фоліо, 2008.

ТЕАТР

Страсті за землею

Фразу «Чия земля? — Калитчина!» з п'єси Івана Карпенка-Карого «Сто тисяч», яку вивчають ще в школі, не знає хіба що хронічний двієчник. У життєвому театрі первісного накопичення капіталу, що програється у нас «по колу», театр на Подолі в останніх своїх прем'єрах зайняв іронічну позицію щодо цих дитячих ігор дорослих людей. Нетлінну комедію «Сто тисяч» режисер Віталій Малахов ставив спеціально під Богдана Бенюка. Роль головного героя — Герасима Калитки — з тих, які «роблять» актора. А у випадку з Бенюком — стовідсоткове влучання. Калитка у виконанні актора не карикатура на хазяїна, як його зазвичай зображали в радянських інтерпретаціях. Він з першого погляду викликає симпатію: і розумний, і вольовий, і лю-

блячий, і працьовитий, хіба що трохи скупенький. Та в підсумку все одно залишається з носом. Нагадаю, що Калитка «проколовся» на купівлі фальшивих грошей задля святої мрії — прикупити ще землі. Та на відміну від сучасних ділків, він хотів її обробляти. О, ця землячка — вічне українське пи-

тання! Не знаю, чи є такий психіатричний термін, як залежність від землі, на зразок наркозалежності, але українець під нього стотисячно підпадає. Коли Калитка-Бенюк говорить: «Земелька, божая ти дочечко, оце б загрибав би все в одні руки», — це висока лірика скнарства. Бенюк грає статечно, у напівтон, але від його героя не можна відвести очей. Рідко побачиш на столичній сцені таку глибоководну акторську гру, тонко нюансовану, на межі психологічного гротеску, по суті — роль трагічного персонажа.

Київський драматичний театр на Подолі
(Київ, Контрактова пл., 4)

Наталія Шевченко

ВИСТАВКА

МОРЕ Й НАФТА

ЖИВОПИС Роботи харківських художниць Олени й Тетяни Поляченко в Києві найчастіше можна побачити у двох галереях, які спеціалізуються на українському contemporary art, — «Цех» та Kiev.FineArt. Ось і наразі в останній проходить спільна виставка мисткинь «Море. Зірка. Нафта». Після роздумів на тему «Пластикових квітів» (люди з пакетами на головах — проект Олени), рефлексій з приводу Міжнародного жіночого дня (спільна виставка за участі Тетяни) й інших акцій, дотепниці вирішили взятися за тему співіснування людей, стихій і природних ресурсів. На їхніх картинах зображені дівчата, які засмагають у панамках і захисних масках, плавають на надувних матрацах вкритим нафтовою плівкою морем і байдуже спостерігають, як на горизонті палає вода. Картинки спеціально для тих, хто, прихопивши купальники й креми для засмаги, нарешті їдуть відпочивати.

До 20 липня

Галерея Kiev.FineArt
(Київ, вул. В. Житомирська, 12)

ТАНЕЦЬ

«ГРЕК ЗОРБА»

БАЛЕТ У київській прем'єри балету «Грек Зорба» за мотивами однойменного роману Нікоса Казандзакіса та фільму Міхаліса Касоянніса — дві привабливі сторони. Перша — музика Мікіса Теодоракіса. Знаменитий композитор із саундтреків до кінофільму створив розгорнуту симфонічну сюїту, й мінімум один номер із неї — геніальне «Сиртаки» — набув світової популярності як автентична грецька мелодія. Друга — постановка. Її здійснив Лорка Мясін — син танцівника й хореографа Леоніда Мясіна, зірки легендарних «Російських сезонів» Сергея Дягілева. У 1960-х Мясін-молодший працював у трупах Моріса Бержара та балету Монте-Карло. Тоді ж заснував гастрольну трупу «Європейський балет». Серед його оригінальних вистав — «Фортепіаніссімо» на музику Шопена та «Скотний двір» за Орлулом. Балет «Грек Зорба» створений у 1988-му на замовлення фестивалю «Арена ді Верона».

4–5 липня

Національна опера України
(Київ, вул. Володимирська, 50)

ФЕСТИВАЛЬ

ЗАРАДИ ІСТОРІЇ

МІКС Щорічний молодіжний фестиваль «Фортеця» шукає таланти й розважає публіку якісною музикою, а також прагне привернути якнайбільше уваги до історико-культурної спадщини на території середньовічної фортеці. Чотири фестивальні дні знайомлять із різними музичними напрямками й стилями. У день рок-музики відбудуватиметься конкурс молодих гуртів, відібраних за результатами голосування на сайті фесту, де зареєструвалася неймовірна кількість виконавців із усієї України — 342 колективи. Внаслідок жорсткої селекції на сцену вийдуть гурти «Десь Поруч», «П'ятий угол», «Marvel», «Ефект бабочки», Gorod Solntsa, Bessovent. День поп-музики відзначиться виступами відомиших ватаг, як от: «Танок На Майдані Конго», «Chillobombers» та «Пара нормальних». Головним подарунком «електронного» дня стане приїзд німецького DJ KSS. Серед гостей також Альона Вінницька, Ot Vinta, Dazzle Dreams, «Скрябін».

27–30 червня

Бігород-Дністровський,
територія фортеці

КЛАСИКА

У ЧОТИРИ РУКИ

ФЕСТИВАЛЬ Диригент «Київської камерати» Валерій Матюхін завжди ображається, коли його колектив називають тягачем сучасної української музики й не враховують, скільки він переграв класики. У межах IV Міжнародного фестивалю камерної музики Chamber Music Session його ансамблеві дадуть можливість підкреслити своє друге амплу. Це єдиний на фесті філармонійний концерт, до того ж, прикрашений цілим сузір'ям видатних артистів. Його хедлайнери — флейтист Генрік Світцер і скрипаль Леонід Сморгунер. Приємною несподіванкою стане участь піаніствіктори Феї Валерія Козлова, Юрія Кота, а також піаністичної молоді: Марії Алоє, Олександри Зайцевої, Дмитра Таванця й Олега Безбородька. В програмі — справжні раритети, серед яких: Концерт для чотирьох клавірів із оркестром ля мінор Баха та Концерт для фортепіано в чотири руки з оркестром до мажор Черні.

28 червня

Національна філармонія
України (Київ, Володимирський узвіз, 2)

ШАРМ ЖІНКИ

На виставці зі щемливою назвою «Творчість, присвячена жінці» експонуються авторські витвори зі скла, емалей, кераміки, срібла, металів — усього того, що здатне у вишуканий спосіб прикрасити жінку. У своїх роботах українські майстри використовують найсучасніші форми й техніки, які додають оздобам мистецького шарму.

До 6 липня

Галерея «Зелена канапа»
(Львів, вул. Вірменська, 7)

ЗМАГАННЯ

Відкритий чемпіонат України з сучасних танцювальних стилів увагою зірок міжнародного масштабу не обділений. Серед запрошених — хореограф Рікі Мартіна Томас Бенстем зі Швеції, кращий російський тренер із хіп-хопу Геннадій Касьянов, а також відомі танцівники з Естонії, Польщі та Британії. Під їх наглядом учасники вправлятимуться у хіп-хоп, диско, техно та диско-фрістайл.

2–5 липня

РК «Південний хрест»
(Євпаторія, парк ім. Фрунзе)

ЧАС КАМІННЯ

У міському парку Черкас митці висікатимуть із піщаника персонажів «Енеїди» Івана Котляревського. Після закінчення акції ці роботи назавжди залишаться в місті й прикрасять місця відпочинку. Поки вони творитимуть, публіка втішатиметься безкоштовними виступами українських зірок. Гарний настрій забезпечать «Друга ріка», «Мандри», «Ругенія», «Пікардійська терція», «Кому вниз», «Плач Єремії».

27 червня–5 липня

Черкаси, парк 50-річчя Жовтня

ГАЛА-КОНЦЕРТ

Популярна щорічна традиція — творчий звіт столичної оперети — має бути ефектним. Головними подіями сезону стали прем'єра «Містера Х» Імре Кальмана в постановці Богдана Струтинського та запаморочливе братання із Каунаським музичним театром. Наразі насолоджуватимемося — мистецтвом дзвінкоголосих солістів і спокусливих танцівників.

29 червня

Театр оперети
(Київ, вул. В. Васильківська, 53/3)

КІНО

РОК

ТЕХНО

ІНШИЙ ПОГЛЯД

ПОКАЗ На десерт кіносезону 2007 — 2008 в арт-центрі Павла Гудімова залишили найсмачніше — стрічку «Окупація. Містерія» білоруського режисера Андрія Кудіненка. Його дебютна повнометражна картина складається з трьох новел, які оповідають про Велику вітчизняну війну й білоруських партизанів. Своєю ідеологічною «невитриманістю» фільм настільки роздратував адміністрацію президента Лукашенка, що на батьківщині авторів не отримав прокатного посвідчення й, відповідно, на широкі екрани не вийшов. Українські глядачі матимуть можливість не лише переглянути цю пацифістську, як називає її сам режисер, стрічку, але й поставити запитання сценаристові фільму Александрові Качану. Він розсекретить історію створення *Mysterium Occurration*, а також розповість про свою останню роботу — римейк радянського фільму «Розіграш», де одну з головних ролей виконує Дмитрій Дюжев.

1 липня
«Я Галерея»
(Київ, вул. Волоська, 55/57)

ЛИШЕ ПРАВДА

Стрічку «Контроль» створив Антон Корбійн — найвідоміший у світі фотограф рок-артистів. Це важливо, оскільки фільм розповідає про лідера групи *JoJ Division* Яна Кертіса, який у житті й на сцені поводить відповідно до панк-канону, а щойно уславився, покінчив життя самогубством. Щоби картина була справді автобіографічною, режисер скористався сценарієм, написаним за мемуарами дружини героя.

У кінотеатрах України
3 26 червня

ОЛЕНЯРІ

КОНЦЕРТ Учасники гурту «Тік» радше схожі на простих хлопців із сусіднього під'їзду, які бренькають на гітарах, ніж на рок-зірок. Відповідна їм естетика їхньої музики, а прості й кумедні тексти асоціюються з народними хітами «Братів Гадюкіних». Вінницькі музиканти зібралися разом ще в студентському гуртожитку й певний час виступали лише на застільних зібраннях. Так тривало, доки «небриті й неголені» істоти з рогами не принесли їм популярність. Коли кілька років тому з'явився кліп на пісню «Олені», про «Тік» активно заговорили. Відтоді колектив відзначився всеукраїнським туром і випустив альбоми «ЛітераДура» та «Байки про оленів». Наразі адепти «трезвості і культури» (так розшифровується аббревіатура назви гурту) продовжують нести в маси запальні пісні, під які неможливо не танцювати. Враховуючи, що слухачка аудиторія колективу на 80% молодіжна, поява «Тіку» на присвяченому Дню молоді концерті — цілком очікуваний крок.

29 червня
Київ, майдан Незалежності

МЕТАЛОБРУХТ

Чергове рок-бомбардування у Львові забезпечать провідні «важковаговики» вітчизняної метал-сцени. Вперше сюди завітає сумський гурт «Моноліт»: для його класичного хеві-металу характерне сучасне звучання й життєрадісна тематика композицій, цьому стилю якраз не притаманна. Разом з ним на очі шанувальників з'являться також *Disarm*, *Red Line* та «Листопад».

29 червня
Рок-клуб «Старушка»
(Львів, вул. Чернівецька, 4)

У РУСІ

ШОУ Музика Джеффа Міллігана, з одного боку, тяжіє до типової європейської електроніки, а з іншого — до традиційного американського саунду. Експериментальне поєднання техно-традицій двох континентів музикант згодом перетворив на унікальний канадський продукт. Джефф — діджей високотехнологічний, який використовує чотири «вертушки». Саме такий підхід приніс йому популярність. Серед своїх колег він здобув славу одного з найталановитіших фахівців, і це підтверджується регулярними гастрольми. До того ж, Джефф має репутацію трендсеттера — того, хто визначає майбутнє напряму, а не пливе за течією. Ще одне підтвердження його прогресивного статусу — постійне курсування музиканта між рідним Торонто й Берліном, де разом з «техногурту» Майком Шенноном він керує європейськими відділеннями лейблів *Revolver Canada* та *Synposure*. Київський виступ діджея відбувається в форматі open-air.

4 липня
UAM Beach Club
(Київ, Гідропарк)

ОДЕРЖИМИЙ

Бельгієць Марко Бейлі тричі очолював техно-рейтинги рідної країни. Крім того, його ім'я потрапило до сотні кращих діджеїв планети. Сам музикант пояснює власні успіхи одержимістю: «Під час виступу я фанатично чакаю за пультом, поки мій сет не «вистрілить» особливою енергією, яка примусить публіку стати повністю розкутою. Це — як магія».

29 червня
Клуб «Сінема»
(Київ, вул. Ентузіастів, 1)

КАЛЕНДАР ТИЖНЯ

«ЗА ВІДСУТНОСТІ АВТОРА»

Проект Ніколая Штока представляє фотографію як інструмент накопичення матеріальних свідочств людського існування.

3 26 червня. Міська художня галерея (Харків, вул. Чернишевського, 15)

«ЛУСКУНЧИК»

Прем'єра «зимового» балету Петра Чайковського.

27 червня. Театр опери та балету (Одеса, пров. Чайковського, 1)

PLAYOFF

Одеський гурт, який вдало культивує класичний брит-поп на українських теренах.

27 червня. «Тропікана» (Одеса, пляж «Аркадія»)

«ТРИПІЛЬСЬКІ ЗОРІ»

Благодійна етновечірка збирає кращих — гурти «ДахаБраха», «Дель Тора», «Вій», «Чарзілля», «Ліфт», Оркестр Янки Козир.

29 червня. Черкаси, парк 50-річчя Жовтня, Зелена галявина

«ГАМОРА-2008»

Щорічний фестиваль етномузики та ковальського мистецтва на території музею, де є кузня 300-річної давнини.

28 — 29 червня. с. Лисичів Іршавського р-ну Закарпатської обл.

«КАРПАТЯНИ»

Українські вечорниці за участі київського гурту *Дрес-код* — народний одяг чи, мінімум, вишиванка.

28 червня. Бар «Майдан» (Луцьк, вул. Бойка, 2)

«РОМАНТИК ІЗ ПЛАНЕТИ ЕВАУ»

Прем'єра молодіжної вистави за комедією американського драматурга Ем Глазо.

29 червня. Театр юного глядача на Липках (Київ, вул. Липська, 15/17)

ДЕНЬ МОЛОДІ

Весела рок і панк-рок тусовка просто неба за участі *Witt-Head*, *LOVE*, *O'Torvald*, «Відчуття удару», «Директорія».

29 червня. Обухів, площа перед Будинком культури

«СОБАКИ В КОСМОСІ»

Виступ харківських послідовників стилю ска на «квартирнику».

30 червня. Харків, зустріч навпроти фаст-фуду «Мандарин» біля станції метро «Наукова» о 19.00

ЗНОВУ ПРО ПОЛІТИКУ Не так давно на одному інформаційному сайті була опублікована замітка про те, що в Київському зоопарку народилося верблюдня. Одразу ж читачі почали коментувати цю подію. Характерно, що більшість відгуків мали політичний підтекст. Дурниць вистачало: хтось радив назвати його НАТО, хтось чомусь почав порівнювати новонародженого з Леонідом Черновецьким. Я розумію: українці найполітизованіша нація в Європі, але до чого тут верблюдня? Люди автоматично скочуються до політики, про що б не йшла мова. Ось так і зі мною: хотів написати про щось нормальне, а знову вийшло про політику. ▮

▲
**АНТОН
ЗІКОРА**

▼
**ВІКТОРІЯ
ПОЛІНЕНКО**

ПРО ЗМІЯ На дачі запускали повітряного змія. Четверо дорослих і підліток. Останнього забавка цікавила кілька хвилин, поки звільнений на велику відстань літун не завис на дереві. Визволяти іграшку — то інша справа. Коли ми, дорослі, з годину наперед керували «ікаром», я раптом усвідомила, що це заняття доступне мені вперше. Спитала інших — те саме. Справа не у «важкому дитинстві». Навпаки, нам бракувало вільного часу на дрібниці, а коли вирости — часу іноді не вистачає й на серйозне. Змія у цьому випадку — варта втілення мрії. Це як наважитися зловити першу в своєму житті хижу рибу (шуку, наприклад): підготуватися й перестати приділяти стільки уваги карасикам. Це як уперше плюнути з Ейфелевої вежі. Скажуть — дурниці, то й нехай: без них життя подібне до пласкої тині. ▮

МРІЇ ЗБУВАЮТЬСЯ Мої діти завжди мріяли про собаку, але я, звісно, здійсненню їхніх мрій стояла на заваді, бо вважаю, що в орендованому помешканні псові не місце. Мабуть і вівчарка, яка прибилася до нас на фестивалі «Країна мрій», мріяла про господаря, смачну їжу та тепле житло. Їхні мрії збулися — молода сука, котрій на вигляд років два, зараз мешкає в нашій квартирі й намагається з'їсти папугу. Тепер я найбільше хочу, щоб і моя мрія здійснилася й знайшовся справжній господар вівчарки. Видно, що собака догнаний, вихований, спокійний і дуже сумний. Оголошення з фото собаки розміщене на всіх спеціалізованих сайтах. ▮

▲
**НАТАЛІЯ
ВАСЮТИН**

▼
**ОЛЕНА
ЧЕКАН**

ШКІЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ Для старшокласників закінчилися іспитові жнива, а малеча й далі відпочиває. Здебільшого в шкільних таборах. Я й раніше, як випадав вільний час, радо погоджувалася прийти на урок, показати щось зі своїх вистав. І ніколи не йшла розчарованою. Діти — найкращі слухачі. Може інколи не дуже виховані, зате щирі та правдиві в своїх емоціях. До того ж, де, в якому театрі глядач сидить на відстані простягнутої руки? А це невимовна насолода, хоча й великий ризик. От і зараз запросили. Третій клас. Попередили — суцільні бандити. Попросила найстрашніших посадити наперед. Антуан де Сент Екзюпері, «Маленький принц». Коли підійшла до прощання малюка з Трояндою, раптом почулося якесь переривчасте булькотіння. Вголос плакав головний «бандит». Басом. ▮

ПРОСТІ РАДОЩІ Одна близька мені людина дуже хвора, майже рік не встає з ліжка. Колись давно я могла впасти в депресію від думок про те, що не можу реалізувати себе так, як би мені того хотілося, що не можу купити речей, які подобаються, що не можу поїхати куди хочу. Я дозволяла собі сумувати з таких дійсно мало потрібних речей. Біда й горе роблять людей кращими. Тепер знаю, що щастя — це коли ти можеш дивитися, ходити, цілувати, радіти й сміятися. Прості й елементарні дії, про які в повсякденності немає часу замислюватись, але вони найнеобхідніші. ▮

▲
**ТАНЯ
ОВЧАР**

▼
**РОМАН
КАБАЧІЙ**

ВИСТРАЖДАНЕ СВЯТО Один російський знайомий приїхав на «Країну мрій». Поза моїм переконанням, що ситуація з відродженням фольклору й ставленням до етностилу в Росії краща, він вважає навпаки. Тому їздить на українські фести — крім «Країни мрій» ще на Лемківську ватру в Польщі та фестиваль українців-русинів у Свиднику що на Пряшівщині. Каже, що дух свята українці не втратили, й більше того — розвивають. Проте, знаючи, з якими труднощами долалися стереотипи щодо неповноцінності всього, пов'язаного з селом; знаючи, що це завдяки гіперпопулярності Олега Скрипки тепер не встид ходити містом у вишиванці, важко бути аж так оптимістичним. Цей оптимізм — продукт великого труда. ▮

ЩОДЕННО

ДО РЕКЛАМИ НА НАШИХ ЕКРАНАХ

ПРИКУТА УВАГА

ТРЬОХ МІЛЬЙОНІВ ОЧЕЙ

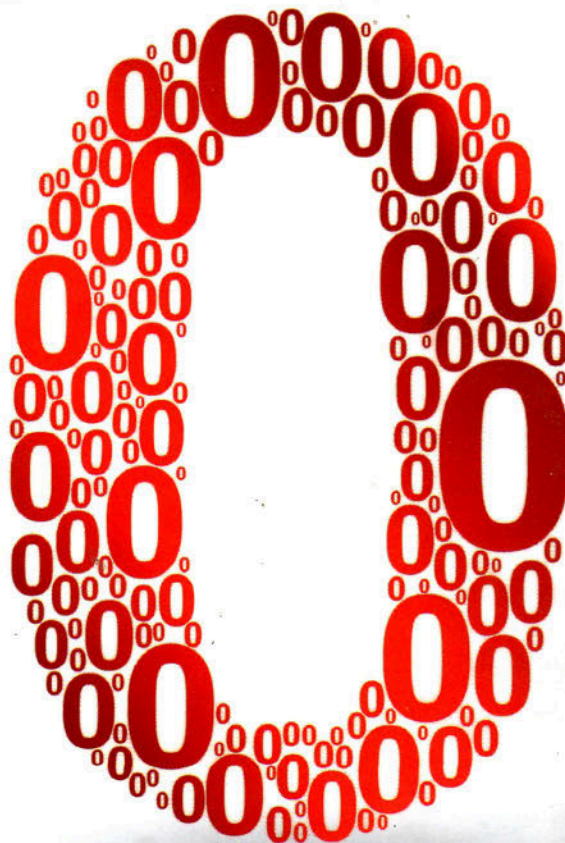
НАЙБІЛЬШИЙ ОПЕРАТОР LED-ЕКРАНІВ

ТОВ «Хайтеч Едвертайсмент», (044) 502 6535, (067) 308 0000, www.hta.com.ua

HI·TECH
advertisement

МТС – Генеральний спонсор
НОУ України
Мобільний оператор
олімпійської збірної України

Безкоштовні дзвінки, SMS та Інтернет

Бізнес-тариф Олімпійський

Nokia
3110 C
299
грн

Nokia
2630
149
грн

Телефони за вказаними цінами
надаються при підписанні
Додаткової угоди на 2 роки
за умови наявності їх на складі.

Alcatel
OT S520
1
грн

Fly
V60
1
грн

МТС оператор бізнесу

ЗАТ «УМЗ», м. Київ, вул. Лейпцизна, 15
Центр обслуговування корпоративних абонентів: 8 (044) 240 0001, 8 (050) 462 0001
(детальні умови; вартість дзвінка – згідно з тарифами Вашого оператора)